

ที่	ชื่อ – สกุล	ผลงานดีเด่นระดับ							
		ระดับ อำเภอ	ปี พ.ศ.	ระดับ เขตปฏิบัติ การศึกษา	ปี พ.ศ.	ระดับ จังหวัด	ปี พ.ศ.	ระดับเขต การศึกษา	ปี พ.ศ.
1	นายบุญถม กุดแสง (ผู้อำนวยการ)	ผู้บริหาร ดีเด่นครู สภา	2530						
2.	นายสมพงษ์ เป่านาเรียง (ผู้ช่วยผู้อำนวยการ)	ผู้บริหาร ดีเด่น	2537 2539	ผู้นิเทศการศึกษา ดีเด่น	2537				
		ผู้ไม่มี วันลา	2540						
3.	นายสุริยา ศิริกิจ (ผู้ช่วยผู้อำนวยการ)	ผู้อุทิศ ตนเพื่อ สังคม	2536	ครูดนตรีศึกษาดี เด่นอันดับ 1	2539	ชมเชย ดนตรี ศึกษาดี เด่น	2539		
		ผู้ช่วยผู้ บริหาร ดีเด่น ระดับ ประถม ศึกษา	2541 - 2542	รับวุฒิบัตรการ บริหารจิตเฉลิม พระเกียรติ	2542				
4.	นางวิไล บุรีรัตน์	ครูสอน ภาษา ไทยดี เด่น	2532 และ 2541						

ที่	ชื่อ – สกุล	ผลงานดีเด่นระดับ							
		ระดับ อำเภอ	ปี พ.ศ.	ระดับ เขตปฏิบัติ การศึกษา	ปี พ.ศ.	ระดับ จังหวัด	ปี พ.ศ.	ระดับเขต การศึกษา	ปี พ.ศ.
5.	นางสมหวัง ปาฐกา	ครู อนุบาล ดีเด่น	2537	ครูผู้สอนอนุบาล ดีเด่น	2537	ชมเชย อันดับ 1 ครู สอน อนุบาล			
		ครูผู้ ผลิตสื่อ ดีเด่น สอน ประถม	2539						
		ผู้ไม่มี วันลา	2539						
6.	นางสิวพร รัตนเสวก	ครูผู้ สอน กพอ. ดีเด่น	2537						
7.	นางชวนพิศ รัตนพันธุ์	ครูผู้ สอน คณิตศา สตร์ดี เด่น	2537	รับวุฒิบัตรการ บริหารจิตเฉลิม พระเกียรติ	2542				
		ผู้ไม่มี วันลา	2540						
8.	นางมะลิ ไถวสินธุ์	ครูผู้ สอน อนุบาล ดีเด่น	2537						

ที่	ชื่อ – สกุล	ผลงานดีเด่นระดับ							
		ระดับ อำเภอ	ปี พ.ศ.	ระดับ เขตปฏิบัติ การศึกษา	ปี พ.ศ.	ระดับ จังหวัด	ปี พ.ศ.	ระดับเขต การศึกษา	ปี พ.ศ.
9.	นายเฉลียว เป่านาเรียง	ครูผู้ สอนแม่ ไม้มวย ไทยดี เด่น	2534 2535 2537						
		ครู พลาณา มัยดีเด่น	2539						
		ผู้ไม่มี วันลา	2540						
10	นายเหลา คำ จันทร์รัตน์	ครูผู้ สอนจ ริยธรรม ดีเด่น	2536						
11	นายสายฝน เป่านาเรียง	ผู้สอน คณิตศา สตร์ดี เด่น	2539			ครูผู้ สอน คณิตสู่ โอลิม ปิก	2535	ครูผู้สอน คณิตสู่ โอลิมปิก ระดับ ประเทศ	2542
12	นายสมัย ยะนะโชติ	ครูสอน จริย ดีเด่น ศึกษา	2538						

เกียรติประวัติที่โรงเรียนภาคภูมิใจ

ปี พ.ศ. 2531

- รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระโคดเชือกกระบี่จังหวัด ของกรมอนามัย

โรงเรียน

ปี พ.ศ. 2536

- รับโล่สถานศึกษาที่จัดจรัสศึกษาคีเด่น จากนายโกวิท วรพิพัฒน์ ปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ

- ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรีโปงลางโรงเรียนประถมศึกษา

ระดับอำเภอ

ปี พ.ศ. 2537

- รับเกียรติบัตรโรงเรียนให้ความร่วมมือในโครงการแนะแนวอาชีพจาก

ผู้ว่าราชการ จังหวัดกาฬสินธุ์

ปี พ.ศ. 2538

- รับเกียรติบัตรโรงเรียนปลอดโรคฟันแท้ๆ จากผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

ปี พ.ศ. 2539

- รับเกียรติบัตรชนะเลิศระดับอำเภอโครงการศิษย์รักครู นำความรู้สู่ครอบครัวจาก

นายอำเภอร่องคำ

- รับเกียรติบัตรชนะเลิศโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างเสริมเอกลักษณ์ไทยดีเด่น

ระดับอำเภอ

ปี พ.ศ. 2540

- รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งระดับจังหวัดการแข่งขันสวดมนต์หมู่ทำนอง

สรภัญญะ ระดับประถมศึกษา

ปี พ.ศ. 2541

- รับประกาศเกียรติคุณ โรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นระดับอำเภอ

- รับรางวัลชนะเลิศโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพดีเด่น

- รับรางวัลชนะเลิศโรงเรียนจัดกิจกรรมดนตรีไทยดีเด่นระดับอำเภอ

1.7 ผู้บริหารโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยา

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน คืออาจารย์วิริยะ นาคชัยเวียง มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ทางบริหารการศึกษา ซึ่งผู้บริหารระดับสูงให้ความไว้วางใจในฐานะเป็นผู้บริหารดีเด่นของครูสภา นอกจะบริหารงานภายในโรงเรียนแล้วยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรระดับอำเภอและระดับจังหวัดในเรื่องการบริหารและการพัฒนาโรงเรียนเป็นประจำ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตจึงทำให้สามารถประสานงานกับชุมชนได้อย่างไม่มีข้อขัดแย้งใดๆ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีความเคารพนับถือและยอมรับข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียน โดยกำหนดแผนงานการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน (ธรรมนูญโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยา 2543.17-22) ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากรให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนางานและอาชีพ
2. ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. พัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน
4. ดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
5. พัฒนาระบบบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนประถมศึกษา 2541 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
6. ปรับปรุงระบบกำกับ ตรวจสอบ และรายงานผลการจัดการศึกษา ตามระบบบริหารคุณภาพโดยครอบคลุมการประกันคุณภาพ 4 ด้าน คือ ประกันโอกาส ประกันคุณภาพ ประกันประสิทธิภาพและประกันความปลอดภัย
7. ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
8. จัดหาสาธารณูปโภคเพื่อบริการแก่บุคลากร ให้พอเพียง เพื่อคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
9. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

จากธรรมนูญของโรงเรียนทั้ง 9 ข้อ ดังกล่าวได้พัฒนามาเป็นแผนปฏิบัติงานในระยะปี พ.ศ. 2543 – 2545 ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ประมาณการรายจ่าย

ปีการศึกษา	2543	2544	2545
รายจ่ายจำแนกตามแผน			
1. แผนยุทธศาสตร์ด้านอาคารสถานที่	120,000	130,000	140,000
2. แผนยุทธศาสตร์ด้านบุคลากร	1,300	1,500	1,600
3. แผนยุทธศาสตร์ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน	16,000	18,000	40,000
4. แผนยุทธศาสตร์ด้านระบบบริหารและการจัดการ	1,500	1,700	1,800
รวมทั้งสิ้น	138,800	151,200	183,400

หมวดที่ 2 เป้าหมายของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดโรงเรียนกุดลิงวิทยาคมได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาดังนี้

1. ด้านการบริหารและการจัดการ

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
1. พัฒนามาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ. 2541 ให้ได้คุณภาพระดับ 3 ทุกตัวบ่งชี้	การประกันคุณภาพการบริหารการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม	งานบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจของบุคลากรทุกฝ่าย
2. พัฒนาครูทุกคนให้มีความรู้และทักษะในวิชาการที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ	พัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน	ครูทุกคนพัฒนาตนเองจนเป็นมืออาชีพสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์รอบด้าน

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
3. จัดระบบสาธารณูปโภคโดย เน้นความสำคัญดังนี้ 3.1 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย 3.2 น้ำดื่ม น้ำใช้ 3.3 ไฟฟ้า 3.4 ประปา 3.5 สิ่งอำนวยความสะดวก อื่น ๆ	พัฒนาระบบสาธารณูปโภค	บุคลากรได้รับบริการด้าน สาธารณูปโภคอย่างพร้อมมูล
4. โรงเรียนมีกองทุนที่ระบุดัง ประสงค์เพื่อใช้ผลประโยชน์ที่ ได้รับจากการบริหารกองทุน ในการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 6กองทุนและหรือมีวงเงินบริจาค ทั้งในลักษณะเป็นเงินสดเงินสิ่ง ของและแรงงานไม่น้อยกว่า 1,500,000	สหพหุภาคี	โรงเรียนมีกองทุนพอเพียงใน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามที่ชุมชนคาดหวัง

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
1. พัฒนาการสอนตามเกณฑ์ มาตรฐาน พ.ศ. 2541 ได้คุณภาพ อย่างน้อย ระดับ 2 ทุกตัวบ่งชี้	พัฒนาการสอน (ปฏิรูปการ สอน)	นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่สมบูรณ์รอบด้าน และยั่งยืน
2. ส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนโดยเน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลางการเรียน	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จุด ประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด ครู เป็นผู้ชี้แนะ	นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสุขในการเรียน

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
3. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างน้อย 2 กลุ่มประสบการณ์	ปฏิรูปหลักสูตร	นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ตรงกับความต้องการในการพัฒนา
4. พัฒนาระบบวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)	ปฏิรูปหลักสูตร	ผลการวัดและประเมินตรงตามสภาพจริงเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และรายงานผล

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
โรงเรียนมีระบบการตรวจสอบติดตามคุณภาพภายใน (Internal Quality Audit) และการตรวจติดตามภายใน (External Quality Audit) โดยจัดทำเอกสารไว้อย่างชัดเจนและรายงานผลการตรวจสอบ ติดตามให้บุคลากรผู้ มีหน้าที่รับผิดชอบทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)	การปฏิบัติงานได้รับการแก้ไข ข้อบกพร่องที่พบ การศึกษามีคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่กำหนด

ข้อสรุปจากสถานะพื้นฐานที่มีลักษณะเด่นของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคมเป็นดังนี้

1. โรงเรียนกุดลิงวิทยาคมมีวิวัฒนาการจนเติบโตใหญ่ด้วยเหตุผลที่สำคัญ คือ ผู้บริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและสถาบันหลักของชุมชนมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาตลอดจนกำลังทรัพย์

2. ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ใจกลางของชุมชน แวดล้อมไปด้วยที่พักอาศัย ตลาดร้านค้า สถานที่ราชการต่าง ๆ เช่น วัด โรงพยาบาล ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ สถานีอนามัย เกษตรอำเภอ ฯลฯ ในวิถีชีวิตของคนในชุมชนแห่งนี้ได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความรู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกันเป็นอย่างดี เช่น ผู้ปกครองไปรับส่งบุตรหลานที่โรงเรียนได้พบปะพูดคุยกับครูอาจารย์ ตำรวจจราจรและข้าราชการส่วนอื่น ๆ ตลอดจนเพื่อนบ้านเป็นประจำทุก

เข้าเย็นและโรงเรียนก็ได้เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมทั้งของทางราชการและของชุมชนเช่น เป็นหน่วยเลือกตั้ง หรือเป็นที่จัดงานสังสรรค์ งานแต่งงาน และงานอื่น ๆ อันเป็นที่มาแห่ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

3. เนื่องจากโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคมเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่เปิดสอน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนซึ่งสำรวจในปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 610 คน การคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ จากกลุ่มนักเรียน อาจทำได้ไม่ยากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนแห่งนี้มีภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นเมืองเป็นจำนวนมาก ย่อมมีบุตรหลานมาเข้าศึกษาเล่าเรียน น่าจะมีนักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านดนตรี พื้นเมืองมาบ้างจำนวนหนึ่ง

4. ในโรงเรียนมีครู-อาจารย์จำนวน 29 คน พบว่ามีผู้เรียนสำเร็จปริญญาตรีถึง 90 % จากผลงานและเกียรติประวัติการทำงานของบุคคลเหล่านั้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2545 มีผู้ได้รับ ประกาศนียบัตร โล่เกียรติยศ ครูดีเด่น ในด้านต่าง ๆ จำนวนถึง 24 คนและผลผลิตจากการ ส่งเสริมสนับสนุนของครู-อาจารย์ ในโรงเรียนทำให้นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวด ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2545 ถึง 11 รายการ ยังความภาคภูมิใจให้แก่ครู-อาจารย์ โรงเรียน และชุมชนอย่างถ้วนหน้า ตัวชี้วัดเหล่านี้ย่อมจะเป็นสักขีพยานในความกระตือรือร้น ความเอาใจ ใส่ต่อภาระกิจของบุคลากรในโรงเรียนและความร่วมมืออันดีของประชาชนในชุมชน

5. โรงเรียนมีกิจกรรมหนึ่งที่เป็นปัจจัยหนุนเนื่องแสดงถึงศักยภาพทางด้านดนตรีโปงลาง คือ ในช่วงปี พ.ศ.2529-2537 มีวงดนตรีโปงลางซึ่งวงดอกระถินพินทองได้รับรางวัลชนะเลิศการ ประกวดดนตรีพื้นเมือง โปงลางระดับประถมศึกษาในปีพ.ศ.2537สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนและ ชุมชน

6. ผู้บริหารคนปัจจุบันของโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคมเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมี มนุษยสัมพันธ์ดีบริหารงานโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังเกตเห็นได้จากการประสานงานและ การเตรียมงาน จัดสัมมนาเวทีชาวบ้านในฐานะผู้ช่วยวิจัยทำให้งานเป็นไปอย่างพร้อมเพรียงและ เรียบร้อยมีการกระจายอำนาจให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ และครู-อาจารย์ไปถึงนักการภาร โรงรวมถึงกลุ่มภูมิปัญญา ในด้านการบริหารการศึกษา ได้ระดมความคิดจาก คณาจารย์ นักการเมือง ระดับท้องถิ่นตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยราชการต่างๆ รวมไปถึงคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมจัดทำรัฐธรรมนูญโรงเรียนอย่างมีส่วนร่วมนับเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสอดคล้อง กับแผนการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคมนับได้ว่าเป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนข้อสรุปดังกล่าวคณะผู้วิจัยขอฉายภาพสะท้อนให้เห็นความร่วมมือของชุมชนดังต่อไปนี้พอสังเขป เมื่อปี พ.ศ. 2526 อาจารย์สมพงษ์ เปาเนียง ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่ ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาหลังคาของโรงเรียนรั่วโดยได้ร่วมกับกรรมการศึกษาหมู่บ้าน ใช้วิธีเดินเคาะประตูบ้านตามคุ้มต่าง ๆ เพื่อขอรับเงินบริจาคจากชาวบ้าน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี กล่าวคือ ชาวบ้านให้ความช่วยเหลือเป็นข้าวเปลือกบ้าง ข้าวสารบ้าง หรือเป็นเงินบ้างส่วนผู้ที่ไม่มีอะไรก็อาสาเป็นแรงงานในการซ่อมแซมหลังคาซึ่งสรุปเป็นยอดเงินถึง 13,500 บาท นอกจากนี้เมื่อป้ายโรงเรียนทรุดโทรม โรงเรียนยังได้รับความร่วมมือจากศิษย์เก่าจัดงานเลี้ยงรุ่นเพื่อหาเงินรายได้มาสร้างป้ายโรงเรียนใหม่จนสำเร็จ นอกจากนี้เงินที่เหลือยังได้จัดสรรเป็นกองทุนพัฒนาโรงเรียนถึง 6 กองทุน คือ กองทุนพัฒนาการเรียนการสอน กองทุนพัฒนาสื่อการเรียนการสอน กองทุนพัฒนากีฬา กองทุนนักเรียนเรียนดี กองทุนสนับสนุนอาหารกลางวัน และกองทุนสวัสดิการสหกรณ์โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 1,500,000 บาท นอกจากกลุ่มที่กล่าวมาแล้วยังมีองค์กรในชุมชน เช่น เทศบาลตำบลร่องคำได้ร่วมบริจาคทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เรียนดี ความประพฤติดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ผ่านทางโรงเรียนปีการศึกษาละ 2,000 บาท โดยมีตัวแทนมามอบในวันสำคัญ เช่น วันไหว้ครูเป็นประจำ ในส่วนที่เป็นการร่วมมือสนับสนุนดนตรีโปงลางนั้นมีภาพสะท้อนความร่วมมือให้เห็นชัดเจน เช่น นายคำ เขียวพันธ์ นายสถิตย์ สังฆคาม ได้บริจาคเครื่องดนตรีที่ผลิตขึ้นด้วยตนเองให้โรงเรียนเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนดนตรีให้นักเรียนได้ฝึกฝนเป็นวิทยาทาน นายสถิตย์ โพธิ์กุดสัย นอกจากจะให้ความร่วมมือในด้านการสอนการเล่นดนตรีและการแสดงที่โรงเรียนตามสัญญาว่าจ้างแล้วยังสละเวลามาฝึกเด็กที่ได้ทุนบ้านตนเองโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย คณะผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านสังเกตการสอนดูท่านมีความสุขจึงกระแะถามว่า “ไม่เห็นเหนื่อยหรืออย่างไรท่านพ่อใหญ่” “อาจารย์ไม่สังเกตหรืออย่างไรที่ประตูบ้านผม สิ่งเหล่านี้แหละเป็นเครื่องแสดงถึงว่าผมชอบดนตรีพื้นเมืองแค่ไหน ชอบเป็นชีวิตจิตใจเลยละ ดิใจและภูมิใจมากที่ได้เห็นลูกหลานซึ่งเป็นอนาคตของชาติยังคิดว่าผมไม่บ่าอยู่คนเดียว อย่างน้อยที่สุดงานประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนก็ยังมีคนรุ่นหลังได้ช่วยผ่อนแรงในการรับใช้สังคมในอนาคต ในขณะที่ผมแก่ชราจนเดินไม่ได้” พอพูดขาดคำ คณะผู้วิจัยเหลือบไปดูประตูเหล็กหล่อเลื่อนที่หน้าบ้าน พบว่ามีลวดลายเหล็กดัดเป็นรูปพิณ โปงลาง และแคนเต็มประตูจึงถามต่อไปว่า “ไปซื้อแปงประตูมาจากร้านไหนไม่เห็นมีในท้องตลาดเลย” ท่านก็พูดยิ้ม ๆ ว่า “ผมไปสั่งเขาทำเอง เพราะอยากให้มันเป็นเครื่องเตือนสติ ผมว่าผมมีชีวิตพออยู่พอกินได้ทุกวันนี้ก็เพราะเครื่องดนตรีเหล่านี้ทั้งสิ้น” นายสถิตย์ โพธิ์กุดสัยกล่าวในที่สุด

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งปฏิบัติเป็นประจำทุกปี เช่น งานวันเด็ก วันแม่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา บุญกฐิน ผ้าป่า และกิจกรรมกีฬาของชาวคุ้มต่าง ๆ จะมีบุคลากรทั้งจากโรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันเป็นอย่างดี กิจกรรมบางอย่างจัดที่โรงเรียนเช่น กีฬา วันแม่ วันเด็ก บางกิจกรรมจัดที่วัด เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา บุญกฐิน ผ้าป่า บางกิจกรรมจัดที่ดอนปู่ตา เช่น วันสงกรานต์ เป็นต้น ทุกงานได้รับความร่วมมือจากประชาชนทั้งในด้านงบประมาณและการร่วมกิจกรรม เช่น พ่อค้า คหบดี นักการเมือง และส่วนราชการต่าง ๆ นอกจากนี้จะได้รับเงินสนับสนุนแล้วยังได้รับบริจาคเป็นสิ่งของเช่น สมุด หนังสือ แบบเรียนเครื่องเขียน ขนม และของเล่น เป็นต้น

3. บทบาทและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กำหนดแนวการจัดการเรียนการสอนไว้เป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ กำหนดเนื้อหาและคาบเวลาในแต่ละกลุ่มค่อนข้างจะจำกัด เนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์ดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จึงเป็นข้อจำกัดทำให้โรงเรียนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ พฤติกรรมการสอนของครูเป็นพฤติกรรมในชั้นเรียนมากกว่าที่จะเป็นกิจกรรมเชื่อมโยงกับสภาพของชุมชนที่แท้จริง นอกจากนี้ยังขาดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปลูกฝังให้นักเรียนเกิด ความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดและประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มส่งเสริมลักษณะนิสัยที่มีเนื้อหาวิชาดนตรีและนาฏศิลป์แทรกอยู่ ครูผู้สอนมักจะยึดเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดในหลักสูตรเป็นหลัก ไม่ได้ยืดหยุ่นหรือปรับสภาพให้สอดคล้องกับความต้องการ สภาพพื้นฐานและศักยภาพของท้องถิ่น คณะผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในโรงเรียนและจากนอกโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนกลุ่มส่งเสริมลักษณะนิสัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นเมือง มีข้อมูลจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ ข้อมูลจากกลุ่มนักเรียน “อาจารย์สอนเพลงไทยเดิม และได้ฝึกฟ้อนรำวงมาตรฐานเท่านั้น ไม่ได้ให้โอกาสพวกเราได้ร้องรำทำเพลงตามที่มีความคุ้นเคยที่อยากจะทำตามที่ได้เห็นจากมหรสพพื้นบ้านที่พ่อ แม่ ปู่ ย่าพาไปชม” ส่วนครูอาจารย์ให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าวว่า “ดิฉันไม่มีทักษะเรื่องการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน การสอนจึงยึดเนื้อหาในหลักสูตรเป็นหลัก ถ้าจะปรับให้เรียน ให้ฝึกเรื่องการร้องรำทำเพลงพื้นบ้านของชุมชนก็ไม่มีงบประมาณที่จะจ้างภูมิปัญญามาทำการสอนอย่างต่อเนื่องได้ ประกอบกับการวัดและประเมินผลในวิชานี้ก็ใช้แบบประเมินของกลุ่มโรงเรียน ถ้าจะทุ่มเทด้านนี้มากไปก็จะทำให้คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยจังหวัดหรือโรงเรียนในกลุ่ม อีกประการหนึ่งกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มยังมีค่านิยมที่จะส่งเสริมให้บุตรหลานมีความสำเร็จในชีวิตโดยเป็น

เจ้าคนนายคนไม่ต้องมาเดินกินรำกินทั้งที่ดิฉันก็ทราบดีว่ามีนักดนตรี นักแสดงที่เกิดขึ้นในวงการบันเทิงต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตทั้งฐานะด้านเศรษฐกิจและการยอมรับจากมหาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น จินตรา พูนลาภ, ศิริพร อำไพพงษ์, พรศักดิ์ ส่องแสง, นกน้อย อุไรพร, นกตล ดวงพร และมนต์สิทธิ์ คำสร้อย ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีชื่อเสียงได้ก็ด้วยการได้แสดงออกตามความต้องการมาตั้งแต่เยาว์วัย ดิฉันก็อยากจะช่วยให้เด็กนักเรียนที่สนใจให้ประสบความสำเร็จอย่างพวกเขาเหล่านั้นเหมือนกัน(อาจารย์อัมพร ภูมิประเสริฐ กล่าว)”

อาจารย์สุรียา ศิริกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการในฐานะผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยอีกท่านหนึ่งปรารภว่า “ผมเรียนสำเร็จระดับปริญญาตรี วิชาเอกดนตรีศึกษาก็มีความสนใจดนตรีพื้นบ้านอยู่เหมือนกันเพราะในชุมชนแห่งนี้ยังใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านในวงโปงลางหลายชนิดในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมอย่างสม่ำเสมอทั้งกิจกรรมบันเทิงและกิจกรรมงานประเพณี พิธีกรรม เช่น แคน พิณ โปงลาง โหวด กลองและกับแค้น ดนตรีทุกชิ้นที่กล่าวมานั้นนอกจากจะใช้กับมหรสพโดยตรงแล้วยังใช้กับกระบวนการงานประเพณีต่าง ๆ แทบทุกงานเช่น แห่บั้งไฟ แห่นาค แห่ขันหมาก แห่กัณฑ์หลอน แห่เทียน แห่ทุกอย่างที่เป็นความรื่นเริง แม้การรักษาผู้ป่วยทางไสยศาสตร์เช่นรำผีฟ้าก็ขาดแคนไม่ได้ กลุ่มภูมิปัญญาก็จะปนกับผมว่า พวกเขาแก่แล้วยังจะมาหอบสังขารคิด สี ตี เป่า รับใช้สังคมโดยไม่มีทายาทก็รู้สึกสมเพชตัวเอง ฟังเขาแล้วผมก็อยากจะหาวิธีการดันให้เยาวชนหันมาสนใจ ผมและอาจารย์สถิตย์ สังคมมากับอาจารย์อัมพร สุขประเสริฐเลยตั้งวงดนตรีโปงลางขึ้นในโรงเรียนโดยอาศัยคุณสถิตย์ โพธิ์กุดสัย (หมอลำเคน) มาช่วยสอน แต่ยุบวงไปแล้วเพราะข้อจำกัดในเรื่องเวลา งบประมาณและนโยบายที่ค่อนข้างไม่ชัดเจนของผู้บริหารระดับสูงๆขึ้นไป ”

ในส่วนของผู้ปกครองที่เป็นภูมิปัญญา นายคำ เยาวพันธ์ เล่าความเหมือนจะให้ยาหอมกับหัวหน้าโครงการวิจัยว่า “ลูกหลานผม 4 คนได้รับการฝึกให้เล่นดนตรีโปงลางโดยผมสอนบ้าง อาจารย์สถิตย์ สังคมบั้งและคุณสถิตย์ โพธิกุลสอนบ้าง จนเล่นได้ดี ได้เล่นดนตรีโปงลางของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคมตอนเรียนในระดับประถมศึกษา พอเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนร่องคำก็ได้เล่นดนตรีวงโปงลางของโรงเรียน เมื่อเรียนจบ ม.6 ก็ได้โควตาเรียนต่อที่สถาบันราชภัฏมหาสารคามก็ได้เล่นดนตรีวงโปงลางแกนอีสานซึ่งอาจารย์พิรพงษ์ พลเวียงธรรมเป็นผู้ควบคุมวง เรียนจนจบปริญญาตรี มีงานทำทุกคน ก็ด้วยฝีมือด้านดนตรีโปงลางนี้แหละเป็นใบเบิกทาง เป็นข้าราชการครู 2 คน เป็นลูกจ้างชั่วคราวที่โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 คน และเป็นพนักงานบริษัทอีก 1 คน ซึ่งทราบภายหลังว่าการรับเข้าทำงานของหน่วยงานแฝงด้วยนโยบายอยากจะได้คนที่ฝีมือการเล่นดนตรีทั้งนั้นและขณะที่เขาเรียนอยู่ที่สถาบันราชภัฏมหาสารคามก็ได้ใช้ความสามารถเล่นดนตรีมีรายได้พิเศษด้วย นอกเหนือจากนั้นยังได้โอกาสไปเผยแพร่วัฒนธรรมทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน ฟินแลนด์และสวีเดน เป็นต้น ยังความภาคภูมิใจให้กับ
ครอบครัวและวงศ์ตระกูลไม่เสื่อมคลาย แตกต่างจากคนอื่นที่เรียนจบด้วยกันยังไม่มีการทำอะไรเลย นี่ก็
เป็นความดีของคนตรีโปงลางแท้ ๆ ”

ในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คณะผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินโดยคณะศึกษา
นิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2540 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคมมีแนวโน้มชี้วัดคุณภาพยัง
ไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากมีหลายกลุ่มประสบการณ์ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงาน
การประถมศึกษาแห่งชาติและค่าเฉลี่ยของจังหวัดกาฬสินธุ์ แม้คุณภาพการจัดการเรียนการสอน
ของโรงเรียนมีแนวโน้มจะต่ำลงแต่โรงเรียนก็ยังมีชื่อเสียงในด้านกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมักได้รับรางวัล
ชนะเลิศในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ในส่วนของผู้บริหารและครู-อาจารย์ก็ประสบความสำเร็จ
ได้รับรางวัลเป็นจำนวนมากทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ส่วนผลงานที่อยู่ในกลุ่มนัก
เรียนก็ได้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่โรงเรียนและชุมชนเช่นกัน ความสำเร็จเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า
โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความสามารถสูงทั้งนี้ผู้ที่อยู่เบื้องความสำเร็จคือผู้บริหารทั้งในอดีตและ
ปัจจุบันให้ความสำคัญ สนับสนุน และส่งเสริมประกวดอยู่เป็นประจำเพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศและ
ชื่อเสียงของโรงเรียน

4. บทบาทด้านการผลักดันให้มีกระบวนการผลิต การเล่น การบริโภคและการสืบทอด

ดนตรีโปงลาง

พบว่าโรงเรียนได้จัดบุคลากรในโรงเรียน และบุคลากรภายนอกที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญา
ด้านนี้ได้ร่วมกันฝึกสอนและก่อตั้งวงดนตรี ที่เป็นทั้งรูปแบบดนตรีสากลวงหนึ่ง และดนตรีพื้นบ้าน
อีกวงหนึ่งชื่อวงโปงลางดอกกระถินพิณทอง เมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนอ่อนเป็นหลักเพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้แสดงความสามารถพิเศษอื่น ๆ ชดเชย มารับการ
สอนและฝึกซ้อมดนตรี โดยใช้เวลาหลังจากการเลิกเรียนตามปกติแล้ว เมื่อเกิดความชำนาญ จนเล่น
เป็นวงได้ดีจึงได้รับแสดงตามงานต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นและส่งเข้าประกวดในระดับอำเภอ ระดับ
จังหวัดได้รับรางวัลชนะเลิศดนตรีโปงลางระดับประถมศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2537 หลังจากนั้นโรงเรียน
ได้ลดบทบาทด้านนี้ลง เพราะพิจารณาเห็นว่าต้องใช้งบประมาณมากในการจัดซื้อและซ่อมแซม
เครื่องดนตรีตลอดจนเครื่องขยายเสียงประจำวง ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่มากพอ
ที่จะจ้างวิทยากรจากข้างนอกเป็นระยะเวลานานได้ โรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการอื่นแทน เช่น
โครงการเพาะเห็ดฟาง ซึ่งใช้งบประมาณน้อย อย่างไรก็ตามแม้ว่าโรงเรียนจะลดบทบาทลง แต่
การดำเนินการในช่วงนั้นส่งผลให้มีเยาวชนและประชาชนกลุ่มหนึ่ง ที่มีความรักและเห็นคุณค่า
ของดนตรีโปงลาง ได้ไปฝึกหัดเพิ่มเติมกับเจ้าของภูมิปัญญาจนได้รับการยอมรับในความสามารถ

และมีผู้สนใจติดต่อให้ไปเล่นในวงดนตรีลูกทุ่ง หมอลำ คณะต่าง ๆ หรือได้รับค่าตอบแทนจาก นายทุนที่เชิญไปเล่นดนตรีพื้นเมืองในเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น จังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ หรือ แม้แต่กรุงเทพมหานคร ส่วนที่ยังอยู่ในชุมชนก็ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา มีการฝึกซ้อมอยู่เป็นประจำ ซึ่งต่อไปเยาวชนส่วนนี้จะกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นผู้สืบทอดการผลิตการเล่น ดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ในชุมชน หรืออาจได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและ เมื่อสำเร็จแล้วอาจเป็นบุคคลที่เรียกได้ว่าเป็นบุคคลหลากหลายวัฒนธรรม (Biculture) ก็เป็นไปได้

3. สถานะพื้นฐานและศักยภาพของโรงเรียนร่องคำ เกี่ยวกับการผลิต การเล่น การบริโภค และการสืบทอดดนตรีโปงลาง

ก่อนที่จะรายงานผลการศึกษาคณะศึกษาโรงเรียนร่องคำเพื่อจะประเมินศักยภาพของ โรงเรียนร่องคำ และจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนา เกี่ยวกับการผลิต การเล่น การบริโภค และ การสืบทอดดนตรีโปงลาง จะกล่าวถึงสถานะทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนร่องคำ โดยสังเขปก่อนดังนี้

1. สถานะทั่วไปของโรงเรียนร่องคำ

1.1 ประวัติโรงเรียนร่องคำ

โรงเรียนร่องคำ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2518 เปิดการเรียนการสอน ในวันที่ 3 มิถุนายน 2518 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.ศ. 1) จำนวน 2 ห้องเรียน มี นักเรียนรวมทั้งสิ้น 96 คน ครูอาจารย์ 4 คน และนักการภารโรง 1 คน ในปีแรกของการก่อตั้งได้ อาศัยศาลาการเปรียญวัดสว่างใต้ เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนมีนายณรงค์ จันทุมเป็นครูใหญ่ คนแรก (ปัจจุบันนายณรงค์ จันทุมดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์) โรงเรียนร่องคำได้รับการช่วยเหลือจากคณะกรรมการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนด้วยการมอบ วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ มีมูลค่า 22,148 บาท

ปัจจุบันโรงเรียนร่องคำตั้งอยู่หมู่ที่ 13 บ้านศรีเมือง ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัด กาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46210 หมายเลขโทรศัพท์ (043) 897030 มีเนื้อที่ 132 ไร่ 1 งาน อยู่ห่างที่ตั้งที่ว่าการอำเภอร่องคำไปทางทิศตะวันออกระยะทางประมาณ 500 เมตรและอยู่ห่างจาก ตัวเมืองกาฬสินธุ์ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ระยะทาง 40 กิโลเมตร โรงเรียนตั้งอยู่ติดถนนแผ่นดินสายขอนแก่น – โพนทอง

ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนมี 40 หมู่บ้าน 1 เทศบาลตำบลและ 2 องค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนโดยรอบเป็นสังคมเกษตรกรรม ดำรงชีวิตเป็นไปตามธรรมชาติของเกษตรกร ฐานะปานกลาง ค่อนข้างยากจน มีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่อำเภอร่องคำประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง

น้ำเพื่อการอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร สภาพดินแข็ง เค็ม น้ำกร่อย อำเภอร่องคำเป็นเมืองพุทธ ราษฎรดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้จัก สามัคคี เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เครื่องครัดในวัฒนธรรมอย่าง เหนียวแน่น อำเภอร่องคำมีคำขวัญประจำอำเภอว่า “ร่องคำเมืองพระ ธรรมะครองใจ ” ชาวร่องคำ มีค่านิยมที่ดีงามในด้านการส่งเสริมการศึกษา นิยมส่งบุตรหลานเข้าบวชเรียนเขียนอ่านและส่งบุตร หลานเข้ารับการศึกษาคือในโรงเรียนประจำอำเภอของตนมาโดยตลอด จึงทำให้โรงเรียนร่องคำ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่

ปีการศึกษา 2524 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้โรงเรียนเปิดทำ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 และ ม.ศ.4) ระดับละ 2 ห้องเรียน โรงเรียน จึงได้จัดแผนชั้นเรียนเป็น 6-5-4 / 2-2-2 มีนักเรียนรวม 713 คน ครูอาจารย์รวม 40 คน นักการ ภารโรงรวม 5 คน

ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 5-4-4 / 5-4-3 มีนักเรียนรวม 1,038 คน ครูอาจารย์รวม 54 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 6-5-5 / 5-5-4 มีนักเรียนรวม 1,246 คน ครูอาจารย์รวม 54 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 6-6-5 / 8-7-5 มีนักเรียนรวม 1,496 คน ครูอาจารย์รวม 56 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 6-6-6 / 8-8-7 มีนักเรียนรวม 1,673 คน ครูอาจารย์รวม 61 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 7-7-7 / 8-8-8 มีนักเรียนรวม 1,730 คน ครูอาจารย์รวม 59 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 8-6-8 / 8-7-7 มีนักเรียนรวม 1,814 คน ครูอาจารย์รวม 58 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 8-7-6 / 8-8-7 มีนักเรียนรวม 1,765 คน ครูอาจารย์รวม 59 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

ปีการศึกษา 2543- 2545 โรงเรียนจัดแผนชั้นเรียนเป็น 8-8-7 / 8-8-8 มีนักเรียน รวม 1,862 คนครูอาจารย์รวม 63 คน นักการภารโรง 7 คน ยามรักษาการณ์รวม 2 คน

1.2 ทำเนียบผู้บริหารของโรงเรียนร่องคำ

ปี พ.ศ.	รายชื่อผู้บริหารโรงเรียน	ตำแหน่ง
2518 – 2520	นายณรงค์ จันทุม	ครูใหญ่
2521 – 2526	นายณรงค์ จันทุม	อาจารย์ใหญ่
2527 – 2527	นายณรงค์ จันทุม	ผู้อำนวยการ
2528 – 2531	นายไพ บุตรสมบัติ	ผู้อำนวยการ
2532 – 2535	นายสมาน ปัญญา	ผู้อำนวยการ
2535 – 2538	นายนิคม งามเสนห์	ผู้อำนวยการ
2538 – 2540	นายพงษ์สวัสดิ์ ลาภบุญลือ	ผู้อำนวยการ
2540 – 2542	นายสุรพงษ์ ภูโถ่	ผู้อำนวยการ
2542 – 2543	นายประยงค์ ภูพลอย	ผู้อำนวยการ
2543 – 2544	นายพงษ์สวัสดิ์ บุญเสริม	ผู้อำนวยการ
2545 – ปัจจุบัน	นายนิคม อรรคอำนวย	ผู้อำนวยการ

1.3 วิสัยทัศน์และสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

โรงเรียนร่องคำมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา
ภายในปี พ.ศ.2545

คำขวัญของโรงเรียน สามัคคี มีระเบียบวินัย ใฝ่การศึกษา

ปรัชญาของโรงเรียน การศึกษาเป็นการพัฒนาสภาพชีวิตและสังคม

คติพจน์ของโรงเรียน ทนโต เสฏโฐ มนุสเสสุ

ผู้ฝึกตนดีแล้ว เป็นผู้ประเสริฐ

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นมันปลา

ตราประจำโรงเรียน รูปตะเกียงเปลว ร.ค. ส่องสว่างในวงกลม ล้อมรอบด้วยคำว่า

“สามัคคี มีระเบียบวินัย ใฝ่ศึกษา “

ธงประจำโรงเรียน เป็นธงสองแถบสี เทา-เหลือง

สีประจำโรงเรียน เทา- เหลือง

เทา หมายถึง สันแห่งความปราชญ์ และการใช้สมอง

เหลือง หมายถึง สีแห่งความเลื่อมใสศรัทธาในสถาบัน

อักษรย่อของโรงเรียน ร.ค.

1.4 เกียรติประวัติของโรงเรียนร่อนคำ

โรงเรียนร่อนคำมีเกียรติประวัติที่น่าภาคภูมิใจอย่างเด่นชัดอยู่ 3 ด้าน

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านกีฬาและกรีฑา
3. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ปีการศึกษา 2526 โรงเรียนได้รับโล่พระราชทานโรงเรียนดีเด่นพระราชทานประเภท โรงเรียนมัธยมศึกษา

ปีการศึกษา 2530 และ 2537 นักเรียนได้รับทุนพระราชทานเรียนดี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 10

ปีการศึกษา 2534 นักเรียนได้รับโล่พระราชทาน ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี รางวัลชนะเลิศ การสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ (ปีแรกของการจัดแข่งขัน) หลังจากนั้นมามีนักเรียนก็ได้รับโล่รองชนะเลิศบ้าง โล่ชนะเลิศบ้าง สลับกันไปจนถึงปัจจุบัน

ปีการศึกษา 2526 – 2542 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากต่อเนื่องกันมาติดอันดับ 1 ถึง 4 มาโดยตลอด

ปีการศึกษา 2541 นักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ดังนี้

1. สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ	จำนวน 66 คน
2. มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน	จำนวน 44 คน
3. ดำรง	จำนวน 6 คน
4. วิทยาลัยพยาบาล	จำนวน 5 คน
5. วิทยาลัยเทคนิค, วิทยาลัยอาชีวศึกษา พาณิชยการ ฯ	จำนวน 24 คน

ปีการศึกษา 2542 นักเรียนชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหารัฐสภา ระดับเขตการศึกษา 10 และรางวัลชมเชยตอบปัญหารัฐสภาระดับประเทศ นักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในปีการศึกษา 2543 (รอบโควตา) 22 คน และสอบได้ 43 คน (รอบเอนทรานซ์) สอบเข้าสถาบันราชภัฏได้ จำนวน 38 คน (รอบโควตา)

ด้านการกีฬานักกีฬาชนะเลิศฟุตบอลอายุ 18 ปี ระดับจังหวัด รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เขตการศึกษา 10 นักกีฬาชนะเลิศคะแนนรวมกรีฑาระดับจังหวัด

กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าโรงเรียนได้รับรางวัลดีเด่นชนะเลิศเขตการศึกษา 10

โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 25 ปี โรงเรียน ร่องคำระหว่างวันที่ 21-22 มกราคม 2543 ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมมากมาย และให้การสรรเสริญยกย่องว่าเป็นงานมหกรรมทางวิชาการ และมหกรรมด้านศิลปะพื้นบ้านของดีอีสานซึ่งหาดูได้ยากในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาในถิ่นนี้

โอกาสที่โรงเรียนร่องคำ ก้าวเข้าสู่วัยเบญจเพส ครบรอบ 25 ปี ในวันที่ 21 มกราคม 2543 นี้ 25 ปีที่ร่องคำได้สั่งสมความภาคภูมิใจ ความปลื้มปิติให้กับสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนเป็นผลให้ โรงเรียนขนาดเล็ก จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากชุมชนในพื้นที่และชุมชนใกล้เคียง จนกลายเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ตามลำดับ

ชาวร่องคำ มีความภาคภูมิใจอย่างแรงกล้าที่สถาบันแห่งนี้ ได้สร้างคนให้มีคุณภาพ มีความสำเร็จมาแล้วมากมาย ศิษย์ร่องคำมีหลายอาชีพ ทั้งรับราชการ ทหาร ตำรวจ นายแพทย์ นางพยาบาล โยธา ป่าไม้ งานอาชีพส่วนตัว และอีกมากที่ไม่ได้กล่าวถึง ร่องคำถิ่นนี้ คือสถาบันที่พวกเขาไม่ลืม ยังระลึกนึกถึงอยู่เสมอ ร่องคำ ผลิตคนดีมีคุณภาพส่งเข้าสู่สังคมอยู่ไม่ขาดระยะ มีความโดดเด่นไม่ว่าด้านวิชาการ ดนตรี การกีฬา มีชื่อนำหน้าเสมอ ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ร่องคำมีความภาคภูมิใจและมีสถิติตัวเลขอ้างอิงด้านวิชาการและด้านกีฬาและกรีฑาดังนี้

1.4.1 ด้านวิชาการ

ปี พ.ศ. 2541 มีผลงานดังนี้

- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามมหาวิทยาลัยขอนแก่น 10 คน
- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8 คน
- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2 คน
- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาสถาบันราชภัฏมหาสารคาม 12 คน
- ผลสอบเอนทรานซ์ประจำปี พ.ศ. 2541 18 คน

ปี พ.ศ. 2542 มีผลงานดังนี้

- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 4 คน
- สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8 คน
- สอบเข้าเรียนต่อสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ 60 คน
- สมัครเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ 29 คน
- สมัครเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยของเอกชน 5 คน
- อาชีพะศึกษา เทคนิค วิทยาลัยเกษตร เทคโนโลยี ๑ สารพัดช่าง
- สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าฯ 3 คน

ปี พ.ศ. 2543 มีผลงานดังนี้

สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 คน

สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามหาวิทยาลัยมหาสารคาม 14 คน

สอบเข้าเรียนต่อรอบโควตาตามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 4 คน

1.4.2 ด้านกีฬา ปี พ.ศ. 2541 มีผลงานดังนี้

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 กีฬายาวชนเขต 4	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 กีฬาคำพะอุงคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ชิงถ้วยเจ้าปู่ร้องคำ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ร้องคำคัพ ฟุตบอล 7 คน	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 โนนเมืองคัพ	ประเภทฟุตบอล

ปี พ.ศ. 2542 มีผลงานดังนี้

เข้าร่วมคัดเลือกเยาวชนเขตการศึกษา 10	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศเฉลิมพระเกียรติ จ. กาฬสินธุ์	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ฟุตบอล 7 คน โพธิ์ชัยคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ฟุตบอล 7 คน สะอาดคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ฟุตบอล ร. 16 พัน 1 ร้อยเอ็ด	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ฟุตบอล ร้องคำคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ ฟุตบอล โนนเมืองคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 เชียงใหม่คัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 นาจัมปากคัพ	ประเภทฟุตบอล
เข้าร่วมคัดเลือกเยาวชนโคกคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลชนะเลิศ เทคนิคแกรนด์สปอร์ตคัพ	ประเภทฟุตบอล
รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 กีฬาเฉลิมพระเกียรติ	ประเภทฟุตบอล

1.4.3 ด้านกรีฑา โรงเรียนร้องคำได้ครองความเป็นเจ้าเหรียญทองในกีฬาระดับจังหวัด

ติดต่อกันมากกว่าสิบปีแล้ว ในปีพ.ศ.2542 งานมหกรรมกีฬาจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ 22 เหรียญทอง 2 เหรียญเงินและ 4 เหรียญทองแดง รวม 28 เหรียญ งานมหกรรมกีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานีได้ 4 เหรียญทองแดง และในปีพ.ศ. 2543 มีการคัดเลือกนักกีฬายาวชนเขต 4 ที่จังหวัดนครพนมได้ 1 เหรียญทอง 1 เหรียญเงินและ 4 เหรียญทองแดง

1.4.4 ด้านดนตรีพื้นเมือง โรงเรียนร้องคำเคยมีวงดนตรีพื้นเมือง โดยขอความร่วมมือ

จาก อาจารย์อุบล สืบสิงห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาฝึกการเล่นและการแสดงโปงลางให้กับนักเรียนจนกลายเป็นวงดนตรีโปงลางที่มีชื่อเสียงช่วงปี พ.ศ.2537 ถึงปี พ.ศ.2538 ปัจจุบันนี้ยุบวงไปแล้ว

1.5 จุดแข็ง - จุดอ่อนของโรงเรียนร่องคำ

1.5.1 จุดแข็ง (STRENGTHS)

- 1.5.1.1. ครู-อาจารย์มีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ
- 1.5.1.2. นักเรียนมีความเชื่อมั่น ศรัทธาในสถาบันการศึกษาและเอาใจใส่ต่อการเรียนด้วยดี
- 1.5.1.3. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความไว้วางใจในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และนิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนต่อเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี
- 1.5.1.4. ชุมชนให้ความเชื่อมั่นและศรัทธาว่า โรงเรียนสามารถสอนให้ลูกหลานของเขาเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขได้
- 1.5.1.5. โรงเรียนร่องคำเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานบุคลากรจึงมีขวัญและกำลังใจในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ
- 1.5.1.6. โรงเรียนร่องคำเป็นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ของจังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.5.1.7. โรงเรียนร่องคำมีจุดเด่นที่น่าภาคภูมิใจอยู่ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ
 - 1) ด้านกีฬา
 - 2) ด้านวิชาการ
 - 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.5.2 จุดอ่อน (WEAKNESS)

- 1.5.2.1. ครู-อาจารย์ขาดความกระตือรือร้นในการทำผลงานทางวิชาการ และเขียนแผนการสอน
- 1.5.2.2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายในหมวดวิชาไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากครูในหมวดวิชาอื่น
- 1.5.2.3. โรงเรียนขาดแคลนอัตรากำลังครู (1 คน/นักเรียน 25 คน)
- 1.5.2.4. โรงเรียนมีอาคารเรียนไม่พอเพียงกับจำนวนนักเรียน และขาดโต๊ะเก้าอี้สำหรับนักเรียน
- 1.5.2.5. โรงเรียนมีหอประชุมขนาดเล็ก พื้นที่หอประชุมคับแคบ ไม่เพียงพอกับจำนวนครู นักเรียนที่จะเข้าใช้บริการพร้อมกัน
- 1.5.2.6. นักเรียนขาดวินัยในการรักษาความสะอาด ทั้งขยะไม่เลือกที่
- 1.5.2.7. การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ยังไม่เป็นระบบมาตรฐาน

1.5.2.8. การมอบหมายงาน และการกำกับงาน ดูแล ติดตาม ประเมินผล
การบริหารจัดการภายในยังไม่เป็นระบบมาตรฐาน

1.5.2.9. สภาพดินบริเวณโรงเรียนเป็นดินทราย

1.5.2.10. สภาพน้ำเป็นน้ำกร่อย

1.6 ความได้เปรียบ-ความเสี่ยง

1.6.1 ความได้เปรียบ

1.6.1.1. พัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)
ใช้ วัสดุทัศนช่วยเสริมทำให้การจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6.1.2. ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ในโรงเรียนเสริมการเรียนรู้
ของ นักเรียนให้กว้างไกล รู้เท่าทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์

1.6.1.3. ติดตั้งระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมตามห้องเรียนต่าง ๆ
ช่วยเสริมความรู้ประสบการณ์ให้นักเรียนและช่วยให้เกิดความหลากหลายในการรับข่าวสาร
ของข้อมูลของนักเรียนมากขึ้น

1.6.1.4. จัดโครงการสอนเสริมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยให้กับนักเรียนสนใจ
ใฝ่เรียนใฝ่รู้

1.6.1.5. สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนให้การสนับสนุนการจัดการเรียน
การสอนของโรงเรียน

1.6.1.6. ชุมชนท้องถิ่นให้ความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อสถาบันในด้าน
การจัดการเรียนการสอน

1.6.2 ความเสี่ยง (THREATS)

1.6.2.1. โรงเรียนข้างเคียงกำลังพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้รู้คนหน้า
อาจส่งผลให้ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสถาบันของนักเรียนลดลง

1.6.2.2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่ยึดนักเรียนเป็น
ศูนย์กลางจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถทางวิชาการน้อย

1.6.2.3. การขาดแคลนอัตราากำลังครู (ครู 1 คน/นักเรียน 25 คน)
เป็นความหวั่นวิตกในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน

1.6.2.4. การพลัดเปลี่ยนผู้บริหาร โรงเรียนกันบ่อย ๆ ทำให้นโยบายเฉพาะ
ด้านเปลี่ยนแปลงไปบ่อยครั้งเกิดความไม่ต่อเนื่องในระดับผู้ปฏิบัติ เป็นความหวั่นใจต่อการพัฒนา
ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน

1.6.2.5. นักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่น หรือมีความสามารถเฉพาะด้าน
ดีเด่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ตัดสินใจไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน
โรงเรียนเดิม เป็นความห่วงใยในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน

1.7 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

1.7.1 จุดเน้น

- 1.7.1.1 จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพ
- 1.7.1.2 จัดแผนการสอนหรือกลุ่มการเรียนรู้ให้สนองความต้องการ
ของผู้เรียนและท้องถิ่น
- 1.7.1.3 จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.7.1.4 จัดกิจกรรมปรับความพร้อมของผู้เรียน
- 1.7.1.5 จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.7.1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนด
- 1.7.1.7 ประเมินผลการเรียนการสอนตามแผนการสอน
- 1.7.1.8 นำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนา
ผู้เรียน
- 1.7.1.9 รายงานผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 1.7.1.10 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของผู้เรียน
- 1.7.1.11 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า ฝึกสังเกต
รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์อย่างหลากหลาย คิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.7.1.12 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหา
ความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
- 1.7.1.13 นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม มาประยุกต์
ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 1.7.1.14 จัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน
- 1.7.1.15 จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน
ทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
- 1.7.1.16 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิตป้องกัน
สารเสพติดและโรคเอดส์

1.7.1.17 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและ
ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

1.7.1.18 ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและ
ต่อเนื่อง โดยการประเมินตามสภาพจริง

1.7.1.19 จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เน้นทักษะการฟังการพูดให้
มากขึ้น

1.7.1.20 จัดกิจกรรมแข่งขันทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้
หลากหลายและต่อเนื่อง

1.7.1.21 ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ห้อง
SOUND LAPให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.7.1.22 ประเมินผู้เรียนโดยการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในทักษะ
การฟัง และการพูดให้ที่ประสิทธิภาพสูงสุด

1.7.1.23 ส่งนักเรียนเข้าประกวดและแข่งขันทักษะภาษาอังกฤษให้มากขึ้น

1.7.1.24 อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่บุคลากร

1.7.1.25 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกระดับและทุกหมวดวิชา

1.7.1.26 จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการเรียนการสอน
ตามแผนการเรียน

1.7.1.27 ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.7.1.28 พัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย

1.7.1.29 จัดโครงการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้ระบบ
อินเทอร์เน็ตให้บริการนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มากขึ้น

1.7.1.30 เป็นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ของจังหวัด
กาฬสินธุ์

1.7.2 ยุทธศาสตร์

1.7.2.1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สนองความต้องการของผู้เรียนและ
ท้องถิ่น

1.7.2.2 จัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1.7.2.2 จัดการเรียนการสอนเพื่อให้สนองนโยบายการจัดการศึกษา
ของกรมสามัญในด้านต่าง ๆ คือ

1) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(Child Centered)

สิ่งแวดล้อม

- 2) ส่งเสริมประชาธิปไตย (Democracy)
- 3) ส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
- 4) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ
- 5) ส่งเสริม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 6) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

1.7.2.4 ส่งเสริมการบริหารงานจัดการเรียนการสอนการวัดผลและ
ประเมินผลการเรียนของหมวดวิชาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7.2.5 จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารในชีวิตประจำวัน

1.7.2.6 จัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียน
การสอน

1.7.2.7 ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ และการใช้
อินเทอร์เน็ตเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้น

1.8 การจัดการสอนกลุ่มวิชาศิลปศึกษา

- 1.8.1 จัดทำแผนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- 1.8.2 จัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- 1.8.3 พัฒนาห้องปฏิบัติการทางศิลปศึกษาให้ทันสมัย
- 1.8.4 จัดตั้งชุมนุมศิลปศึกษา
- 1.8.5 จัดศึกษาผลงานศูนย์แสดงศิลปะ
- 1.8.6 จัดแข่งขันความสามารถทางด้านศิลปะ
- 1.8.7 คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ ฝึกอบรมให้เกิดความ
ชำนาญส่งเป็นตัวแทนเข้าแข่งขันในระดับต่าง ๆ
- 1.8.8 จัดแสดงผลงานทางด้านศิลปะ
- 1.8.9 วัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจากแฟ้มสะสมงานในรายวิชา

1.9 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมอิสระของผู้เรียน

- 1.9.1 เปิดกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียนเลือกตามความสนใจอย่างหลากหลาย
- 1.9.2 จัดกิจกรรมหลักสนองหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ กิจกรรม
ลูกเสือ เนตรนารีและยุวกาชาด
- 1.9.3 จัดกิจกรรมวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ

1.9.4 จัดกิจกรรมวันคล้ายราชสดุดี

1.9.5 จัดกิจกรรมวันสำคัญยูวาทาชาด

1.9.6 จัดกิจกรรมเดินทางไกลเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เนตรนารีและยูวาทาชาด

1.9.7 จัดกิจกรรมพิธีเข้าประจำกองของลูกเสือเนตรนารี

1.10 ความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนร่อนคำมีความสัมพันธ์กับชุมชนใน 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

10.1 ลักษณะชุมชนมาร่วมงานของโรงเรียน พบว่ามีในรูปแบบสมาคม เช่น ครูผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า และร่วมในงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นที่โรงเรียน เช่น งานเฉลิมฉลองครบ 25 ปี โรงเรียนร่อนคำ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมในงานนี้ด้วย มีประชาชนเป็นจำนวนมากไปเที่ยวในงานและร่วมงานทั้งร่วมจัดการ สนับสนุนทุน และเป็นผู้เข้าชมในงานดังกล่าวมีสาระเด่นอยู่ ที่การจัดนิทรรศการผลงานของโรงเรียน กิจกรรมการแสดงบนเวที และส่งเสริมการประกวดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น ประกวดกลองเง็ง พิณ แคน เป่าโหวด ดีโปงลาง และประกวดเว้าใหญ่ (การพูดประเภทคุยไม้) เป็นต้น งานภาคแสดงบนเวทีที่ได้ขอความร่วมมือจากสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ จัดการแสดงมาร่วมประกวดประชันอย่างคึกคัก เช่น สถาบันราชภัฏมหาสารคามจัดวงดนตรีโปงลาง “แกนนอีสาน” ไปสมทบในฐานะสมาชิกวงดนตรีแกนนอีสาน เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนร่อนคำ นอกจากนี้โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางก็ได้จัดวงดนตรีหมอลำซึ่งซึ่งเป็นการแสดงของนักเรียนล้วน ๆ เข้าร่วมด้วย สังเกตเห็นผู้ชมสนใจเข้าชมอย่างเนืองแน่นตลอดเวลาการแสดง ผู้ชมบางกลุ่มโดยเฉพาะวัยรุ่นมีอารมณ์ร่วมก็ออกไปฟ้อนรำด้านหน้าเวที ให้รางวัลคนบรรเลงดนตรี นักร้อง และนักฟ้อนรำของวงโปงลางอย่างล้นหลาม โดยให้เป็นเงินบ้าง ดอกไม้บ้าง ทำให้บรรยากาศในงานมีชีวิตชีวา ในกลุ่มผู้ชมมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ นักเรียนนักศึกษา พอจบการแสดงภาคเวที ก็มีการประกวดภูมิปัญญาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ในจำนวนนี้โรงเรียนจัดให้มีการประกวดเต้นแอโรบิคด้วย สังเกตว่ากลุ่มเยาวชนสนใจมากเป็นพิเศษ มุ่งดูกันอย่างล้นหลาม หอประชุม ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนว่าค่านิยมในการบริโภคการแสดงของเยาวชนมีแนวโน้มนิยมศิลปะการเต้นรำแบบตะวันตกไม่น้อย ในขณะที่ประชาชนวัยกลางคนขึ้นไปยังให้ความสำคัญการแสดงดนตรีพื้นบ้าน

10.2 การร่วมงานในลักษณะที่โรงเรียนเข้าหาชุมชน เป็นงานที่ชุมชนและโรงเรียนจัดขึ้นในชุมชน เช่น งานที่จัดขึ้นตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ดังกล่าวไว้ในส่วนของศักยภาพของชุมชน โรงเรียนได้แสดงบทบาทเข้าร่วมในลักษณะร่วมจัดการ เช่น งานวันสามเณร (เป็นงานที่ชุมชนจัดให้สามเณรที่มาบวชเรียนในโรงเรียนวัดปฐมแพ่งศรี ได้มีโอกาสพบญาติซึ่งจัดขึ้นทุกปี) งานต้อนรับผ้าป่า งานประเพณีสงกรานต์ สรงน้ำตาปู ฯลฯ โรงเรียนจะเข้าร่วม

โดยจัดให้นักเรียนร่วมขบวนแห่ ประทศฝีมือการทำกับข้าวคาวหวาน ประกวดการร้องสรภัญญะ ประกวดแหล่อวยพร (เทศน์ให้พรเมื่อคนนำปี่จ้อยมาร่วมทำบุญ) ส่วนครูอาจารย์ร่วมเป็นกรรมการตัดสิน

จากการร่วมงานของโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวมาแล้ว จึงชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนร้องคำและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันอย่างเหนียวแน่นทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. ศักยภาพของโรงเรียนร้องคำในการผลักดันให้เกิดกระบวนการผลิต เล่น

บริโภค และสืบทอดดนตรีโปงลาง

สิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของโรงเรียนในการผลักดันให้เกิดกระบวนการสืบทอดดนตรีโปงลางที่เห็นได้ชัดเจนนั่น คือ ช่วงปี พ.ศ.2537 – 2538 โรงเรียนได้จ้างภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ อาจารย์อู๊ด สืบสิงห์ มาทำการสอนในตำแหน่งอัตราจ้าง มีสัญญาการทำงาน 2 ปี โดยให้เป็นผู้ฟื้นฟูสนับสนุนการเล่นดนตรีโปงลาง จึงได้มีการตั้งวงดนตรีโปงลางขึ้นในโรงเรียน ใช้เวลาว่างหลังจากเลิกเรียนควบคุมการฝึกซ้อมเล่นดนตรีแต่ละชิ้นก่อนจนนักเรียนเกิดความชำนาญ จึงฝึกเล่นประสานเป็นวงบรรเลงเพลงพื้นบ้านลายต่าง ๆ หลังจากนั้นก็ฝึกให้นักเรียนร้องเพลงลูกทุ่งอีสาน ฝึกชุดการแสดงจนสามารถออกเล่นในงานกิจกรรมต่างของชุมชนได้ สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันและชุมชนได้ระดับหนึ่ง พอสมาชิกวงโปงลางดังกล่าว สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็ไม่มีนักดนตรีรุ่นน้องสืบสานวงให้คงอยู่ได้ เนื่องจาก อาจารย์อู๊ด สืบสิงห์ ทำงานครบตามสัญญาแล้ว โรงเรียนก็ไม่มีงบประมาณที่จะให้ดำเนินการต่อไป

ในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียนพบว่าอาจารย์ที่สอนในหมวดวิชานี้ มีทั้งหมดเพียง 4 คน ในจำนวนนี้มีอาจารย์นันทิยา สงวนตระกูล เพียงคนเดียวที่รับผิดชอบสอนในสาขาวิชาดนตรี ด้วยเหตุผลที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านดนตรีสากลมาและได้สอนวิชาดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ถ้าจะพิจารณารายวิชาที่อยู่ในกลุ่มวิชาบังคับแก่นที่จะเอื้อต่อการเตรียมนักดนตรีพื้นเมืองรุ่นเยาว์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็มีรายวิชา ศ 101, 102, 203, 204, 305 และ ศ 306 ซึ่งแต่ละรายวิชามีหน่วยการเรียนรู้วิชาละ 0.5 หน่วย (เรียน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน) นับว่าเวลาที่จะได้ฝึกไม่เหมาะสม เนื้อหาในแต่ละวิชาที่ผสมผสานทั้งดนตรีนาฏศิลป์และศิลปศึกษาด้วย จะถือว่าวิชาที่กล่าวมานี้จะปูพื้นฐานด้านดนตรีพื้นเมืองหาได้ไม่

ตามโครงสร้างของหลักสูตร นอกจากจะมีวิชาบังคับแก่นแล้ว หลักสูตรยังกำหนดให้มีวิชาเลือกเสรีให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจในกลุ่มวิชาเลือกเสรีนี้มีรายวิชาที่จะสามารถปูพื้นฐานด้านดนตรีพื้นเมืองได้ เช่น ในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยม

ศึกษาตอนต้น มี 2 รายวิชา คือ ศ 0213 (ดนตรีพื้นเมือง 1), ศ 0214 (ดนตรีพื้นเมือง 2) แต่ละวิชากำหนดเรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน ส่วนในโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มีรายวิชาด้านดนตรีเป็นวิชาบังคับแกนเลย คงมีแต่เฉพาะวิชาเลือกเสรีอยู่ 2 รายวิชา เช่นเดียวกัน คือ ศ 0212 (ดนตรีพื้นเมือง 1) และ ศ 0213 (ดนตรีพื้นเมือง 2) แต่ละรายวิชา กำหนดเวลา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียนเมื่อได้สอบถามอาจารย์นันทิยา สงวนตระกูล เกี่ยวกับการสอนรายวิชาเลือกเสรีเหล่านี้ได้คำตอบว่าไม่เคยมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองเพราะขาดบุคลากรที่ชำนาญการ ทั้ง ๆ ที่มีนักเรียนสนใจอยากเลือกเรียน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนไม่ได้ใช้โอกาสที่จะปูพื้นฐานด้านดนตรีพื้นเมืองตามโครงสร้างของหลักสูตรเลย

อนึ่ง การจัดกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกิจกรรมตามหลักสูตรที่ระบุแล้ว โรงเรียนรณรงค์ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้มีชุมนุมต่าง ๆ ตามความสนใจในจำนวนนี้มีชุมนุมดนตรีพื้นเมืองด้วย มีการฝึกเล่นดนตรีพื้นเมืองภายในโรงเรียนอยู่บ้าง แต่ขาดผู้ควบคุมดูแลดังกล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า มีนางสาวนันทิยา สงวนตระกูล เป็นอาจารย์คนเดียวที่ดูแลด้านดนตรีของโรงเรียนเพราะไม่สะดวกและปลอดภัยในการควบคุมดูแลนอกเวลาเรียน เนื่องจากที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชน ซึ่งต้องเดินทางไปกลับทุกวัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว โรงเรียนรณรงค์เป็นโรงเรียนที่มีศักยภาพสูงในด้านที่จะผลักดันให้เกิดการสืบทอดดนตรีโปงลาง เช่น ในด้านการจัดการก็พร้อมที่จะทำได้ด้วยองค์ประกอบหลายอย่างเป็นต้นว่า ชุมชนมีภูมิปัญญาด้านดนตรี อย่างพร้อมเพรียง นักเรียนก็มีความสนใจอยากจะได้เรียน แต่อยู่ที่ข้อจำกัดว่าจะมีงบประมาณสนับสนุนหรือไม่ประการหนึ่ง ประการที่สองผู้บริหารจะต้องไม่มีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อยจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความไม่แน่นอนในเรื่องนโยบายและแนวปฏิบัติ

บทที่ 4

การออกแบบโครงการ / กิจกรรมเพื่อพัฒนา

จากบริบทและการประเมินความต้องการเพื่อสืบทอดดนตรีโปงลางให้คงอยู่ในชุมชน ทำให้ทราบถึงความเข้มแข็งของชุมชนแห่งนี้ คือ เจ้าของภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) มีศักยภาพแสดงบทบาท การสืบทอดดนตรีพื้นบ้านมากกว่าโรงเรียน ชุมชนโดยเจ้าของภูมิปัญญา มีความวิตกกังวลว่า วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง) อาจจะสูญหายไปจากชุมชน หาก สันอายุชัยของเจ้าของภูมิปัญญาและนอกจากนี้ชุมชนยังเห็นประเด็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งว่า แนวนิยม ค่านิยม ความภูมิใจในดนตรีพื้นบ้านของเด็กและเยาวชนมีท่าทีจะถูกกลืนไปกับกระแส วัฒนธรรมทางตะวันตก โดยไม่ตระหนักและเห็นคุณค่าของดนตรีพื้นบ้าน ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์และมีศักดิ์ศรี การสืบทอดดนตรีก็ยังไม่ได้ใน วงกว้างนัก จะพอมืออยู่บ้างก็เฉพาะในกลุ่มลูกหลานของภูมิปัญญาและเพื่อนสนิทเท่านั้น การสืบทอดในส่วนที่เป็นสถาบันการศึกษา ก็ทำได้เฉพาะในโรงเรียนที่มี บุคลากร ผู้มีศักยภาพด้าน ดนตรีดังกล่าวพร้อมเท่านั้น ดังนั้นชุมชนในฐานะที่มีภูมิปัญญา และมีส่วนร่วมในการให้การศึกษา แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนจึงระดมสมองหาวิธีการที่เหมาะสม ที่จะนำมาทดลองปฏิบัติ อันจะเป็นเครื่องมือในการสืบทอดมรดกที่ดั่งามของชุมชนนั้นไว้ให้ได้ ดังนั้นจึงได้เสนอประเด็น ความต้องการพัฒนาโครงการ / กิจกรรม แผนการดำเนินงานเพื่อสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ขึ้นในโครงการพัฒนากระบวนการคืนบทบาทของโรงเรียนสู่ชุมชน โดยใช้ดนตรีโปงลางเป็น ตัวสานสัมพันธ์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทนี้ จะนำเสนอแยกเป็น 3 ตอนใหญ่ ๆ คือ

ตอนที่ 1 การออกแบบโครงการ / กิจกรรม

ตอนที่ 2 การตอบรับโครงการ

ตอนที่ 3 เงื่อนไขที่จำเป็นและปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการดำเนินการดำเนิน

โครงการ

ตอนที่ 1 การออกแบบโครงการ / กิจกรรม

ในส่วนของการออกแบบโครงการ / กิจกรรม ของชุมชนกับโรงเรียน เพื่อพัฒนา กระบวนการคืนบทบาทของโรงเรียนให้ชุมชน โดยใช้ดนตรีโปงลางเป็นตัวสานสัมพันธ์นี้ แยกการนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

1. จากเหตุการณ์สำคัญที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมออกแบบโครงการของชุมชนกับโรงเรียน
2. โครงการ / กิจกรรม ที่ร่วมกันออกแบบ
3. จากและเหตุการณ์สำคัญที่แสดงถึงการมีส่วนร่วม กำหนดโครงการ / กิจกรรมของชุมชนกับโรงเรียน

เพื่อให้เห็นภาพการมีส่วนร่วมออกแบบโครงการร่วมกัน ของชุมชนกับโรงเรียนเป็นพื้นฐานก่อนการวิเคราะห์ให้เห็นรายละเอียดต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอภาพเหตุการณ์ในช่วงที่มีการประชุมเพื่อกำหนดโครงการ / กิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและความสัมพันธ์ (จะเสนอรายละเอียดในบทที่ 4) ตลอดจนสถานภาพของฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการตอบรับโครงการ โดยเหตุการณ์นี้จะมีกลุ่มบุคคลต่าง ๆ จากฝ่ายชุมชน / โรงเรียน / คณะผู้วิจัย

ภาพเหตุการณ์การจัดประชุมการกำหนดโครงการพัฒนา หัวหน้าคณะผู้วิจัยได้ประสาน

กับฝ่ายชุมชนและโรงเรียนในพื้นที่เป้าหมาย กิจกรรมการประชุมครั้งนี้จัดประชุมในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2545 และมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คนแยกเป็นเจ้าของภูมิปัญญา 4 คน ผู้นำชุมชน 5 คน ผู้ปกครอง 3 คน เด็กและเยาวชน 3 คน ครูและ ผู้บริหารโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยา 7 คนครูและผู้บริหารโรงเรียนร่องคำ 3 คน คณะผู้วิจัย 5 คน

ภาพเหตุการณ์ที่สำคัญของการประชุม

หลังจากทำพิธีเปิดการประชุมแล้ว หัวหน้าโครงการวิจัยได้เชิญให้วิทยากรให้ความรู้เรื่อง วัฒนธรรมกับชุมชนเข้มแข็ง จากนั้นได้สรุปผลการวิจัยระยะที่หนึ่ง โดยเฉพาะในส่วนประเด็นของความต้องการพัฒนา

“.....จากการศึกษาในระยะแรกนั้นชุมชนโรงเรียนและคณะผู้วิจัย มีตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นว่า ภูมิปัญญามีบทบาทในการสืบทอดดนตรีโปงลางได้ดีกว่าโรงเรียน คือมีศักยภาพในการผลิต การถ่ายทอด (การสอน) ได้ดีกว่าบุคลากรของโรงเรียน และทุกฝ่ายได้เสนอแนวทางพัฒนาการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ไว้ดังนี้

1. รัฐบาล องค์กร ภาครัฐและเอกชนควรจะสนับสนุนงบประมาณด้านทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ เป็นค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าตอบแทนและค่าใช้สอยให้โรงเรียนได้แสดงบทบาทผลักดันให้เกิดกระบวนการผลิต เล่น บริโภคและสืบทอดโปงลางอย่างพอเพียงและถือเป็นภารกิจหลักส่วนหนึ่งสนองการปฏิรูปการศึกษาในด้านเป็นคนดี ศรีสังคม (จากเป้าหมายเก่ง ดี มีสุข)

2. โรงเรียนควรมีกิจกรรมย่อย วัฒนธรรมส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนที่มีคุณสมบัติงามสง่าและมีแนวทางด้านการเล่นดนตรีพื้นบ้านให้เบี่ยงเบนความสนใจจากกระแสวัฒนธรรมภายนอกมาสู่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

3. ควรจัดสรรงบประมาณจัดตั้ง ศูนย์สารสนเทศ เกี่ยวกับของดีอีสาน โดยจัดสรรปันส่วนเป็นมุมต่าง ๆ เช่น มุมดนตรี มุมงานถักทอ มุมวรรณกรรมท้องถิ่น มุมพญาภายิต ฯลฯ พร้อมทั้งมีห้องปฏิบัติการสำหรับให้ประชาชนได้ฝึกฝนตามความถนัดและความสนใจเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน

4. โรงเรียนควรมีโครงการพัฒนาหลักสูตร โดยปรับเนื้อหาสาระให้มีวิชาดนตรีพื้นบ้านเป็นสาระสำคัญและพัฒนารูปแบบการสอนแบบโครงงาน

5. สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรมีหลักสูตรระดับอนุปริญญา หรือหลักสูตรปริญญาตรีในสาขาวิชาดนตรีพื้นบ้านรองรับนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเล่นดนตรีพื้นบ้านเป็นการเปิดทางไปสู่การพัฒนาบุคลากรขององค์กรภาครัฐ

6. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีโครงการสนับสนุนภูมิปัญญาที่บทบาทสำคัญต่อชุมชนด้านดนตรีพื้นบ้านในการสร้างผลงานให้ถึงเกณฑ์รับปริญญาเกียรตินิยม

7. หน่วยงานระดับภาค ระดับเขต ระดับจังหวัดควรหาทางประสานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดงานมรดกอีสาน 3 ปี หรือ 5 ปี ต่อ 1 ครั้ง

โครงการที่ควรจะดำเนินการในระยะที่ 2

1. โครงการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีพื้นบ้าน
2. โครงการ “เพชรน้ำหนึ่งของโรงเรียน”
3. โครงการประกวดความสามารถด้านดนตรี พิณ แคน ซอ โหวด โปงลางและการแสดงอื่น ๆ เช่น ร้องเพลง ร้องหมอลำ และความสามารถด้านการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ มีโล่รางวัลยกย่อง ให้กำลังใจ
4. โครงการออกเสียงตามสาย โดยมอบหมายให้นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมรดกอีสานด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุกสัปดาห์
5. โครงการจัดนิทรรศการวิถีชีวิต
6. โครงการฝึกทักษะด้านดนตรี พื้นบ้าน
7. โครงการส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการแสดงดนตรีพื้นบ้าน
8. โครงการจัดนิทรรศการแสดงผลงานด้านดนตรีของนักเรียนประจำปี
9. โครงการจัดตั้งวงดนตรีโปงลางในโรงเรียน
10. ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการสอนแบบโครงการในวิชาดนตรีพื้นเมือง
11. โครงการสร้างหลักสูตรอนุปริญาสาขาดนตรีและการแสดงท้องถิ่นในสถาบันอุดมศึกษา
12. โครงการอบรมทักษะทางดนตรีระยะสั้น
13. โครงการพัฒนาศักยภาพการแสดงประกอบการเล่นดนตรีวงโปงลาง
14. โครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ภาคและระดับประเทศ

แต่จากการนำเสนอโครงการของงบประมาณสนับสนุนในระยะที่ 2 นี้ ได้รับข้อเสนอแนะจาก สกว. ว่า ควรให้มีสัก 2 – 3 โครงการเท่านั้น ดังนั้น วันนี้จึงต้องรบกวนทุกฝ่ายช่วยกันกำหนดโครงการ แผนงานการดำเนินการให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายชุมชนซึ่งมีศักยภาพที่ดีกว่าควรจะเป็นหลักในการกำหนดโครงการ แล้วทุกฝ่ายพัฒนาการร่วมกัน...”

เมื่อหัวหน้าคณะวิจัยเสนอ แนวคิดและกรอบการกำหนดโครงการแล้ว ผู้นำชุมชนคือ ท่านอดีตนายกตำบลร่องคำ ได้เสนอแนวคิด “เมื่อดูโครงการแล้ว ผมคิดว่า ควรจะคงโครงการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมดนตรีอีสานไว้ เนื่องจากในฐานะที่ผมเป็นประธานสภาวัฒนธรรมตำบลร่องคำ เห็นว่าโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งชุมชน คือถ้าดนตรีพื้นบ้านอีสานเราได้รับการอนุรักษ์ทำนุบำรุงให้มีสืบต่อกันเอาไว้ก็จะทำให้ชุมชนเราเข้มแข็ง ดังที่ท่านวิทยากรกล่าวในตอนที่ผ่านมาว่า ดนตรีอีสาน เราได้ทำหน้าที่ให้ความบันเทิง รับใช้ชุมชนในงานประเพณี

งานการกุศล งานรื่นเริงของชุมชน ผมจึงอยาก
จะให้มีโครงการนี้อยู่ในการพัฒนาด้วย
ส่วนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านดนตรี
พื้นบ้านอาจให้เป็นกิจกรรมย่อยในโครงการนี้ก็
ได้ อยากจะให้พวกเราพิจารณาด้วย”

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนร้องคำกล่าว
ว่า “ผมขอสนับสนุนแนวคิดของท่านสภา
วัฒนธรรม อยากจะเสริมด้านบทบาทของดนตรี
อีสานว่านอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว เนื้อหา
การแสดงดนตรีโปงลางนั้นกว้างขวางมาก ทั้งด้านคติความเชื่อ อาชีพ ศิลปะการฟ้อนรำ ทำให้
ผู้ชมนำไปคิดไปปฏิบัติบทวนชีวิตตนเอง ซึ่งการศึกษาในระบบของโรงเรียนยังทำไม่ค่อยได้ ส่วน
ตัวโครงการนั้นผมอยากให้มีโครงการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นหรือตั้งวงดนตรีโปงลางใน
โรงเรียนทั้งสองโรงเรียนด้วย โดยให้ภูมิปัญญาเป็นผู้แสดงบทบาทมากขึ้น

2. โครงการและกิจกรรมพัฒนาที่ร่วมกันออกแบบจากภาพเหตุการณ์จัดประชุมดังกล่าว
ที่ประชุมได้สรุปเป็นโครงการ / กิจกรรมสำหรับการพัฒนาการสืบทอดดนตรีโปงลางร่วมกันได้ดังนี้

แผนการดำเนินงานระยะที่ 1 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดของโรงเรียนชุมชนโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ
(1 กุมภาพันธ์ 2545 - 31 กรกฎาคม 2545)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 1	ระยะเวลา	Output
1	โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรีพื้นเมืองโปงลางรอง 1.1 ประชุมเสนอแผนการจัดตั้งศูนย์ร่วมกับภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน ผู้นำเยาวชน คณะครูอาจารย์ ผู้บริหาร โรงเรียน และประธานสภาวัฒนธรรมตำบล 1.2 แต่งตั้งคณะทำงานจากผู้แทนฝ่ายภูมิปัญญา, ชุมชน, เยาวชนและผู้แทนฝ่ายโรงเรียน 1.3 จัดสำนักงาน จัดห้องนิทรรศการจัดซื้อ วัสดุสำนักงาน รวบรวมองค์ความรู้และอุปกรณ์เครื่องดนตรี ห้องฝึกซ้อม ห้องเรียน ทำหนังสือติดต่อประสานงาน เปิดศูนย์และเตรียมงาน 1.4 จัดนิทรรศการดนตรี กับวิถีชีวิตคนอีสาน 1.5 ทำพิธีเปิดศูนย์ฯ ชมนิทรรศการ ชมดนตรี โปงลาง ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเยาวชนสมัครฝึกทักษะดนตรี 1.6 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะด้านดนตรี - ตัดพิน ตีคอป - เล่นโปงลาง	1 ก.พ. 45-31 ก.ค. 46	- ได้สถานที่ทำงาน - ได้แผนการจัดตั้งศูนย์ฯ และแผนการจัดกิจกรรมและกำหนดการ - ได้ผู้รับผิดชอบกิจกรรมของโครงการ - ได้ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับทราบอุปสรรคและการแก้ปัญหาร่วมกัน ระหว่างตัวแทนฝ่ายต่าง ๆ ทุกฝ่ายได้รับความรู้ และเกิดจิตสำนึกในคุณค่าของภูมิปัญญาดนตรี - ได้ศูนย์ฯ ที่พร้อมสานต่อกิจกรรม

ที่	กิจกรรมระยะที่ 1	ระยะเวลา	Output
1.7	จัดตั้งวงดนตรีไปกลางประจักษ์ฯ (วงไปกลางโรงเรียนกุฉินารายณ์ ๑)	1 ก.พ. 45- 31 ก.ค. 46	- ได้เกิดวงดนตรีไปกลางที่มีปัจจัยหนุนเนื่องให้วงดนตรีที่มีศักยภาพการแสดงที่เพิ่มขึ้น - วงดนตรีมีวัสดุอุปกรณ์การเล่นดนตรีที่สมบูรณ์ - ทีมวงดนตรีมีทักษะการแสดงดนตรีเป็นทีม ได้มีความภูมิใจในผลงาน - ชาวร้องคำได้ชื่นชมในฝีมือของบุตรหลาน - ได้แผนปฏิบัติงาน -เยาวชนนักเรียนประชาชน มีความรู้ความสามารถเกิดทักษะในการผลิต เกิดเจตคติที่ดีต่อดนตรีพื้นบ้าน เกิดความคิดสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าของดนตรีพื้นบ้านในแง่เศรษฐกิจ
1.8	การผลิตเครื่องดนตรีและผลิตภัณฑ์ ของชาวบ้านที่ระลึก - ประชุมคณะกรรมการวางแผน - ประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชน เยาวชน ผลิตเพื่อฝากจำหน่ายที่ศูนย์ - จัดซื้อวัสดุเพื่อดำเนินการ - ออกแบบและผลิตของที่ระลึก (ยังมีกิจกรรมต่อเนื่องในระยยะที่ 2)	1 ก.พ. 45- 31 ก.ค. 46	- สมาชิกวงดนตรีได้ความรู้เพิ่มประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน เปรียบเทียบการแสดง เห็นคุณค่าของวงดนตรี
1.9	กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านดนตรีไปกลาง - ประชุมคณะกรรมการ และสมาชิกวงดนตรีวางแผนการศึกษาหาความรู้ - ติดต่อประสานงานกับสถาบันราชภัฏมหาสารคาม	1 ก.พ. 45- 31 ก.ค. 46	- สมาชิกวงดนตรีได้ความรู้เพิ่มประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน เปรียบเทียบการแสดง เห็นคุณค่าของวงดนตรี

ที่	กิจกรรมระยะที่ 1	ระยะเวลา	Output
	- นำวงดนตรีของศูนย์ไปศึกษาดูงานแสดงแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวงดนตรีแกนอีสานของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม เพื่อพัฒนาวงดนตรีของศูนย์ฯ 1.10 กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแสดงชุดเพื่อนำ ประกอบดนตรีโปงลาง - ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกวงดนตรีเพื่อประเมินผล การแสดงระดมความคิดออกแบบ การเพื่อนำที่เป็นสื่อสารความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น - เชิญวิทยากรฝึกให้กับสมาชิกวงโปงลาง และผู้สนใจ	1 ก.พ. 45-31 ก.ค. 46	- เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเล่นดนตรี และการแสดง - เกิดความชื่นชมยินดี เกิดอุดมการณ์ตระหนักในคุณค่าของดนตรีท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น - วงดนตรีมีศักยภาพการเพื่อนำขึ้น - มีการเพื่อนำหลายรูปแบบ - ได้ความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีขึ้นเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง
2	โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไปสู่การตั้งวงโปงลางของโรงเรียน ร้านค้า 2.1 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสอนดนตรีพื้นเมืองแบบโครงการ - ประชุมคณะกรรมการวางแผน - ประชุมสัมพันธ์โครงการประสานงานกับโรงเรียน - ติดต่อวิทยากรอบรม - จัดอบรม 2 วัน	1 ก.พ. 45-31 ก.ค. 46	- คณะครูอาจารย์หมวดดนตรีมีความรู้เกิดทักษะในการพัฒนาหลักสูตร โดยวิธีวิจัยในชั้นเรียน เกิดความมั่นใจในการพัฒนานวัตกรรมการสอนดนตรีพื้นเมือง แบบโครงการ - เกิดเจตคติที่ดีต่อกุมิปัญญาวาบ้านและดนตรี พื้นบ้านมากยิ่งขึ้น - ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทช่วยเหลือโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

ที่	กิจกรรมระยะที่ 1	ระยะเวลา	Output
	2.2 กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชาดนตรีท้องถิ่น ระดับประถมศึกษา ศึกษาโรงเรียนคุณลุงวิทยาคมและโรงเรียนรุ่งคำ - ร่างหลักสูตรทำแผนการสอน - ผลัดสัปดาห์ - นิเทศติดตามผล - ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 2.3 กิจกรรมทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น วิชาพื้นเมืองระดับประถมศึกษา ศึกษาและมัธยมศึกษา - นิเทศติดตามผล - สรุปและประเมินผล 2.4 กิจกรรมจัดตั้งวงดนตรีโปงลางในโรงเรียนรุ่งคำ - ประชุมผู้บริหารครูอาจารย์ ในโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานและกลุ่มภูมิปัญญาทำแผนปฏิบัติงาน - ช่อมแซมเครื่องดนตรี - ช่อมแซมเครื่องขยายเสียง - จัดหาชุดแต่งตัวนักเรียนและชุดพ็อนรำ - รับสมัครนักเรียนที่สนใจ	1 ก.พ. 45- 31 ก.ค. 46	- ครูอาจารย์ได้มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง - ได้หลักสูตรวิชาดนตรีพื้นเมือง โปงลางระดับประถมศึกษาพร้อมที่จะทดลองใช้ - เกิดหลักสูตรท้องถิ่นวิชา “ดนตรีพื้นเมืองโปงลาง” ระดับมัธยมศึกษา - มีแผนการสอนที่มีคุณภาพพร้อมที่จะทดลองใช้ - โรงเรียนมีชมรมวงคำมั่งดนตรี โปงลางที่มีศักยภาพรองรับทางดนตรี ซึ่งบ่มเพาะมาจากโรงเรียนประถมศึกษาคุณลุงวิทยาคม เป็นรากฐานแรกและถ้านักดนตรี นักแสดงที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมแล้ว ก็จะเป็นนักดนตรี นาวดนตรี ของศูนย์สารสนเทศก็ได้ หรือจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็ได้โควตาเข้าเรียน ทำให้มีโอกาสนักดนตรีโปงลาง ในระดับอุดมศึกษาได้

ที่	กิจกรรมระยะที่ 1	ระยะเวลา	Output
	- จัดหาภูมิปัญญามาควบคุมทำการสอน - นิเทศติดตามผล - ประเมินตรวจสอบความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ - รับบริการสมโภชงานชุมชนตามเทศกาลทั้งงานราชการ	1 ก.พ. 45- 31 ก.ค. 46	- นักเรียนในวงดนตรีมีรายได้เสริม - ได้สร้างชื่อเสียงและประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนและชุมชน
3	ติดตามประเมินผลโครงการสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผล ต่อชุมชนและทำรายงาน		

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดบทบาทของโรงเรียนสู่ชุมชนโดยใช้ปิงลางเป็นตัวประสานสัมพันธ์
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
1	<u>โครงการวัดจัดตั้งศูนย์ สารสนเทศด้านดนตรีพื้นบ้านปิงลางร่องคำ</u> (ต่อจากระยะที่ 1 ข้อ 1.6) 1.1 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะด้านดนตรี (ต่อจากระยะที่ 1) - เป่าแคน สีซอ - ตีกลอง เล่นกับแก้ว - การฟ้อนรำ และฟ้อนคิดไห 1.2 กิจกรรมประกวดความสามารถด้านดนตรีพื้นบ้านและการแสดง - ประชาสัมพันธ์ ประสานงานและประชุม เตรียมการจัดงาน “เพชรร่องคำ” - ประกวดฟิณ ปิงลาง แคน วอโหวด กลอง กับแก้ว และฟิอน รำตลอดจนนักร้องนักแสดง	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- นักเรียนเยาวชน และผู้สนใจที่สมัครเข้าอบรมได้ความรู้ ทักษะและเกิดเจตคติที่ดีต่อ แคน ซอ กลอง กับแก้ว การฟ้อนรำชุดต่าง ๆ และการฟิอนไห - นักเรียน เยาวชน และผู้สนใจที่สมัครเข้าแข่งขัน ได้ทราบระดับความสามารถของตนเองทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีมานะพยายาม - นักเรียนเยาวชน ที่มาเที่ยวงานได้สนุกสนานกับการแสดงความสามารถ ทำให้ภูมิใจในฝีมือของตัวเอง กล้าลงแข่งขัน

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ต้นตอเป็นฐานสัมพันธ์
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
1.3	กิจกรรมจัดตั้งวงดนตรีโปงลางประจำศูนย์ฯ (ต่อจากระยะที่ 1 ข้อ 1.7) - จัดหาเครื่องแต่งตัวนักแสดง - ช่อมบารุงเครื่องขยายเสียง - จัดการฝึกซ้อมควบคุมโดยวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- ชุมชนมีดนตรีโปงลางประจำศูนย์เกิดความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด เป็นศูนย์รวมใจ ชื่นชมในมรดกด้านดนตรี สามารถทำให้เกิดรายได้ นอกเหนือจากอาชีพหลัก เป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาของถิ่นกำเนิด เป็นที่ยอมรับทางวิทยาดนตรี
1.4	กิจกรรมผลิตเครื่องดนตรีและผลิตภัณฑ์ของชำร่วยที่ระลึก (ต่อจากระยะที่ 1 ข้อ 1.8) - สอนการผลิตเครื่องดนตรีเพื่อจำหน่ายที่ศูนย์ฯ		- ชาวชน"ได้รับความรู้และทักษะในการผลิตเครื่องดนตรีเห็นคุณค่าในแง่เศรษฐกิจ
1.5	กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านดนตรีโปงลาง (ต่อเนื่องจากระยะที่ 1 ข้อ 1.9) - ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกวงดนตรี - ติดต่อประสานงานกับสำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏมหาสารคาม		- สมาชิกในวงดนตรีได้เทคนิควิธีและศิลปะการแสดงเพิ่มขึ้น
	- เดินทางนำวงดนตรีของศูนย์ฯ ไปแสดงแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวงโปงลางของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม		- เกิดเครือข่ายและเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพเพิ่มมากขึ้น
			- วงดนตรีโปงลางต่าง ๆ จากชุมชน , โรงเรียน ภายในอำเภอใกล้เคียง "ได้รับความรู้ ประสบการณ์ เกิดกำลังใจที่จะสืบสานวัฒนธรรมด้านดนตรี โปงลางเพิ่มมากขึ้น

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดค้นบทบาของโรงเรียนสู่ชุมชนโดยให้ไปกลางเป็นตัวประสานสัมพันธ์
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
1.6	มหกรรมประกวดดนตรีไปกลางชิงชนะเลิศ	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- ผู้ชมได้รับความรู้ สาระบันเทิง ตระหนักและเห็นคุณค่า - ได้รับผลการจัดกิจกรรมโครงการ - ครูอาจารย์ได้ความรู้ทักษะและประสบการณ์ - การสอนดนตรีแบบโครงการ - เกิดนวัตกรรมเป็นชิ้นงานครู - นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุขผลการเรียนมีความชัดเจน - เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2	<u>โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไปสู่การตั้งวงไปกลาง</u> (สืบเนื่องจากกิจกรรม โครงการระยะที่ 1 ข้อ 2.2 และ 2.3) 2.1 กิจกรรมทดลองหลักสูตรท้องถิ่น “ดนตรีพื้นเมืองไปกลาง” ระดับประถมศึกษา (โรงเรียนกุศลกิจวิทยาเขต) - นิเทศและติดตามผล		

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดแบบการคิดของโรงเรียนชุมชนโดยใช้นวัตกรรมไปลงเป็นตัวอย่างโรงเรียน
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
	2.2 กิจกรรมทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น “ดนตรีพื้นเมืองโปงลาง” ระดับมัธยมศึกษา 2.3 นิเทศติดตามผล 2.4 ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น 2.5 กิจกรรมออกเสียงตามสาย รายการ “ดนตรีอีสานกล่อมวิญญาณ ความเป็นไทย” - ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนกุลดลวิทยาคม และโรงเรียนร่อนคำ - อาจารย์มอบหมายงานให้นักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) และวิชาภาษาไทย 101 – 306 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรีท้องถิ่น ฝึกเขียน Script ออกอากาศตอนพักกลางวันทุกวันจันทร์ – ศุกร์ วันละ 5 – 10 นาที - สะสมและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- เกิดทนายทางดนตรี และนักดนตรีรุ่นเยาว์ในชุมชน - ได้ทราบผลการศึกษเพื่อทำงาน - นักเรียนผู้ปฏิบัติกิจกรรมได้ความรู้และทักษะการพูด มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกและภูมิใจ - ยำให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้ฟังได้รับทราบและตระหนักใน วัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่น - นักเรียนมีชิ้นงานเป็นรูปธรรม - ศูนย์สารสนเทศมีผลงานของนักเรียนให้พ่อแม่ชื่นใจ - ได้รับทราบผลการศึกษา - นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีความสมัครสมานสามัคคี ทำงานเป็นกลุ่มได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ประสบความสำเร็จ ทำงานสนใจปัญหาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดแบบทบาทของโรงเรียนสู่ชุมชนโดยให้ไปลงเป็นตัวแทนสถานศึกษา
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
	- ติดตามประเมินผล 2.6 กิจกรรมนิทรรศการแสดงผลงานที่นักเรียน - ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ภูมิปัญญาผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ทำแผนจัดกิจกรรม กำหนดการ - ประชาสัมพันธ์งาน แจ้งกติกา - มอบหมายนักเรียนเตรียมชุดแสดงในกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ - จัดนิทรรศการและแข่งขันการแสดง - ติดตามประเมินผล - บันทึกภาพและวิดีโอ	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการแสดงที่หน้าบ้าน - มีผลงานเป็นรูปธรรม - ได้เห็นบรรยากาศของงานเป็นหลักฐานไว้เห็นสารสนเทศ - ได้ทราบผลการปฏิบัติงาน
3	โครงการทำบุญตักบาตรวันวิสาขบูชา 3.1 กิจกรรมประกวดขบวนแห่ทางสงกรานต์ วันสงกรานต์ - ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานวางแผนกำหนดการกำหนดกติกา		- ชาววงดนตรีหมากอ้อยได้ปรับปรุงพัฒนาจังหวะทำนองและลีลาการฟ้อนประกอบดนตรี ได้ดูคึกคัก เร้าใจ และสวยงามยิ่งขึ้น

แผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดแบบทฤษฎีการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้โปงลางเป็นตัวประสานสัมพันธ์
(1 สิงหาคม 2545 - 31 มกราคม 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 2	ระยะเวลา	Output
	- ประชาสัมพันธ์งาน ประสานงาน - จัดเตรียมสถานที่ - จัดแจงเงินขบวนงานสงกรานต์ด้วยดนตรีหมากอ้อย - ตัดสินมอบรางวัล - บันทึกภาพและวิดีโอ 3.2 กิจกรรมส่งเสริมงานบุญเข้าพรรษาประจำปีวัดปฐมแพ่งศรี - ประชุมวางแผนกำหนดการ - ประชาสัมพันธ์งานทางเอกสารและสื่อวิทยุ - แจ่งเงินเทียนและขบวนแห่ - ตัดสินมอบโล่และรางวัล - บันทึกภาพและถ่ายวิดีโอ - ติดตามประเมินผล	1 ส.ค. 45- 31 ม.ค. 46	- ประชาชน ชาวชน นักเรียนในชุมชนเป้าหมายและชุมชนใกล้เคียงได้ชื่นชมในศิลปวัฒนธรรม ประชาชนเกิดความรักและผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีมากยิ่งขึ้น - ประชาชนได้รับความสนุกสนานชื่นชมยินดี สามัคคีพร้อมเพรียง และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน - ตระหนักในคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณี - วงดนตรีโปงลาง ได้รับใช้สังคมสืบไป - ชุมชนเข้มแข็ง - ผู้วิจัยได้ทราบความเปลี่ยนแปลงของชุมชน - ชุมชนได้ทราบความก้าวหน้าของตนเองและได้รายงานผลการศึกษาระยะที่ 2
4	ติดตามรวบรวมประเมินผล สรุปผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมเสนอต่อชุมชนและทำรายงานผลการศึกษา ระยะที่ 2		

แผนการดำเนินงานระยะที่ 3 โครงการและพัฒนากระบวนการคิดของโรงเรียนสู่ชุมชนโดยใช้เพลงเป็นตัวประสมสัมพันธ์
(1 กุมภาพันธ์ 2546 - 30 เมษายน 2546)

ที่	กิจกรรมระยะที่ 3	ระยะเวลา	Output
1	ติดตามนิเทศประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1.1 ประเมินการพัฒนา กิจกรรมเสริมกระบวนการการเรียนรู้เรื่องดนตรีในโรงเรียน ร้องคำ ทั้งในชุมชนและโรงเรียน เป็นอย่างไร มีส่วนร่วมดำเนินการอย่างไร 1.2 ประเมินการใช้ศูนย์สารสนเทศดนตรีพื้นเมืองไปลงร้องคำ เป็น ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก้าวหน้าอย่างไร 1.3 วงดนตรี ไปลงของศูนย์สารสนเทศดนตรีพื้นเมือง ไปลงร้องคำ ได้พัฒนารับใช้สังคม และมีเครือข่ายอย่างไร 1.4 ประเมินเจตคติต่อศิลปะพื้นบ้านดนตรี ไปลงในกลุ่มเยาวชน 1.5 จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ครู ผู้บริหาร คณาจารย์ ภูมิปัญญา และชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมโครงการ 1.6 จัดประชุมคณะวิจัย ที่ปรึกษาและผู้ช่วยวิจัยเพื่อประมวลผล 1.7 จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ สกว.	1 ก.พ. 46- 30 เม.ย. 46	- ผู้วิจัยได้รับข้อมูลผลการปฏิบัติงานกิจกรรม โครงการ มีปัจจัยลบและปัจจัยบวกอย่างไร เพราะอะไรและแก้ไขปรับปรุงอย่างไร - ได้ข้อมูลมีการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น - ได้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 2 การตอบรับโครงการของโรงเรียนและชุมชน

จากกิจกรรมการประชุมในตอนที่ 1 ที่กล่าวมาแล้ว สามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงการตอบรับโครงการจากโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี จากข้อสรุปของผู้เข้าประชุมทั้งฝ่ายโรงเรียนและชุมชนดังนี้

1. ฝ่ายโรงเรียน คือ ผู้บริหารท่านหนึ่งให้ทัศนะว่า “...โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมีความเหมาะสมใน 2 ประการคือ ความเหมาะสมอันเกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจุบันมีกระแสการปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปโรงเรียน การปฏิรูปการบริหารจัดการโรงเรียนให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า เยาวชนนักเรียน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ปรมาจารย์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนการบริหารจัดการโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการปฏิรูประบบราชการทำให้ไม่มีการบรรจุทดแทนครูที่เกษียณออกไป ตอนที่โรงเรียนอาคารหนักมากขาดอัตรากำลังอยู่เกือบ 30 อัตรา ถ้าฝ่ายชุมชนจะเข้าไปช่วยเหลือร่วมทำงานพัฒนานักเรียน พัฒนาโรงเรียน พัฒนาหลักสูตร อย่างนี้ก็ยินดีมากไม่ขัดข้องเลย ส่วนประการที่สองผมคิดว่าบุคลากรภายในของผมนั่นเอง ครู ก็มีการตื่นตัวปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ความแปลกแยกกับชุมชนก็คงจะน้อยลง มั่นใจว่าจะสามารถร่วมทำงานกับทุกฝ่ายได้ รวมทั้งปีนี้วงดนตรีโปงลางของโรงเรียนได้รับคำชมเชยจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดว่า ยอดเยี่ยมมาก ครูและนักเรียนโรงเรียนดีใจและปลื้มใจมาก เมื่อโครงการจะมีอีกทางฝ่ายโรงเรียนก็ไม่ขัดข้องประการใดส่วนอาจจะมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นทุกฝ่ายก็คงจะแก้ไขร่วมกัน...”

2. ตัวแทนฝ่ายชุมชน กล่าวว่า “...ถ้าทุกฝ่ายมีความคิดเห็นมีเหตุผลที่ยอมรับกันได้ฝ่ายชุมชนจะพยายามทำอย่างเต็มที่และอยากจะฝากเป็นข้อคิดเอาไว้ว่า ต่อไปกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานแต่ละหน่วยงานในชุมชนมีแผนปีงบประมาณ มีงานที่คล้ายคลึงกันควรจะมาร่วมกันทำ ก็จะทำให้ชุมชนจัดกิจกรรมได้เข้มข้นยิ่งขึ้น...”

ตอนที่ 3 เงื่อนไขที่จำเป็นและปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ

3.1 เงื่อนไขที่จำเป็นที่เอื้อต่อโครงการ จากการวิเคราะห์ร่วมและสรุปร่วมกันก่อนการทำงานร่วมกันครั้งนี้ พบว่ามีเงื่อนไขที่เอื้อต่อโครงการนี้ คือ

3.1.1 มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ชุมชนและโรงเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรีโปงลางร่วมกันดังนี้

1) สร้างอัตลักษณ์ร่วมของจังหวัดกาฬสินธุ์ อันเนื่องมาจากต้นกำเนิดของคนตรีโปงลางอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้นดนตรีนี้จึงเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของชุมชนชาวร่องคำด้วย

2) เป็นตัวประสานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ฯลฯ ดนตรีโปงลาง เน้นความเป็นส่วนร่วมทั้งด้านเครื่องดนตรีที่ประกอบขึ้นเป็นวง เนื้อหา รูปแบบการแสดงสามารถยืดหยุ่นให้ทุกคนให้ความสนใจและสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่แตกต่างกันเหล่านั้นได้

3) ให้ความบันเทิง และรับใช้ชุมชนในงานประเพณี งานการกุศล งานรื่นเริงต่าง ๆ ดนตรีโปงลาง ทำหน้าที่สร้างความบันเทิง ผ่อนคลายอารมณ์ สร้างอารมณ์ขันสนุกสนานทดแทนหรือควบคู่ไปกับสิ่งบันเทิงที่มีราคาแพงต่าง ๆ ตลอดจนมาในชุมชน

4) ให้การศึกษา เนื้อหา การแสดงในวงดนตรีโปงลางนั้นมีขอบเขตเนื้อหา กว้างขวางมาก ทั้งด้านความคิดความเชื่อวิถีชีวิต อาชีพ ศิลปะด้านต่าง ๆ ของชุมชน ให้ผู้ชมนำไปคิดไปปฏิบัติหรือทบทวนชีวิตตนเอง ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนเหลืออยู่น้อยมาก

5) พัฒนาภูมิปัญญา วงดนตรีโปงลางเป็นการรวมเอาเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสานแทบทั้งหมดมาเล่นผสมผสานกันจึงจะเป็นวงที่สมบูรณ์ จึงก่อให้เกิดภูมิปัญญาด้านช่างด้านศิลปกรรม ออกแบบชุดฟ้อนรำ ด้านศิลปการแสดง และอื่น ๆ ในชุมชนร้องคำ

2. ศักยภาพของชุมชนมีศักยภาพมากกว่าศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียน และในชุมชนมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำมาใช้ในการผลิตดนตรีพื้นเมืองต่าง ๆ ได้ เช่น ไม้มะหาด สำหรับผลิตโปงลาง ไม้ขนุน สำหรับผลิตพิณฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ภูมิปัญญาได้มีการศึกษาแล้วว่าเหมาะสมและมีคุณภาพดี ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเข้มแข็ง

3. เจียวนสืบจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนทุกโรงพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการจัดการบริหารโรงเรียนที่เป็นระบบเปิดโอกาสให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ปราชญ์ชาวบ้าน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นกระแสให้กลุ่มบุคคลในชุมชนมีส่วนในการดำเนินการตามความต้องการ ความพร้อมของท้องถิ่น จึงเป็นโอกาสของดนตรีโปงลาง เข้ามาเป็นสาระต่าง ๆ ในหลักสูตรได้

3.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ

3.2.1 ปัจจัยภายในชุมชน

3.2.1.1 ภูมิปัญญาในชุมชน

ชุมชนในพื้นที่ทำการศึกษามีภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีโปงลางมากมายทั้งผลิตเครื่องดนตรี ทั้งเล่น และสืบทอดพอจะอ้างอิงได้ดังนี้

1. นายสุริยา ศิริกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม มีความสามารถในการเล่นดนตรีพื้นบ้าน ได้ทุกประเภทและนอกจากนั้นยังสามารถเล่นดนตรีสากลได้อีกด้วย
2. นายอุศล สืบสิงห์ อาจารย์สอนโรงเรียนปรีดิธรรมวัดปทุมเพงศรี เป็นเจ้าของภูมิปัญญาด้านการผลิตและเล่นเครื่องดนตรีพื้นเมืองได้ทุกชนิด
3. นายพรมมา กลมตรี เป็นเจ้าของภูมิปัญญาด้านการเป่าแคน
4. นายนคร เขาวพันธ์ มีความสามารถด้านการผลิตแคน กลอง และพิณ ตลอดจนเป็นผู้ฝึกสอน
5. นายสถิต โพธิ์กุดสัย เป็นเจ้าของภูมิปัญญาด้านการผลิตโปงลาง การเล่น และฝึกสอนโปงลางให้กับผู้สนใจทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน
6. นายคำ เขาวพันธ์ ภูมิปัญญาผู้ผลิตพิณและกลอง
7. นายสังคม บัวคำโคตร ภูมิปัญญาผู้ผลิตและเป่าโหวด
8. นายสวัสดิ์ เขาวพันธ์ ภูมิปัญญาด้านการแสดงและตีกลอง
9. นายเรืองยศ ศรีประทุม ภูมิปัญญาและผู้ผลิตกับแก๊บ
10. นายเหรียญ นากูมา ภูมิปัญญานักตีฉิ่งฉาบและแสดงตลก
11. นายสนิท เขาวเรศ ภูมิปัญญาตีคพิณเบส
12. นายทรงศักดิ์ จันทอด ภูมิปัญญาลีซอ
13. นายวีระชัย จรบุรมย์ ภูมิปัญญาตีคพิณ
14. นายธีรวัฒน์ กมลช่วง ภูมิปัญญาเป่าโหวด คีคพิณ เป่าแคนและเป่าใบไม้

นอกจากนี้ยังมีลูกศิษย์ที่เป็นเด็กนักเรียนและเยาวชนผู้สนใจ มาร่วมฝึกในเวลาเย็นเป็นประจำด้วย จึงเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นชัดเจนว่า ชุมชนมีพลังในด้านดนตรีพื้นบ้านเป็นอย่างดี

3.2.2 ความนิยมในการบริโภคดนตรี

ความนิยมในการบริโภคดนตรีโปงลาง เท่าที่พบขอยืนยันได้ว่าเมื่อมีงานเทศกาลใด ๆ ชุมชนแห่งนี้จะมีการติดต่อให้มืงโปงลางแสดงนำร่องก่อนที่จะมีมหรสพอื่น ๆ แสดงสมโภชงานทุกครั้ง เช่น งานต้อนรับผ้าป่า ก็จะมีมืงดนตรีโปงลางแสดงก่อน 2 ชั่วโมง แล้วจึงมีหมอลำเรื่องต่อกลอนหรือการแสดงอื่น ๆ สมโภชงานจนรุ่งสว่าง เช่น หมอลำซิ่ง หมอลำเพลิน หมอลำกลอน และดนตรีลูกทุ่งซึ่งสังเกตเห็นความนิยมของชุมชนดังนี้

1. หมอลำเรื่องต่อกลอน ประชาชนที่นิยมจะเป็นผู้สูงอายุ เพราะลักษณะการแสดงมีเนื้อหาเป็นนิยาย นิทาน หรือตำนาน
 2. หมอลำซิ่ง เป็นมหรสพที่นิยมในกลุ่มนักเรียนและเยาวชนคนหนุ่มสาว เนื้อหาการแสดงไม่เป็นเรื่องเป็นราว สุดแต่ผู้แสดงจะยกกลอนลำใดขึ้นมาเล่นแล้วแต่เหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจขณะนั้น ส่วนจังหวะการร้องลำจะเร้าใจสร้างความสนุกสนาน
 3. หมอลำเพลิน มีผู้ชมจะก้ำกึ่งกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ จังหวะเร้าใจได้บ้างแต่ต้องเล่นตามเนื้อเรื่องเป็นนิทาน
 4. หมอลำกลอน กลุ่มผู้นิยมเป็นผู้สูงอายุ เนื้อหาที่แสดงเป็นลักษณะการโต้ตอบเกี่ยวพาราสีประชันโวหารระหว่างหมอลำฝ่ายหญิงและหมอลำฝ่ายชาย มีเครื่องดนตรีประกอบขึ้นเดียวคือแคน
 5. วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำ เป็นวงดนตรีที่ได้รับการนิยมนักผู้คนทุกหมู่เหล่าเท่าที่พบมีการว่าจ้าง วงดนตรีจินตรา พูลลาภ วงนกน้อย อุไรพร วงมนต์สิทธิ์ คำสร้อย แต่จากการสอบถามผู้ชมและผู้ว่าจ้างพบว่า ราคาในการว่าจ้างแต่ละครั้ง ต้องใช้เงินค่อนข้างสูง ปีใดชุมชนมีเศรษฐกิจดีจึงจะมีโอกาสได้ชมสักครั้งหนึ่ง
- จากการที่ได้กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า ค่านิยมและเจตคติต่อดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เป็นไปในทางที่ดีมาก ได้รับการยอมรับจากชุมชนค่อนข้างสูง แม้ว่าในกลุ่มเยาวชนบางส่วนได้หันไปสนใจดนตรีสากลประเภทสตริงอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่มากนักเพราะผู้เป็นหลักในชุมชน เช่น เจ้าอาวาสวัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความเชื่อถือศรัทธาในสิ่งที่เคยแสดงในชุมชนที่มีมาก่อนแล้ว

3.2.3 โปงลางเชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้

การเล่นดนตรีโปงลางเชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์สังเกตการณ์และร่วมเสวนา สามารถประเมินสรุปสาระที่ได้จากการเล่นดนตรีโปงลาง ดังนี้

1. ดนตรีโปงลางเป็นสื่อที่ให้ความรู้หลากหลายแก่ชุมชน จากเนื้อหาการแสดงชี้ให้เห็นถึงความรู้และประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น วิถีชีวิต การทำมาหากิน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การผลิตผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้ามัดหมี่ การต่อสู้ของชุมชน การสร้างความสามัคคีและจิตสำนึกร่วมกัน
2. โปงลางเป็นเครื่องมือในการสืบทอดภูมิปัญญาเดิมไปสู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการผลิต การเล่น ดนตรีทุกชนิดมีนักเรียนและลูกหลานที่สนใจศึกษามาตลอด โดยส่วนหนึ่งมาจากความต้องการให้ลูกหลานได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น นายคำ เยาวพันธ์ และนายสติชัย สังฆคาม จะถ่ายทอดการผลิต การเล่น และฝึกซ้อมให้กลุ่ม

บุตรหลานของตนให้มีความสามารถในการตีโปงลาง เป่าแคน ดัดพิน ดักลอง และฝึกร้องรำ ทำ เพลง ตั้งแต่เริ่มเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จนสำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย และเมื่อสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีการประกาศคัดเลือกและรับผู้มีความสามารถพิเศษทางดนตรี พื้นบ้าน ก็จะส่งบุตรหลานเหล่านั้นมาสมัครแข่งขันในโค้วต้าพิเศษนี้ ทุกปีการศึกษา เท่าที่สังเกต บุตรหลานส่วนนี้มิจะได้รับการคัดเลือกเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวด้วย เมื่อเข้ามาในระดับอุดมศึกษาแล้วมีหลายคนหลายรุ่นได้มาตั้งวงดนตรีโปงลางในระดับอุดมศึกษา ได้มีโอกาส ได้แสดงเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในต่างประเทศ ได้รับการยกย่องเป็นเกียรติเป็นศรี แก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูล ตลอดจนโรงเรียนและชุมชนเดิมด้วย นอกจากนี้ยังได้รับเชิญจาก โรงเรียนในฐานะศิษย์เก่าไปให้การแนะแนวแก่เยาวชนและนักเรียนรุ่นน้องด้วย ได้รับการยกย่อง ให้เป็นตัวอย่างมีดีมีส่วนให้รุ่นน้องได้ปฏิบัติตาม ดังนั้นเยาวชนในชุมชนบางส่วนจึงมีใจรักที่จะฝึก เล่นดนตรีพื้นเมืองอย่างจริงจัง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนฝึกต่อเพลงและเล่นโปงลางกับเจ้าภูมิปัญญา ที่กระจายอยู่ตามคุ้มต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านั้นจะทุ่มเทสอนให้อย่างเต็มที่ โดยวิธีการถ่ายทอด คือการเป็นแม่แบบให้ปฏิบัติให้ดู ฟัง ก่อนเมื่อครูเล่นจบก็ให้เด็กปฏิบัติตามวรรค ต่อวรรค และให้มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ (คำบอกเล่า อาจารย์สถิตย์ สังคมคาม)

3. ดนตรีโปงลางเป็นสื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารของทางราชการไปสู่ชุมชน เพราะเนื้อหาการแสดงนอกจากจะมีสาระทางวัฒนธรรมแล้วยังมีการประยุกต์ข่าวสารไปด้วย โดยพิธีกรผู้ดำเนินรายการและโดยชุดตลกล้อเลียนต่าง ๆ ทางด้านศีลธรรม จริยธรรม และการเมือง การปกครอง

4. ชุมชนเห็นพ้องต้องกันว่า วงดนตรีโปงลางเป็นศักดิ์ศรีของชุมชน เพราะ ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสานหลายชิ้น เช่น พิน โปงลาง แคน โหวด ซอ กั๊บกั๊บก ลอง พื้นบ้านและไหซอง คล้ายกับจะเป็นศูนย์รวมของเครื่องดนตรีอีสานอย่างสมบูรณ์ เมื่อมาเล่น ประกอบกันกลายเป็นวงที่มีศักยภาพ เล่นได้ทัดเทียมใกล้เคียงกับดนตรีลูกทุ่งและดนตรีสากลทั่วไป จึงนับเป็นความภูมิใจของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง

5. วงดนตรีโปงลาง มีเนื้อหาการแสดงที่หลากหลายรสชาติ นอกจากจะมีการบรรเลงลาย (ทำนอง) ต่าง ๆ แล้วยังมีการเดี่ยวดนตรีแต่ละชิ้น พร้อมเล่าประวัติความเป็นมาของ เครื่องดนตรี

3.3 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อโครงการร่วมมือกันสืบทอดดนตรีโปงลาง

ผู้วิจัยได้ข้อสรุปจากชุมชนถึงเหตุผลที่ทำให้วงดนตรีโปงลางดำรงอยู่ไม่ได้ว่า

1. เยาวชนบางส่วนเห็นว่าการชมดนตรีโปงลางไม่ทันสมัย มีให้ชมก็ยังสนุกอยู่ แต่สนุกไม่ถึงใจ ไม่เหมือนกับดนตรีวงสตริง ทั้งร้องทั้งเต้นเร้าใจ แต่งตัวหวือหวาน่าชมมากกว่า

ส่วนการแต่งตัวของวงโปงลางยังยึดแนวการแต่งตัวแบบพื้นบ้าน ซึ่งคนรุ่นหนุ่มสาวเห็นว่าล้าสมัย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากอิทธิพลของการแต่งตัว รูปแบบการเดินรำของดารา นักร้อง นักแสดง จากสื่อโทรทัศน์มาครอบงำ บดบังจิตสำนึกของความเป็นไทยอีสานไป

2. ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากโรงเรียน สังเกตจากวงดนตรีโปงลางของโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาเขต ฝึคนักเรียนเล่นเก่งแล้ว พอสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ก็ไม่มีนักดนตรีรุ่นน้องมารองรับเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นวง ทำให้เด็กที่สำเร็จตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนร่อนคำ จึงนับเป็นโชคบังเอิญของโรงเรียนร่อนคำที่ได้นักดนตรีพื้นบ้านเข้าเรียน (เพราะเป็นนักเรียนที่เคยอยู่ในวงดอกกระถินพิณทองมาก่อน) โรงเรียนร่อนคำจึงรณรงค์ส่งเสริมให้ตั้งวงดนตรีโปงลางขึ้น โดยบรรจ้อาจารย์ อุดล สิบสิงห์ (ภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้าน) เป็นครูอัตราจ้างเข้าควบคุมฝึกฝนโดยมีสัญญา 2 ปี ผลปรากฏว่าวงดนตรีเจริญรุ่งเรืองเพียง 2 ปี ตามสัญญาวงดนตรีก็ยุบไป

3. การแสดงดนตรีโปงลาง ที่ขาดการพัฒนา การเล่นให้ดีขึ้นอย่างหลากหลาย ไม่มีมาตรฐานคุณภาพ ไกลเคียงหรือทัดเทียมหรือเหนือกว่าวงดนตรีสตริงที่เยาวชนไทยกำลังนิยมในปัจจุบันได้แล้ว ย่อมไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้

4. การใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการบ่มเพาะนักดนตรีท้องถิ่น เพราะบุคลากรโรงเรียนไม่ปรากฏมีผู้ใดสำเร็จการศึกษาและรับปริญญาในสาขาดนตรีพื้นเมืองอีสานแม้แต่คนเดียว การมีวงดนตรีเกิดขึ้นในโรงเรียนได้นั้นหากแต่เกิดขึ้นได้ด้วยความสนใจของผู้บริหารบางคนและกระแสของกลุ่มภูมิปัญญาในท้องถิ่น ผู้ที่สนใจได้พบเห็นก็มีแต่ทราบซึ่ง ในส่วนสถาบันการศึกษาแทบทุกระดับก็ยังไม่กล้าหาญพอที่จะคิดสร้างหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรโดยมีโครงสร้างที่เน้นสาระอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนนี้ อย่างจริงจัง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยอันดับความพึงพอใจก่อนและหลังของชุมชนต่อการปฏิบัติงานด้านการบริการของโรงเรียนร่อนคำ

ข้อที่	ผลการดำเนินงานด้านการบริการ		เจ้าของภูมิปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
1	โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวัน ของนักเรียนอย่างเพียงพอ	ก่อน	4.15	4	4.25	3	4.45	3	4.36	5	4.42	6
		หลัง	4.15	5	4.28	6	4.49	6	4.41	5	4.45	6
2	นักเรียนได้รับการบริการตรวจสุขภาพ อนามัยอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	3.24	9	3.34	10	4.00	8	3.92	8	4.00	7
		หลัง	3.43	7	3.39	10	4.28	8	3.42	9	4.45	7
3	นักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวินัย วิชาการ/ งานประเพณีชุมชน	ก่อน	4.46	2	4.48	2	4.47	4	4.39	3	4.48	3
		หลัง	4.54	2	4.51	2	4.53	3	4.41	6	4.50	5
4	นักเรียนได้รับการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา	ก่อน	3.28	8	3.39	9	3.45	10	3.27	10	3.76	9
		หลัง	3.35	10	4.12	7	3.80	10	3.35	10	4.00	9
5	โรงเรียนจัดให้มีร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์การเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและประหยัดของนักเรียน	ก่อน	3.26	7	4.00	7	4.43	5	4.38	4	4.50	2
		หลัง	3.39	8	4.12	8	4.52	3	4.46	4	4.55	4

ต่อตาราง (3)

ข้อที่	ผลการดำเนินงานด้านการบริการ		เจ้าของภูมิปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
6	โรงเรียน ได้จัดห้องสมุดเพื่อการคืนคว้าว่าง เพียงพอ	ก่อน	4.27	3	4.13	5	4.41	5	4.41	2	4.42	5
		หลัง	4.40	3	4.44	4	4.50	5	4.48	3	4.61	2
7	โรงเรียนจัดให้มีสินค้าปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์และบริการอย่างเพียงพอ	ก่อน	3.24	10	4.14	4	4.81	2	4.14	6	4.48	4
		หลัง	3.36	9	4.48	3	4.55	2	4.56	2	4.59	3
8	โรงเรียนจัดให้มีสถานที่พักผ่อนและ นันทนาการอย่างเพียงพอ	ก่อน	4.12	5	4.00	6	4.00	7	4.13	7	4.00	8
		หลัง	4.36	4	4.28	5	4.35	7	4.24	7	4.37	8
9	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมของนักเรียน และ ครูเพียงพอ	ก่อน	3.50	6	3.45	8	3.48	9	3.36	9	3.42	10
		หลัง	3.85	6	3.79	9	4.00	9	4.15	8	3.76	10
10	โรงเรียนให้บริการใช้สนามกีฬา ว่างไปลง ของโรงเรียน ฯลฯ ตามที่ชุมชน	ก่อน	5.00	1	5.00	1	5.00	1	5.00	1	5.00	1
		หลัง	5.00	1	5.00	1	5.00	1	5.00	1	5.00	1

จากข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญากลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้แทนองค์กรท้องถิ่น มีความพึงพอใจ ผลการดำเนินการด้านให้บริการของโรงเรียน ในระดับพอใจมากในตัวเอง ซึ่ง โรงเรียนให้บริการการใช้สนามกีฬา สถานที่และวงโปงลางตามที่ชุมชนร้องขอ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา / กิจกรรมทางวิชาการ / ร่วมงานบุญประเพณีของชุมชน โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันของนักเรียนอย่างเพียงพอ ส่วนตัวบ่งชี้อื่นๆ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์เพิ่มเติมจากข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม พบว่า ความสอดคล้องกัน เช่น การให้บริการอาหารกลางวันโรงเรียนได้มอบหมายให้หมวดคหกรรม เป็นเจ้าของเรื่อง ดำเนินการบริการดูแลในเรื่องนี้ เปิดโอกาสให้ชุมชนผู้ที่มีความพร้อมมาประมูลแข่งขันกันอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยมีกรรมการฝ่ายคหกรรม ตัวแทนครู ผู้บริหาร ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักเรียน ร่วมพิจารณาตัดสิน และอนุญาตให้จำหน่ายอาหารในโรงเรียนได้ ดังนั้นอาหารที่ได้จึงมีรสชาติที่ถูกปากถูกอกทุกคน มีความสะอาดและมีคุณค่าเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายเสมอมา

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการกล่าวว่า “ผมได้มอบหมายให้มีอาจารย์ดูแลเรื่องอาหารกลางวันทุกวัน นอกจากนั้นยังให้ฟังผู้รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายดีไว้ที่โรงอาหารด้วย นอกจากอาจารย์เฝ้าประจำวันจะคอยดูแลเรื่องคุณภาพอาหารแล้วยังได้ดูแลการฝึกความมีระเบียบวินัยของนักเรียนในหลาย ๆ เรื่องด้วย

นอกจากชุมชนจะมีความภาคภูมิใจในด้านกิจกรรมกีฬา กิจกรรมวิชาการของนักเรียนแล้วยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ชุมชนร้องคำภูมิใจและถือว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาโรงเรียนและชุมชนให้ท้องถิ่นอื่น ชุมชนอื่น ๆ ได้มีความชื่นชมชื่นใจด้วย นั่นก็คือ การแสดงวงดนตรีโปงลาง “วงโปงลางสังคีตอีสาน โรงเรียนร่อนคำ” ได้ให้การรับใช้และบริการสังคมในชุมชน และอื่น ๆ มากมาย ดังนี้

การแสดงของดนตรีพื้นเมือง วงโปงลางสังคีตอีสาน โรงเรียนร่อนคำ

1. วันสามเณรวัดปฐมเป่งศรี อำเภอกมลาไสย จำนวน 2 ครั้ง ปีการศึกษา 2543 – 2544
2. งานกฐิน ตระกูลเต่งทวี ณ ตลาดสด อำเภอร่อนคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2544
3. งานพาแลง ของสภาวัฒนธรรมอำเภอร่อนคำ ณ บริเวณตลาดสด อ. ร่อนคำ จ. กาฬสินธุ์ ปี 2544
4. งานกฐินของตระกูลมณีแผลงบ้านคอนชาติ ต. อุ่มเม่า อ. โพนทอง จ. ร้อยเอ็ด ปี 2543

5. งานมหกรรมของดีสี่ภาค ปิดถนนคนเดิน ณ ถนนสีลม กรุงเทพฯ ปี 2544 โดยมี
ฯพณฯ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เดินทางมาเป็นประธานเปิดงาน
6. งานมหกรรมโปงลาง แพรวากาชาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2543 - 2545
7. งานวันเกิดคุณยายอรุณ ชื่นแยม ซอยอินทราเมระ 31 เขตสุทธิสาร กทม. ปี 2545
8. ร่วมแข่งขันในงานแข่งขันทักษะและประกวดศิลปกรรมสิ่งประดิษฐ์นักเรียน
จ. กาฬสินธุ์ ปี 2545 ณ เวทีหอประชุมโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อ. เมือง จ. กาฬสินธุ์
9. แสดงในงานกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนรื่องคำ เช่น วันสุนทรภู่
วันวิทยาศาสตร์ วันรัฐธรรมนูญ วันเปิดหอประชุมหลังใหม่ โรงเรียนรื่องคำ ปี 2544 - 2545
10. ร่วมขบวนแห่ประเพณีท้องถิ่นของอำเภอรื่องคำ เช่น บุญบั้งไฟ สงกรานต์
ลอยกระทง
11. แสดงในงานวันประกาศสัจย์ปฏิญาณอำเภอลอดสิ่งเสพติดดียวา ปี 2544 ณ สนาม
หน้าที่ว่าการอำเภอรื่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
นายจาตุรนต์ ฉายแสง เดินทางมาเป็นประธานในพิธี
12. งานทำบุญมหากรรมอุทิศส่วนกุศลให้ หลวงปู่ชาย ดิกขวโร (มณีเพลง) ของตระกูล
มณีเพลง บ้านดอนชาด อ. โพนทอง จ. ร้อยเอ็ด ปี 2544
13. งานแสดงมูทิดาจิต วันเกษียณอายุราชการ ของ นักการสวัสดิ์ โภธิคุณสัย ณ
หอประชุมโรงเรียนรื่องคำ ปี 2544
14. แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมดนตรี ดนตรีอีสานในงานวันสัปดาห์วิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในโรงเรียนครั้งที่ 13 ณ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม วันที่ 9 – 11
มกราคม 2546

15. งาน 10 ปีของ สกว. ณ หอประชุมสิริกิตต์

ผู้ควบคุมวงและฝึกสอน นางสาวศรีย แก้วกันยา และคณะ
ขอรับรองว่ารายการดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ
(ลงชื่อ).....

(นายนิคม อรรถอำนวย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนรื่องคำ

ผลสำเร็จจากการแสดงแต่ละครั้ง ช่วยเพิ่มอนุภาคภูมิทัศน์คติความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและ
กันเป็นอย่างดี

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและอันดับต้นคติดก่อนและหลังของชุมชนต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนร่อนคำ

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและ ความสัมพันธ์กับชุมชน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
1	โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น อยู่เสมอ	ก่อน	4.90	2	4.86	2	4.14	5	4.36	3	4.48	3
		หลัง	4.98	2	4.95	2	4.50	4	4.84	2	4.59	6
2	โรงเรียนให้ชุมชนได้ใช้สนามกีฬา อาคาร สถานที่ในกาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ชุมชน ร้องขอ	ก่อน	5.00	1	5.00	1	4.86	1	5.00	1	5.00	1
		หลัง	5.00	1	5.00	1	4.95	1	5.00	1	5.00	1
3	โรงเรียนได้เชิญประชาชนในชุมชนมาร่วม กิจกรรมของโรงเรียนเป็นประจำ	ก่อน	4.32	6	4.45	5	4.00	6	4.29	5	4.36	6
		หลัง	4.78	5	4.84	3	4.36	8	4.38	7	4.44	8
4	โรงเรียนได้ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีอุปการะ โรงเรียน	ก่อน	4.60	4	4.55	4	4.48	2	4.34	4	4.43	5
		หลัง	4.86	3	4.67	5	4.52	2	4.50	4	4.60	3
5	ผู้ปกครองนักเรียน ได้รับความสะดวกในการ ติดต่อกับโรงเรียน	ก่อน	4.35	5	4.15	8	4.00	7	3.38	9	4.48	4
		หลัง	4.50	6	4.48	8	4.32	9	4.00	9	4.64	2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านปกครองและ กิจการนักเรียน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
6	ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน	ก่อน	3.36	9	3.72	9	3.24	10	3.24	10	3.42	10
		หลัง	3.40	10	3.84	10	3.30	10	3.30	10	3.44	10
7	ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการร่าง กฎระเบียบของโรงเรียน	ก่อน	3.00	11	3.00	11	2.24	11	2.00	11	3.12	11
		หลัง	3.15	11	3.11	11	2.36	11	2.25	11	3.35	11
8	ภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการเป็นอาจารย์ พิเศษวิทยากรให้กับนักเรียน	ก่อน	4.15	8	4.40	6	3.80	8	3.80	8	3.76	9
		หลัง	4.50	7	4.60	6	4.45	5	4.50	5	4.55	7
9	โรงเรียน ได้มีการติดต่อประสานงาน กับผู้ปกครองนักเรียนอยู่เป็นประจำ	ก่อน	3.28	10	3.69	10	3.75	10	3.80	7	3.77	8
		หลัง	4.00	9	4.45	9	4.44	6	4.50	6	4.60	4
10	โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมในการสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	4.75	3	4.65	3	4.42	3	4.60	2	4.56	2
		หลัง	4.80	4	4.70	4	4.51	3	4.82	3	4.60	5
11	โรงเรียน ได้ให้ความรู้เพื่อเป็นการพัฒนา ประชาธิปไตยและอาชีพแก่ชุมชน	ก่อน	4.27	7	4.40	7	4.20	4	4.15	6	4.18	7
		หลัง	4.45	8	4.50	7	4.36	7	4.30	8	4.25	9

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติ (ความพึงพอใจ) ก่อนและหลังของชุมชนต่อผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนร้องคำพบว่า ผลการดำเนินการในด้านนี้ของโรงเรียนเป็นที่พึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลเชิงคุณภาพต่าง ๆ แล้วมีความสอดคล้องกัน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้ ท่านให้ข้อมูลและทัศนะว่า “...โรงเรียนนี้เป็นของชุมชน ตั้งขึ้นโดยชุมชน และเพื่อชุมชน ดังนั้นเมื่อชุมชนร้องขออะไรที่โรงเรียนจะช่วยสนับสนุนได้ผมก็อนุญาตให้ทันที เช่น ชุมชนขอใช้สนามกีฬาเป็นสนามแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด เจ้าภาพงานบุญขอใช้สนามเป็นที่ตั้งมหรสพสมโภชน์ก็ไม่ขัดข้องหน่วยราชการขอห้องประชุมเป็นที่ฝึกอบรมในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ก็ได้ เพียงแต่ว่าเมื่อใช้แล้วต้องช่วยกันดูแลรักษาสิ่งของของโรงเรียน ความสะอาดบริเวณ ไม้ดอกไม้ประดับของโรงเรียนด้วย นอกจากนี้ ทางโรงเรียนได้เตรียมจัดกิจกรรมต่าง ๆ และบรรจุลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในปีนี่ยหลายกิจกรรมด้วยกันเพื่อให้ชุมชนเข้ามาดูมาเยี่ยมชมร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน เช่น กิจกรรมประชุม ผู้ปกครอง กิจกรรมวันสถาปนาโรงเรียน (วันเกิดโรงเรียน) กิจกรรมรวบรวมมูลมังอีสาน (เชิญผู้รู้ ภูมิปัญญามาร่วม) โครงการค่ายจริยธรรม การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน (คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) กิจกรรมร่วมพัฒนาศึกษา กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา กิจกรรมแนะแนวอาชีพ และศึกษาต่อ กิจกรรมวันศิษย์เก่า นอกจากโรงเรียนจะจัดกิจกรรมเพื่อนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนแล้วยังให้ฝ่ายงานบริการโรงเรียนกับชุมชนเข้าร่วมทำกิจกรรมสนับสนุน งานประเพณีของชุมชน ทั้งงานสงกรานต์ งานบุญบั้งไฟ งานวันขึ้นปีใหม่...”

ตอนที่ 2 ทักษะคิดและความสัมพันธ์ก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน กรณีศึกษา
โรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาท จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ในชุมชน
ในระดับประถมศึกษา ทั้งก่อนและและประถมศึกษา ในการทำงานร่วมกันครั้งนี้ สิ่งที่เป็นหัวใจ
ของการทำงานร่วมกัน อย่างหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ ที่มีต่อกันและกัน นั้น ในลำดับต่อไป
คณะผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากภาคสนาม มาผสมผสานเพื่อการ
วิเคราะห์ให้เห็นถึง ทัศนคติ ทั้งก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน กรณีของโรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับ ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการจัดการบริหารงานด้านวิชาการ
ของโรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม

ข้อที่	การดำเนินงาน ด้านวิชาการ		เจ้าของ ภูมิปัญญา		กลุ่มผู้นำ		เยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทน องค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ค่า เฉลี่ย	$\bar{X}$	ค่า เฉลี่ย	$\bar{X}$	ค่า เฉลี่ย	$\bar{X}$	ค่า เฉลี่ย	$\bar{X}$	ค่า เฉลี่ย
1	นักเรียนมีความรู้ กว้างขวาง	ก่อน	4.12	7	3.69	4	3.47	6	3.31	2	3.28	5
		หลัง	4.40	7	4.12	5	4.01	5	3.87	4	4.10	5
2	นักเรียนมีคุณธรรม ศีลธรรมและความ ประพฤติที่ดี	ก่อน	3.46	9	3.24	7	3.11	10	3.09	8	3.16	9
		หลัง	4.22	9	3.68	8	3.43	8	3.57	8	3.66	10
3	นักเรียนมีวิธีคิดที่ดี หลากหลาย	ก่อน	3.47	10	3.07	8	3.06	8	3.01	9	3.05	10
		หลัง	4.19	10	3.41	9	3.40	6	3.46	9	3.42	9
4	นักเรียนได้รับการ สอนพิเศษอย่าง เพียงพอ	ก่อน	4.21	5	4.13	5	3.80	5	3.63	3	3.71	7
		หลัง	4.57	5	4.46	6	4.42	7	4.27	5	4.39	6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ ที่	การดำเนินงานด้าน วิชาการ		เจ้าของ ภูมิปัญญา		กลุ่มผู้นำ		เยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทน องค์กร ท้องถิ่น	
5	นักเรียนได้ปฏิบัติ กิจกรรมอย่างหลากหลายจนค้นพบ ความถนัดและวิธีการของตนเอง	ก่อน	4.33	4	4.20	9	4.18	7	4.15	4	4.06	6
		หลัง	4.60	4	4.52	7	4.60	9	4.35	6	4.50	7
6	นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี	ก่อน	4.19	6	4.02	10	3.64	9	3.36	10	3.44	8
		หลัง	4.45	6	4.22	10	4.28	10	4.09	10	4.17	8
7	โรงเรียนได้ให้การ บ้านแก่นักเรียน อย่างเหมาะสม	ก่อน	4.39	2	4.31	2	4.30	4	4.24	5	4.11	4
		หลัง	4.68	2	4.65	2	4.63	4	4.58	3	4.54	4
8	นักเรียนสอบเรียน ต่อได้มาก	ก่อน	4.41	2	4.33	2	4.39	2	4.30	1	4.29	3
		หลัง	4.73	2	4.86	2	4.75	3	4.68	2	4.67	3
9	นักเรียนฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล สร้างสรรค์ความรู้ จากแหล่งวิทยาการ ทั้งในและนอกโรงเรียน	ก่อน	3.82	8	3.42	3	3.26	3	3.18	7	3.20	2
		หลัง	4.33	8	3.72	4	3.69	2	3.65	7	3.88	2
10	ผู้ปกครองได้รับ รายงานผลการเรียน สม่ำเสมอ	ก่อน	4.48	1	4.36	1	4.41	1	4.35	6	4.38	1
		หลัง	4.87	1	4.90	1	4.82	1	4.79	1	4.76	1

จากผลการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการทำงานด้านวิชาการของโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน พบว่า กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญา มีความพึงพอใจต่อผลงานด้านนี้ในประเด็นต่าง ๆ ที่เด่นชัด 3 ลำดับแรก คือ การที่ผู้ปกครองได้รับรายงานผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนได้รับการสอนพิเศษอย่างเพียงพอ และโรงเรียนได้ให้การบ้านนักเรียนอย่างเหมาะสม และเมื่อนำข้อมูลภาคสนาม มาประสาน เพิ่มเติมพบว่ามีความสอดคล้องกันในประเด็นต่าง ๆ นี้ อย่างชัดเจน คือ โรงเรียนแห่งนี้ ได้วางแผนปฏิบัติให้ครู ประจำชั้น ทุกชั้น จัดทำและรายงานผลการเรียน ของนักเรียน ให้ผู้ปกครอง ทราบ โดยจัดทำเป็นเอกสารและมอบให้นักเรียนนำส่งผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่โรงเรียน ทุกภาคเรียน นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ได้มีการกำหนด ให้มีการวัดผล ประเมินผล ระหว่างเรียน เมื่อครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ตรวจสอบและพบว่า นักเรียนคนใดที่ยังไม่ผ่านการประเมิน เกณฑ์ในจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ก็จะจัดกิจกรรม ซ่อมเสริม ด้วยวิธีที่หลากหลายโดยให้นักเรียนไม่มีความรู้สึกเป็นปมด้วย เช่น ให้ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม หรือเขียนรายงานในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเอง เป็นต้น

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยอันดับความพึงพอใจก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน ของชุมชนต่อการปฏิบัติงานด้านการปกครองและกิจการนักเรียน
โรงเรียนกุฉินทวิทยา

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านปกครองและ กิจการนักเรียน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
1	โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์อย่างได้ผล	ก่อน	4.17	4	4.20	4	4.18	4	4.01	4	4.08	4
		หลัง	4.31	4	4.36	4	4.39	4	4.37	4	4.27	4
2	โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีความสามารถ พื้นฐานและปฏิบัติด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา อย่างได้ผล	ก่อน	4.48	1	4.35	1	4.41	1	4.39	1	4.33	1
		หลัง	4.67	1	4.74	1	4.80	1	4.70	1	4.61	1
3	โรงเรียนได้ฝึกอบรมให้นักเรียนเป็นผู้มี ระเบียบวินัยอย่างได้ผล	ก่อน	4.00	5	4.12	5	4.14	5	3.64	5	3.74	5
		หลัง	4.22	5	4.21	5	4.21	5	4.07	5	4.08	5
4	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	3.54	6	3.63	6	3.52	6	3.41	6	3.44	6
		หลัง	3.81	6	4.14	6	3.87	6	3.68	6	3.79	6

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านปกครองและ กิจการนักเรียน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
5	โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่าง ได้ผล	ก่อน	4.28	3	4.22	3	4.27	3	4.20	3	4.11	3
		หลัง	4.45	3	4.49	3	4.52	3	4.58	3	4.43	3
6	โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนหลีกเลี่ยงยาเสพติดอย่าง ได้ผล	ก่อน	3.32	7	3.41	7	3.35	7	3.22	7	3.21	7
		หลัง	3.66	7	4.67	7	4.64	7	3.22	7	3.54	7
7	โรงเรียน ได้รายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	4.37	2	4.30	2	4.33	2	4.57	2	4.28	2
		หลัง	4.61	2	4.65	2	4.68	2	4.63	2	4.56	2

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการทำงานด้านปกครองและกิจการนักเรียน โรงเรียนกุศลดิ้งวิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทำงานร่วมกันพบว่า กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญา มีความพึงพอใจ ต่อผลงานด้านนี้ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เด่นชัด 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีความสามารถพื้นฐาน และปฏิบัติด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬาอย่างได้ผล โรงเรียนได้รายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างได้ผล และเมื่อนำข้อมูลภาคสนาม มาประสาน เพิ่มเติมพบว่า มีความสอดคล้องกันในเรื่องต่าง ๆ นี้ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ ในประเด็นโรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีความสามารถพื้นฐาน และและปฏิบัติด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬาอย่างได้ผล ก่อนการดำเนินงานร่วมกัน โรงเรียนแห่งนี้ ได้รับงบประมาณเพื่อมาจัดหาวิทยากรข้างนอก เพื่อมาสอนหรืออบรม แก่นักเรียนในกิจกรรมที่โรงเรียน เห็นว่ามีความจำเป็น และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งโรงเรียนได้เลือก ฝึกกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน และได้เชิญเจ้าของภูมิปัญญา มาเป็นผู้ให้การอบรมฝึกทักษะ การเล่นดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน ซอ โหวด ไปลง ให้นักเรียนที่สนใจ จำนวนหนึ่ง เป็นเวลา 50 คาบ และเมื่อเกิดโครงการนี้ โรงเรียนแห่งนี้ โดยมติของทุกฝ่าย ให้เป็นที่ตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรี ไปลงร้องคำ ซึ่ง กิจกรรมภายในศูนย์ฯ นั้น ให้เจ้าของภูมิปัญญา เป็นผู้รับผิดชอบฝึก อบรม ให้นักเรียนมีความสามารถในการผลิต แสดง บริโภค คุณค่านิยมที่ดี ต่อดนตรีพื้นบ้านอย่างเดิมที่ ตลอดช่วงระยะเวลา 15 เดือน ของการดำเนินโครงการ ทำให้เกิดมีผลงานสร้างควมภาคภูมิใจ จากวงดนตรีไปลงประจำศูนย์ฯ และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้สัมผัส กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับวิถีชีวิต และศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน ผ่านกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น เช่น วงดนตรีไปลง ได้รับการติดต่อ ไปแสดงในงานวันเด็ก วันขึ้นปีใหม่ วันประณมศึกษา และงานเฉลิมฉลอง งานชุมชนลูกเสือโลก และงาน 10 ปี สกว. ตลอดจนงานต้อนรับมหากุศลของคณะศิษย์เก่าจากกรุงเทพฯ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยอันดับความพึงพอใจก่อนและหลังของชุมชนต่อการปฏิบัติงานด้านการบริการของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านการบริการ		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
1	โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันของ นักเรียนอย่างเพียงพอ	ก่อน	4.27	3	4.21	3	4.39	3	4.22	3	4.30	3
		หลัง	4.51	3	4.57	3	4.54	3	4.46	3	4.48	3
2	นักเรียนได้รับการบริการตรวจสุขภาพ อนามัยอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	4.19	4	4.11	4	4.25	4	4.00	4	3.73	4
		หลัง	4.37	4	4.33	4	4.41	4	4.28	4	4.20	4
3	นักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬากีฬา วิชาการ/ งานประเพณีชุมชน	ก่อน	4.48	2	4.42	2	4.57	2	4.32	2	4.43	2
		หลัง	4.66	2	4.63	2	4.65	2	4.59	2	4.67	2
4	นักเรียนได้รับการช่วยเหลือด้านทุน การศึกษา	ก่อน	3.57	7	3.66	7	3.42	7	3.47	7	3.27	7
		หลัง	3.81	7	3.84	7	3.83	7	3.65	7	3.64	7
5	โรงเรียนจัดให้มีร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์ การเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและ ประหยัดของนักเรียน	ก่อน	3.25	9	3.32	9	3.21	9	3.14	9	3.10	9
		หลัง	3.51	9	3.60	9	3.52	9	3.38	9	3.32	9

ต่อตาราง (7)

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านการบริการ		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
6	โรงเรียน ได้จัดห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าอย่าง เพียงพอ	ก่อน	3.74	6	3.87	6	3.61	6	3.63	6	3.49	6
		หลัง	4.01	6	4.00	6	3.94	6	3.81	6	3.89	6
7	โรงเรียนจัดให้มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และบริการอย่างเพียงพอ	ก่อน	3.17	10	3.23	10	3.10	10	3.09	10	3.08	10
		หลัง	3.35	10	3.48	10	3.31	10	3.27	10	3.21	10
8	โรงเรียนจัดให้มีสถานที่พักผ่อนและ นันทนาการอย่างเพียงพอ	ก่อน	4.08	5	4.01	5	4.17	5	3.87	5	3.54	5
		หลัง	4.23	5	4.17	5	4.34	5	3.96	5	4.18	5
9	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมของนักเรียน และ ครูเพียงพอ	ก่อน	3.36	8	3.48	8	3.27	8	3.21	8	3.18	8
		หลัง	3.62	8	3.65	8	3.69	8	3.57	8	3.52	8
10	โรงเรียนให้บริการใช้สนามกีฬา ว่างไปลง ฯลฯ ของโรงเรียน ตามที่ชุมชนร้องขอ	ก่อน	4.60	1	4.53	1	4.61	1	3.52	1	4.63	1
		หลัง	4.87	1	4.78	1	4.83	1	3.79	1	4.90	1

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการทำงานด้านบริการ โรงเรียนกุศลดิ้งวิทยาคม ที่ก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน พบว่า กลุ่มเจ้าของ
ภูมิปัญญา มีความพึงพอใจ ต่อผลงานด้านนี้ในประเด็นต่าง ๆ ที่เด่นชัด 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนให้บริการใช้สันทนาการ กีฬา วังโปงลาง ฯลฯ ของโรงเรียน ตาม
ที่ชุมชนร้องขอ นักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬา วิชาการ และ งานประเพณีของชุมชน และ โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันของนักเรียนอย่างเพียงพอ
และเมื่อนำข้อมูลภาคสนาม มาผสาน ตรวจสอบพบว่า มีความสอดคล้องกันในเรื่องจาก คณะครูทั้งโรงเรียน ยอมรับว่าโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนของชุมชน ก่อตั้งเบื้องต้นด้วย
สันทนาการ กีฬา วังโปงลาง ฯลฯ ของโรงเรียน ตามที่ชุมชนร้องขอ เนื่องจาก คณะครูทั้งโรงเรียน ยอมรับว่าโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนของชุมชน ก่อตั้งเบื้องต้นด้วย
นำพักน้ำแรงของชุมชน ดังนั้น เมื่อชุมชนมีการร้องขอ วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ สำหรับดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน โรงเรียนแห่งนี้ ยินดีและเต็มใจ
ตามคำร้องขอของชุมชน ดังตัวอย่างการให้บริการวัดดนตรีโปงลาง ของศูนย์ฯ ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว และในปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียน ชุมชน และ
เทศบาลตำบล ได้ใช้สันทนาการ ของโรงเรียนแห่งนี้ เป็นที่แข่งขันกีฬา เยาวชนระดับตำบล ใช้เป็นสนามกีฬาด้านยาเสพติด ใช้เป็นสนามกีฬาแข่งขันของนักเรียน
กลุ่มร้องคำสามัคคี ซึ่งโรงเรียนต้องให้บริการด้านสาธารณูปโภค เครื่องเสียง และอื่น ๆ อย่างเต็มที่ ทำให้ชุมชน รักและศรัทธา โรงเรียนนี้ ตลอดมาในตนเอง
เดียวกันเมื่อโรงเรียนมีการร้องขอให้ฝ่ายชุมชนช่วย ชุมชนจะพร้อมใจกันเสียสละทั้งแรงกาย ทรัพย์และเข้าร่วมกิจกรรม ของทางโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและอันดับต้นคติดก่อนและหลังของชุมชนต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและ ความสัมพันธ์กับชุมชน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
1	โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น อยู่เสมอ	ก่อน	4.35	2	4.49	2	4.51	2	4.45	2	4.52	2
		หลัง	4.76	2	4.73	2	4.80	2	4.60	2	4.77	2
2	โรงเรียนให้ชุมชนได้ใช้สนามกีฬา อาคาร สถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ ชุมชนร้องขอ	ก่อน	4.42	1	4.57	1	4.66	1	4.50	1	4.60	1
		หลัง	4.88	1	4.90	1	4.87	1	4.68	1	4.84	1
3	โรงเรียนได้เชิญประชาชนในชุมชนมาร่วม กิจกรรมของโรงเรียนเป็นประจำ	ก่อน	4.31	3	4.35	3	4.43	3	4.36	3	4.45	3
		หลัง	4.68	3	4.62	3	4.71	3	4.47	3	4.68	3
4	โรงเรียนได้ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีอุปการะ โรงเรียน	ก่อน	4.36	4	4.30	4	4.39	4	4.26	4	4.33	4
		หลัง	4.54	4	4.53	4	4.64	4	4.36	4	4.60	4
5	ผู้ปกครองนักเรียน ได้รับความสะดวกในการ ติดต่อกับโรงเรียน	ก่อน	4.30	5	4.21	5	4.23	5	4.20	5	4.25	5
		หลัง	4.49	5	4.33	5	4.54	5	4.31	5	4.58	5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ ที่	ผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและ ความสัมพันธ์กับชุมชน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่มเยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ	$\bar{X}$	ลำดับ
6	ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน	ก่อน	4.52	9	3.60	9	3.38	9	3.55	9	3.69	9
		หลัง	3.83	9	3.84	9	3.74	9	3.69	9	3.81	9
7	ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการร่าง กฎระเบียบของโรงเรียน	ก่อน	3.22	11	3.35	11	3.10	11	3.27	11	3.29	11
		หลัง	3.37	11	3.51	11	3.36	11	3.41	11	3.48	11
8	ภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการเป็นอาจารย์ พิเศษวิทยากรให้กับนักเรียน	ก่อน	4.17	6	4.11	6	4.03	6	4.00	6	4.18	6
		หลัง	4.29	6	4.25	6	4.37	6	4.23	6	4.38	6
9	โรงเรียน ได้มีการติดต่อประสานงาน กับผู้ปกครองนักเรียนอยู่เป็นประจำ	ก่อน	3.64	8	3.63	8	3.55	8	3.60	8	3.83	8
		หลัง	3.97	8	4.10	8	4.05	8	3.84	8	4.09	8
10	โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมในการสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	3.31	10	3.46	10	3.26	10	3.41	10	3.53	10
		หลัง	3.48	10	3.57	10	3.50	10	3.59	10	3.67	10
11	โรงเรียน ได้ให้ความรู้เพื่อเป็นการพัฒนา ประชาธิปไตยและอาชีพแก่ชุมชน	ก่อน	4.01	7	3.90	7	3.87	7	3.77	7	4.02	7
		หลัง	4.21	7	4.15	7	4.24	7	4.13	7	4.25	7

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการทำงานด้านการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนกุศลสิงห์วิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน พบว่า กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญา มีความพึงพอใจ ต่อผลงานด้านนี้ในประเด็นต่าง ๆ ที่เด่นชัด 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนให้ชุมชนได้ใช้สนามกีฬา อาคารสถานที่ในกาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ชุมชนร้องขอ โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นอยู่เสมอ และโรงเรียนได้เชิญประชาชนในชุมชนมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเป็นประจำ เมื่อนำข้อมูลภาคสนาม มาตรวจสอบ พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับต่าง ๆ นี้ อย่างชัดเจน เช่น ชุมชนแห่งนี้ มีความเชื่อ ในขนบธรรมเนียมประเพณี และได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน ตามฮีต 12 คอง 14 ประเพณี เทศกาลบุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ ประเพณี แห่เทียนเจ้าพรหม ประเพณีบุญมหาชาติ บุญกฐิน ซึ่งการทำบุญต่าง ๆ เหล่านี้ ชุมชนเรียนเชิญ ร้องขอ ให้โรงเรียนเข้าร่วม อยู่เป็นประจำพร้อมกับนำนักเรียน เข้าร่วมเรียนรู้ ในบุญประเพณีเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง แม้บางครั้ง จะอยู่ในช่วงปิดภาคเรียนแต่โรงเรียนก็มอบหมาย ให้นักลกรที่มีบ้านเรือน ภูมิลำเนาอยู่ในชุมชน ประสานประชาสัมพันธ์ให้เด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

บทที่ 5

อุณหภูมิทัศนคติและความสัมพันธ์ต่อกันและกัน

ก่อนจะเริ่มลงมือทำงานร่วมกันครั้งนี้ โรงเรียนทั้งสองโรงเรียนได้รับการสั่งการและให้ความช่วยเหลือจากระดับบนลงล่างของหน่วยงานต้นสังกัด ให้ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้ โรงเรียนกุดลิงเข้าร่วมดำเนินงานในโครงการ

ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งดำเนินงานปฏิรูปครู ปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน และปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ส่วนโรงเรียนร่องคำเป็นโรงเรียนเครือข่ายการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา

การนำเสนออุณหภูมิของทัศนคติและความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกัน ก่อนและหลังการร่วมกันทำงานในบทนี้ เป็นผลจากการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแบบสอบถาม วัดทัศนคติและความสัมพันธ์ก่อนและหลังการทำงานร่วมกันจากภาพเหตุการณ์การประชุม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีเจ้าของภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเยาวชน ตัวแทนภาคีอื่น ๆ นักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหารโรงเรียน และครูในพื้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้ข้อมูลจากผลการดำเนินงานของโรงเรียน รายงานการศึกษาตนเองของโรงเรียน สมุดเยี่ยม บันทึกการประชุมของโรงเรียน ประกอบด้วยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์รายด้านและรายชื่อเพื่อให้เห็น

ภาพที่ชัดเจน โดยเสนอเป็นค่าเฉลี่ยและ การจัดอันดับเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมี ข้อตกลงเบื้องต้นว่าข้อมูลมีช่วงที่เท่ากันเพื่อสะดวกในการเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่ามี การรับรู้และทัศนคติในแต่ละประเด็นแตกต่างกัน หรือสอดคล้องกันอย่างไร การนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ในบทนี้ แยกเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ทักษะและความสัมพันธ์ก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน กรณีศึกษา โรงเรียนร่อนคำเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาท จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน ทั้งใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในการทำงานร่วมกันครั้งนี้ สิ่งที่เป็นหัวใจของการทำงาน ร่วมกันอย่างหนึ่ง คือปัจจัยด้านทัศนคติ ที่มีต่อกันและกันดังนั้น ในลำดับต่อไปคณะผู้วิจัยได้ นำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากภาคสนาม มาผสมผสานเพื่อการวิเคราะห์ให้เห็น ถึงทัศนคติทั้งก่อนและหลังการทำงานร่วมกัน กรณีของโรงเรียนร่อนคำ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับ ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการจัดการบริหารงานด้านวิชาการ
ของโรงเรียนร่อนคำจำแนกตามสถานภาพ

ตอนที่	การดำเนินงาน ด้านวิชาการ		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		เยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กร ท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ
1	นักเรียนมีความรู้ กว้างขวาง	ก่อน	3.82	4	3.74	4	3.96	6	3.76	2	3.42	5
		หลัง	4.63	5	3.81	5	4.05	5	3.85	4	3.67	5
2	นักเรียนมีคุณธรรม ศีลธรรมและความ ประพฤติที่ดี	ก่อน	3.42	4	3.25	7	3.21	10	3.34	8	3.15	9
		หลัง	3.57	8	3.35	8	3.46	8	3.44	8	3.28	10
3	นักเรียนมีวิธีคิดที่ดี หลากหลาย	ก่อน	3.16	8	3.19	8	3.28	8	3.30	9	3.12	10
		หลัง	3.48	9	3.24	9	3.79	6	3.41	9	3.34	9
4	นักเรียนได้รับการ สอนพิเศษอย่าง เพียงพอ	ก่อน	3.56	5	3.59	5	3.62	5	3.74	3	3.34	7
		หลัง	4.45	4	3.64	6	3.71	7	3.79	5	3.65	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงาน ด้านวิชาการ		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		เยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	ค่า เบี่ยง	$\bar{X}$	ค่า เบี่ยง	$\bar{X}$	ค่า เบี่ยง	$\bar{X}$	ค่า เบี่ยง	$\bar{X}$	ค่า เบี่ยง
5	นักเรียนได้ปฏิบัติ กิจกรรมอย่างหลากหลายจนค้นพบ ความถนัดและวิธีการ ของตนเอง	ก่อน	3.12	9	3.17	9	3.35	7	3.68	4	3.39	6
		หลัง	4.18	7	3.42	7	3.42	9	3.74	6	3.48	7
6	นักเรียนมีประสบ การณ์ตรงกับธรรม ชาติ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี	ก่อน	3.06	10	3.08	10	3.27	9	3.24	10	3.33	8
		หลัง	3.28	14	3.46	10	3.36	10	3.38	10	3.35	8
7	โรงเรียนได้ให้การ บ้านแก่นักเรียน อย่างเหมาะสม	ก่อน	4.12	3	4.02	3	4.11	4	3.67	5	3.68	4
		หลัง	4.54	3	4.37	3	4.36	4	4.05	3	3.70	4
8	นักเรียนสอบเรียน ต่อได้มาก	ก่อน	4.65	2	4.45	2	4.42	2	3.96	1	3.84	3
		หลัง	4.86	2	4.76	2	4.55	3	4.08	2	4.02	3
9	นักเรียนฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล สร้างสรรค์ความรู้ จากแหล่งวิทยาการ ทั้งในและนอก โรงเรียน	ก่อน	4.06	7	4.29	3	4.15	3	4.42	7	4.12	2
		หลัง	4.23	6	4.36	4	4.66	2	4.57	7	4.75	2
10	ผู้ปกครองได้รับ รายงานผลการเรียน สม่ำเสมอ	ก่อน	4.26	1	4.24	1	4.15	1	4.46	6	4.17	1
		หลัง	4.37	1	4.44	1	4.32	1	4.65	1	4.45	1

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อ ผลการดำเนินงาน ด้านวิชาการของโรงเรียน ร่องคำ ก่อนลงมือทำงานร่วมกัน พบว่ากลุ่มภูมิปัญญา กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้แทนองค์กรท้องถิ่น มีทัศนคติเชิงบวกต่อผลงานด้านนี้ ประเด็นที่ประชุมยอมรับคือ เกิดศรัทธาต่อโรงเรียน และเป็นจุดเด่นของโรงเรียนแห่งนี้เสมอมา ได้แก่ นักเรียนสอบเข้าเรียน ต่อได้มาก นักเรียนได้รับการสอนซ่อมเสริมอย่างเพียงพอ นักเรียนได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล สร้างสรรค์ความรู้ตามแหล่งวิทยาการ ทั้งในและนอกโรงเรียน มีการรายงานผลความก้าวหน้า ของนักเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สำหรับประเด็นที่ชุมชนเห็นว่า ผลงานด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง นักเรียนมีคุณธรรมศีลธรรม และ ความประพฤติดี นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

เมื่อศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม พบว่าสอดคล้องกันดังตัวอย่างดังนี้

ปี พ.ศ. 2541 มีผลงานสอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 10 คน สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 8 คน สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 2 คน สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าสถาบันราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 12 คน และผลการสอบเอ็นทรานซ์ประจำปี พ.ศ. 2541 อีก 18 คน

ปี พ.ศ. 2542 สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 4 คน สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 8 คน สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 60 คน สมัครเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐจำนวน 29 คน สอบเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการเกษตรวิทยาลัยเทคโนโลยีฯ สารพัดช่างจำนวน 23 คน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า จำนวน 3 คน

ปี พ.ศ. 2543 สอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 4 คน สอบเข้าเรียนรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 14คนสอบเข้าเรียนต่อรอบโควต้าตามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจำนวน 4 คน สอบเอ็นทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ จำนวน 40 คน (ฝ่ายวิชาการเอกสารแนะนำโรงเรียนร่องคำ. 2543)

ปี พ.ศ. 2544 มีนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยผ่านข้อเขียนครั้งที่ 1 / 2544 คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 3 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 9 คน มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 1 คน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 4 คน

ปีการศึกษา 2545 มีนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยผ่านข้อเขียนครั้งที่ 1 / 2545 แยกเป็น มหาวิทยาลัย และสาขาต่าง ๆ คือ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1. นายศิวัช	แต่งประกอบ	คณะวิศวกรรมศาสตร์
2. นายภูริวัจน์	สุขสบาย	เกษตรศาสตร์สาขาพืชไร่
3. น.ส.อัญชลี	นาทองคำ	เกษตรศาสตร์
4. น.ส.ชนทอง	นาหอมจันทร์	บริหารศาสตร์
5. น.ส.เพ็ญประภา	ระดาเสริฐ	บริหารศาสตร์การจัดการทั่วไป
6. นายศักดิ์ระพี	นวนกนก	คณะเกษตรศาสตร์สาขาพืชไร่ พืชสวน
7. น.ส.สุกัญญา	หงษ์ทอง	คณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. นายไมตรี	ศรีวิบูลย์	คณะวิศวกรรมศาสตร์
2. น.ส.นิรัชดา	ภูมิประเสริฐ	เกษตรศาสตร์
3. นายชุมพล	ทุนวรรณ	เกษตรศาสตร์
4. น.ส.พัชรี	ศรีนาแพง	วิทยาศาสตร์สาขาสังแวดล้อม
5. นายเสถียร	โพธิ์ชัยทอง	พยาบาลศาสตร์
6. นายทรงพล	สุทธิทักษ์	เกษตรศาสตร์
7. น.ส.จุฑามาศ	จันทร์จตุรภัทร	วิทยาศาสตร์สาขาจุลชีววิทยา
8. นายโรจนพงษ์	อันโนนจารย์	คณะวิศวกรรมศาสตร์
9. น.ส.พนวิภา	ยุบลวัฒน์	เกษตรศาสตร์
10. นายศิริพงษ์	ทิพย์ประมวล	คณะวิทยาการจัดการสาขาบริหารธุรกิจการเงิน
11. น.ส.จินตนา	คำบุญเหลือ	คณะวิทยาการจัดการสาขาบริหารธุรกิจการเงิน

มหาวิทยาลัยมหิดล

1. นายสุกัญชัย	ดวงทองพล	คณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. นายภาณุลักษณ์	วันจรวัย	คณะวิศวกรรมศาสตร์
2. นายอนุสรณ์	พลเรียงโพน	คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

1. นายเมธาพล	เตรียมพล	วิศวกรรมโยธา
2. น.ส.ปิยพร	พลเยี่ยม	บัญชี
3. นายเอกรัฐ	นาเมืองรักษ์	เทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. น.ส.ทักษิณี	แสนควร	คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. น.ส.ณัฐกานต์	บุรีรัตน์	คณะวิทยาศาสตร์
2. น.ส.อภิญญา	นาสมยนต์	ผลิตกรรมการเกษตรสาขาพืชวิทยา /
สาขากีฏวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. น.ส.ณัฐกานต์	บุรีรัตน์	คณะวิทยาศาสตร์ชีววิทยา
2. น.ส.หทัยรัตน์	ภามาศ	วิทยาศาสตร์สถิติ
3. นายวิษณุ	แดนประเทือง	คณะสถาปัตยกรรมผังเมืองและชุมชน
4. นายอนุวัฒน์	ยุบลพริ้ง	คณะศิลปศาสตร์สาขาทัศนศิลป์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. นายอาทิตย์	ชูศรีเลิศ	วิทยาศาสตร์ชีวะ – เกม
2. น.ส.ศุภัตรา	พัฒนยา	ศึกษาศาสตร์เคมี
3. น.ส.วนิดา	พรหมชาติ	พยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยประสานมิตร

1. น.ส.อัคราวัลย์	ระดามาศย์	วิทยาศาสตร์จุลชีววิทยา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1. นายมานะ	นามมณี	บัญชี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

1. นายปริญญญา	แสนเมืองจีน	คณะแพทยศาสตร์
2. นายกฤตพงศ์	ศรีแสง	สถาปัตยกรรมศาสตร์
3. นายชาญณรงค์	ศรีดวงโชติ	วิทยาการคอมฯ
4. นายนคร	อรัญมิ่ง	การท่องเที่ยว
5. นายภาณุวัฒน์	พันทวี	เกษตรศาสตร์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ สกลนคร

1. น.ส.อภิรดี	สืบชมภู	ทรัพยากรชีวภาพ
2. นายวิศิษฐ์	แสนบัวโพธิ์	คณะทรัพยากรธรรมชาติอุตสาหกรรมเกษตร
สาขาเทคโนโลยีการอาหาร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. น.ส.กรพินธุ์ พลเยี่ยม	เทคนิคการแพทย์สาขากิจกรรมบำบัด

มหาวิทยาลัยบูรพา

1. น.ส.สุธาสินี สีหลำน้อย	พยาบาลศาสตร์
2. น.ส.พัชรินทร์ น้อยอามาตย์	พยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1. น.ส.สุจิตรา คำสุเรศ	เทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

1. นายเมธี สังฆคาน	คณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยรังสิต

1. น.ส.อนุกุล บุญเติม	เทคโนโลยีชีวภาพ
สาขาเทคโนโลยีอาหาร
2. น.ส.ชมพู่ บุรพวง	วิทยาการคอมพิวเตอร์

มหาวิทยาลัยเกริก

1. น.ส.จารุดา รัตนงาม	บริหารธุรกิจบัญชี

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. น.ส.สุภาพร ราชนาแพง	บริหารธุรกิจบัญชี

มหาวิทยาลัยศรีประทุม

1. น.ส.น้ำฝน ณ บัณฑิต	บริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยหอการค้า

1. น.ส.วนิดา คำลี้ยงวงศ์	บริหารธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

1. นายณัฐพล โปธิอำพล	วิศวกรรมไฟฟ้า
2. น.ส.สมกาย สายโรจน์	เศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

1. น.ส.วิจิตรา เรียงไข	นิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

1. น.ส.อัญชลี นาทองคำ	คณะเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร

ผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนร่องคำ ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ได้รับการยอมรับ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน เป็นอันมาก จากการที่คณะครู ได้มีโอกาส สอนซ่อมเสริม และจัดกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการจัดทำฐาน ข้อมูล ผลการเรียนรู้ประจำปี การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับเกียรติบัตรจากกรมสามัญศึกษา (คุณภาพผนวก) และจาก การสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด การเยี่ยมชม การนิเทศติดตามผลทำให้โรงเรียนและชุมชน มีความมั่นใจต่อโรงเรียนนี้ยิ่งขึ้น

“... ได้มีโอกาสมาเยี่ยมโรงเรียนร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ แม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้นและเป็นช่วงวันหยุด ได้พบเห็นสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ

1. ความศรัทธาที่ได้รับจากผู้ปกครอง ทำให้สามารถรองรับ และสังกัดแก่นักเรียนไม่ให้ต้องหลีกหนีเข้าไปเรียนในตัวเมือง
2. บรรยากาศที่ร่มรื่นสะอาดตา และการจัดให้มีที่นั่งสำหรับนักเรียน ให้มีที่พักผ่อนอย่างมากมาย
3. การส่งเสริมเรื่องดนตรี กีฬา ค่ายกีฬานานไปกับงานวิชาการ จนได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬา วงโปงลาง ได้การยกย่องระดับจังหวัด และมีอัตราการเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยโดยผ่านระบบการสอบคัดเลือกสูงเป็นอันดับที่สองของจังหวัด
4. การดูแลนักเรียนอย่างอบอุ่นใกล้ชิด จึงสามารถคลี่คลายปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยง

สิ่งดีงามเหล่านี้ เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยฝีมือ และความร่วมมือแรงร่วมใจภายในโรงเรียน ภายใต้การบริหารของท่านผู้อำนวยการนิคม อรรถอำนวย ที่ได้สานต่อจากผู้อำนวยการในอดีต

ดิฉัน ขอให้ทางศึกษานิเทศก์เข้ามาศึกษาเคล็ดลับ ในความสำเร็จของโรงเรียน และจะประสานกองแผนงานกองการเจ้าหน้าที่ ให้พิจารณาดูแลเรื่องอัตรากำลัง อาคารเรียนและการซ่อมแซมห้องส้วม เพื่อให้แก่นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ขอให้ทางโรงเรียน ประสานผ่านท่านผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดต่อไป

ขอขอบพระคุณสำหรับน้ำใจที่มุ่งมั่น ที่จะพัฒนาโรงเรียน และดูแลให้ดีที่สุด ขอให้กำลังใจ ...” (เกษมา วรวรรณ ณ อุบลราชธานี อธิบดีกรมสามัญศึกษา, 2 กุมภาพันธ์ 2545)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยอันดับความพึงพอใจก่อน และหลังการทำงานร่วมกัน ของชุมชนต่อการปฏิบัติ
งานด้านการปกครองและกิจการนักเรียนโรงเรียนร่องคำ

ข้อ แฉะ	ผลการดำเนินงานด้าน ปกครองและกิจการนักเรียน		เจ้าของภูมิ ปัญญา		กลุ่มผู้นำ		กลุ่ม เยาวชน		ผู้ปกครอง		ผู้แทนองค กรท้องถิ่น	
			$\bar{X}$	แฉะ	$\bar{X}$	แฉะ	$\bar{X}$	แฉะ	$\bar{X}$	แฉะ	$\bar{X}$	แฉะ
1	โรงเรียนฝึกให้นักเรียนใช้ เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์อย่างได้ผล	ก่อน	4.22	6	4.14	6	4.16	6	4.32	6	4.33	4
		หลัง	4.45	5	4.42	5	4.40	6	4.45	7	4.39	5
2	โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมี ความสามารถพื้นฐานและ ปฏิบัติด้านศิลปะ ดนตรีและ กีฬาอย่างได้ผล	ก่อน	4.58	1	4.50	2	4.67	1	4.49	1	4.48	1
		หลัง	4.48	4	4.50	4	4.42	4	4.56	4	4.52	2
3	โรงเรียนได้ฝึกอบรมให้ นักเรียนเป็นผู้ระเบียบวินัย อย่างได้ผล	ก่อน	4.40	3	4.44	3	4.38	4	4.38	2	4.36	3
		หลัง	4.48	4	4.50	3	4.42	5	4.56	3	4.52	3
4	โรงเรียนได้จัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	4.51	2	4.53	1	4.41	3	4.36	4	4.27	5
		หลัง	4.73	1	4.64	1	4.54	2	4.62	2	4.35	7
5	โรงเรียนได้จัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนอย่างได้ผล	ก่อน	4.12	7	4.21	4	4.14	7	4.32	5	4.37	2
		หลัง	4.64	2	4.57	2	4.35	7	4.56	5	4.44	4
6	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ นักเรียนหลักเลียง ยาเสพติดอย่างได้ผล	ก่อน	4.21	6	4.18	5	4.45	2	4.36	3	4.26	6
		หลัง	4.35	7	4.36	6	4.74	1	4.84	1	4.78	1
7	โรงเรียนได้รายงานความ ประพฤติของนักเรียนให้ผู้ ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ	ก่อน	4.30	4	4.12	7	4.23	5	4.14	7	4.16	1
		หลัง	4.45	3	4.35	7	4.48	3	4.45	6	4.38	6

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติความพึงพอใจของเจ้าของภูมิปัญญา ผู้นำ เยาวชน ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรระดับท้องถิ่น ก่อนและหลังร่วมมือกันทำงาน ในตารางที่ 2 พบว่า เจ้าของภูมิปัญญา ผู้นำ เยาวชน ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรระดับท้องถิ่น มีความพึงพอใจ ในผลงานด้านการปกครอง และกิจการนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทุกตัวบ่งชี้เรียงลำดับดังนี้ โรงเรียนได้ฝึกนักเรียนให้ใช้เวลาว่างอย่างได้ผล โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานและปฏิบัติด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาอย่างได้ผล โรงเรียนได้ฝึกอบรมให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยอย่างได้ผล โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างได้ผล โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนหลักเลียงยาเสพติดอย่างได้ผล โรงเรียนได้รายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม พบว่าข้อมูลสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2543 – 2544 โรงเรียนร้องคำได้จัดทำคู่มือนักเรียน – ผู้ปกครอง ซึ่งรวบรวมหลักสูตร ระเบียบการ และแนวปฏิบัติที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และผู้สนใจทั่วไป (โรงเรียนร้องคำ คู่มือนักเรียน – ผู้ปกครอง พ.ศ. 2544 – 2547)

ผลการดำเนินงานปกครองและกิจการนักเรียน เช่น กิจกรรมมันปาเกมส์ 44 กิจกรรม กีฬากลุ่ม 5 กิจกรรมกีฬาจังหวัด กีฬาเขตการศึกษา 10 กีฬาเยาวชน การแข่งขันทักษะทางวิชาการ ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียนจัดขึ้นเองและส่งนักเรียนเข้าร่วม ได้รับความสำเร็จมีผลงานที่เป็นประจักษ์มากมาย ดังตัวอย่าง ความสำเร็จและความภาคภูมิใจของโรงเรียนและชุมชนด้านกีฬา – กรีฑา ดนตรี ศิลปะของนักเรียน เช่น

หมวดวิชาพลานามัยโรงเรียนร้องคำ

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
1	นายอุเทน มลารธรรม	6/5	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัดประเภท กรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ.ประพันธ์ อ.ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขต 10 – กรมพละ กรีฑา	เขต 10 – กรมพละ	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขตการศึกษา 10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
2	นายจักรี อุหา	6/7	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			รองชนะเลิศเหรียญ เงิน ระดับเขต 10 กรมพลศึกษา	เขต 10 – กรมพละ	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขตการศึกษา 10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
3	นายธีระพงษ์ ภูมิประมาณ	4/3	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขต 10 กรมพลศึกษา	เขต 10 – กรมพละ	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับการศึกษาเขต 10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
4	นายวิศิฏ์ แสนบัวโพธิ์	6/4	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญ ทองแดง ระดับเขต 10 กรมพลศึกษา	เขต 10 – กรมพละ	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญ ทองแดง ระดับเขตการศึกษา 10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
5	นายอภิชาติ แก่นนาคำ	6/3	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขตการศึกษา 10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
6	นายพงษ์ศักดิ์ ประชานันท์	6/5	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญ ทองแดง ระดับเขต 10 – กรมพละกรีฑา	เขต 10 – กรม พละ	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญ ทองแดง ระดับเขตการศึกษา10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
7	นายณรงค์ เป๋อจุญญ	3/2	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัด ประเภทกรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขตการศึกษา10	เขตการศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ. ประพันธ์ อ. ศิริศักดิ์

หมวดวิชาภาษาไทยโรงเรียนร่อนคำ

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
			การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนปี 2544 รางวัลดีเด่นประเภท อ่านทำนองเสนาะ ระดับ ม. ต้น	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.สดศรี แก้วกันยา
2	นายทรงวิทย์ ประมาตะเต นางสาวจริยาพร นานันท์	4/3	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนปี 2544 รางวัลชมเชยประเภท อ่านทำนองเสนาะ ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.สดศรี แก้วกันยา
3	นางสาวจิตตรา โกมลศรี นางสาวศศิธร แสนจำสาร นางสาวอัจฉรา กุสุมาลย์ นายธีระพงษ์ ทองอ้วน	4/3 4/3 4/3 5/2	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนปี 2544 รางวัลชมเชยประเภท แต่งกลอนสด ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.สดศรี แก้วกันยา

ความก้าวหน้าและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนร่องคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
1	นางสาวกัลยาณี ชูศรีวัน นางสาวสุนิสาจันทร์กระจำง	4/2 4/3	ได้รางวัลชนะเลิศการ แข่งขันตอบปัญหา กฎหมาย "วันระพี"	มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	โล่รางวัล เกียรติบัตร	อ. นิตยา เสนาภาค
2	ค.ญ.เจษฎาพร เข้มชัย	1/3 1/4	ได้รางวัลรองชนะเลิศ การแข่งขันตอบ ปัญหาธรรมมะ เยาวชน ครั้งที่ 4	วัดปฐมแพ่งศรี อำเภอร่องคำ	โล่รางวัล เกียรติบัตร	อ. สุภาภรณ์ อ. เสี่ยงม
3	นายเกรียงไกร ศรีวิสัย นางสาวจิตรลดา กมลฝืน	5/2 5/3	ผ่านเข้า รอบ 10 โรงเรียนสุดท้าย ตอบ ปัญหารัฐสภา ระดับ เขตการศึกษา 10	เขตการศึกษา 10 จังหวัด อุบลราชธานี	เกียรติบัตร	อ. สุภาภรณ์
4	เด็กหญิงเสาวภา มัชฌิโม เด็กหญิงนุชรินทร์ มาตา	2/3 2/3	ได้รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันตอบ ปัญหาธรรมมะ เยาวชน ครั้งที่ 3	วัดปฐมแพ่งศรี อำเภอร่องคำ	โล่รางวัล เกียรติบัตร	อ. นิตยา อ. เสี่ยงม
5	นายยุทธนา มณีแสง	4/3	ได้รางวัลชนะเลิศ ระดับจังหวัด การทดสอบความรู้ วิชาสังคมศึกษา	จังหวัดกาฬสินธุ์	โล่รางวัล เกียรติบัตร	คณะครู อาจารย์ หมวดสังคม ศึกษา
6	นายเกรียงไกร ศรีวิสัย	5/2	ได้รางวัลชนะเลิศ ระดับจังหวัด การทดสอบความรู้ วิชาสังคมศึกษา	จังหวัดกาฬสินธุ์	โล่รางวัล เกียรติบัตร	อาจารย์ หมวดสังคม ศึกษา
7	นายสิทธิศักดิ์ กองสอน ค.ญ.สายสุรีย์ น้อยอมาตย์	3/3 2/3	ได้รับรางวัลดี ประเภทการประกวด มารยาทไทย ระดับ ม.ต้น	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. ประนอม
8	นายปรเมศ จันทระโคตร น.ส.ปฐมภรณ์ มูลไชยสุข	5/2 5/2	ได้รับรางวัลชมเชย ประเภทการประกวด มารยาทไทย ระดับ ม.ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.ประนอม

ความก้าวหน้าและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

หมวดวิชาคอมพิวเตอร์โรงเรียนร่องคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัลที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลักฐานอ้างอิง	อาจารย์ผู้ควบคุม
1	ด.ญ.กนกพร พลเยี่ยม	1/3	การแข่งขันงานศิลป์และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้รางวัลดีเด่นประเภท Microsoft Word ระดับ ม.ต้น ได้รางวัลดีเด่นประเภท HTML ระดับ ม. ต้น	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เกียรติบัตร	อ. โอภาส อ. โอภาส
2	ด.ญ.ปรารธนา ทองเพ็ญ	2/7	ได้รางวัลดีเด่นประเภท HTML ระดับ ม. ต้น	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
3	ด.ญ.ปรารธนา ทองเพ็ญ	2/7	ได้รางวัลชมเชยประเภท Microsoft Power Poin ระดับ ม.ต้น	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
4	ด.ญ.กอบกุล เข็มวิวัฒน์	2/7	ได้รางวัลดีเด่นประเภท Microsoft Excel ระดับ ม. ต้น	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
5	นายศราวุธ วรรณพาด	5/2	ได้รางวัลชมเชยประเภท Microsoft Word ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
6	นางสาวจตุพร ศรีนาแพง	5/3	ได้รางวัลดีประเภท Microsoft Excel ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
7	นายชนपाल ชูศรีวานัน	4/2	ได้รางวัลชมเชยประเภท HTML ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
	นายเชาว์รัตน์ เชาวจันทร์	4/2	ได้รางวัลชมเชย ประเภท HTML ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
8	นายกฤตพงศ์ ศรีแสง	5/2	ได้รางวัลดีประเภท Front Page ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
	นายวิศิษฐ์ ศรีประโชติ	4/2	ได้รางวัลดีเยี่ยม ประเภท Front Page ระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
9	นายสิวพงษ์ สารรัตน์	5/2	ได้รางวัลดีเยี่ยม ประเภท Netscape ระดับ ม. ปลาย เป็น ตัวแทนระดับจังหวัด	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
	นายประวิทย์ ศรีอำนวย	4/2	ได้รางวัลดีเยี่ยม ประเภท Netscape ระดับ ม. ปลาย เป็น ตัวแทนจังหวัด	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
10	นายสิวพงษ์ สารรัตน์	5/2	ได้รางวัลดีเด่น ประเภท Netscape ระดับ ม. ปลาย งาน ศิลปหัตถกรรม และ สิ่งประดิษฐ์นักเรียน ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	เขตการศึกษา 10 สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ. โอภาส
11	นายประวิทย์ ศรีอำนวย	4/2	ได้รางวัลดีเด่น ประเภท Netscape ระดับม. ปลาย งาน ศิลปหัตถกรรมและ สิ่งประดิษฐ์นักเรียน ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	เขตการศึกษา 10 สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ. โอภาส

หมวดวิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนร่อนคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัลที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลักฐานอ้างอิง	อาจารย์ผู้ควบคุม
1	น.ส.จตุพร ไถวสินธุ์ น.ส.ทัศนีย์ คลังบุญ วาสน์ เด็กหญิงภัทราวรรณ อุดทา	3/1 3/1 1/3	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลดียอดเยี่ยม ประเภท โครงการ คณิตศาสตร์ ระดับ ม. ต้น เป็นตัวแทน ระดับจังหวัด	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.วราภรณ์ อ.จิตติกรณ อ.สวลี
2.	นายภาณุลักษณ์ วันจะรวย นายอภิศักดิ์ดา มะเสนา น.ส.กัลยาณี ชูศรีวัน	6/1 5/2 4/2	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลชมเชยประเภท โครงการคณิตศาสตร์ ระดับ ม.ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.ณัฐวุฒิ อ.ปรีชา อ.จิตติยา อ.พวงพิศ อ.อมราภรณ์
3.	นายอดิเรก พัฒนา	5/7	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลชมเชยประเภท โครงการคณิตศาสตร์ กับศิลป์ ระดับ ม. ปลาย เป็นตัวแทน ระดับจังหวัด	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.ณัฐวุฒิ
4.	น.ส.จตุพร ไถวสินธุ์ น.ส.ทัศนีย์ คลังบุญ วาสน์ ค.ญ.ภัทราวรรณ อุดทา	3/1 3/1 1/3	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลดีเด่นประเภท โครงการคณิตศาสตร์ ระดับ ม.ต้น งาน ศิลป์หัตถกรรมและ สิ่งประดิษฐ์นักเรียน ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	เขตการศึกษา 10 สถาบันราช ภัฏมหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.วราภรณ์ อ.จิตติกรณ อ.สวลี

หมวดวิชาคหกรรมโรงเรียนร่อนคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัลที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลักฐานอ้างอิง	อาจารย์ผู้ควบคุม
1	นายฉัฐพงษ์ สุเทวี น.ส.ศิริพร กมลแสน น.ส.มณฑวรรณ ใจกล้า	3/1 3/3 3/7	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลดีเด่นประเภท โครงการสิ่งประดิษฐ์ จากเศษวัสดุ ระดับ ม. ต้น	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.วราราส

หมวดวิชาศิลปศึกษาโรงเรียนร่อนคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัลที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลักฐานอ้างอิง	อาจารย์ผู้ควบคุม
1.	ค.ช.ปฏิพันธ์ ผ่านลำแดง ค.ช.ชวลิต จงหาญ	1/8 1/2	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลชมเชยประเภท วาดภาพระดับ ม.ต้น	สำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.พยนต์
2.	นายคำปอน สายโรจน์	5/7	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลชมเชยประเภท วาดภาพระดับ ม. ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.พยนต์
3.	นายคณาวัฒน์ บุญแสน นายไมตรี ศรีวิบูลย์ นายธีระวุฒิ โพธิ์สวัสดิ์ นายศักดิ์ธนนท์ เขียวไสย นายอนุชา ดอนฉนวน นายโรจน์พงษ์ อันโนน จารย์ นายอมรรัตน์ เทศนาเรือง	5/7	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลดีเยี่ยมดนตรี สากลประเภทสตริง ระดับ ม.ปลาย เป็นตัวแทนจังหวัด กาฬสินธุ์	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.โกศล อ.สถิต

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
4.	นายคณาวัฒน์ บุญแสน นายไมตรี ศรีวิบูลย์ นายธีระวุฒิ โพธิ์สวัสดิ์ นายศักดิ์รินทร์ เขียวไสย นายอนุชา คอนฉนวน นายโรจน์พงษ์ อันโนน จารย์ นายอมรรัตน์ เทศนาเรือง	5/7	การแข่งขันงานศิลป์ และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลดีเยี่ยมดนตรี สากลประเภทสตริง ระดับ ม.ปลาย งานศิลปหัตถกรรม และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เขตการศึกษา 10 สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.โกศล อ.สถิตย์

หมวดวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนร่อนคำ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
1.	นายเกรียงไกร ศรีวิสัย นายเอกสรรค์ มลาเช็ค น.ส.จิตลดา กมลผั่น นายปารเมศ จันทร์โคตร	5/2 5/2 5/3 5/2	สอบคัดเลือกเข้าค่าย โอลิมปิกวิชาการ ระดับภูมิภาค ค่ายที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2544	ศูนย์ สอวน. คณะวิทยา ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	เกียรติบัตร	อ.กล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย ถวลงการ
2.	นายทรงวิทย์ ประมาคะเต น.ส.จิตรา โกมลศรี น.ส.รุจิรา ธรรมะทีก นายทศพร จรบูรณ์	4/3 4/3 4/2 4/2	คัดเลือกเข้าร่วมโครง การฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ “พัฒนา ศักยภาพผู้นำอาสา สมัครรักถิ่นเกิด”	มูลนิธิพิทักษ์สิ่ง แวดล้อมและ การท่องเที่ยว	เกียรติบัตร	อ.กล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย ถวลงการ
3.	นายปารเมศ จันทร์โคตร น.ส.กนกวรรณ กมลผาด	4/2 4/3	คัดเลือกเข้าร่วมโครง การค่ายอัจฉริยะภาพ ทางวิทยาศาสตร์	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.กล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย ถวลงการ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
4.	น.ส.จิตรลดา กมลพันธ์ น.ส.อจรรย์พร รมรัตน์ น.ส.นฤมล โพธิ์หนองโคก	5/3 5/3 5/3	การแข่งขันงานศิลป และสิ่งประดิษฐ์ นักเรียนปี 2544 ได้ รางวัลชมเชยประเภท โครงงานวิทยา ศาสตร์ระดับ ม.ปลาย	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.พวงลดา อ.มารุต อ.สุธารพิกค์
5.	นายปริญญ์ แสนเมืองชิน นายพานุรักษ์ วัณจะรวย	6/1 6/1	แข่งขันตอบปัญหา ทางวิทยาศาสตร์ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ แห่งชาติประจำปี 2544 ได้รางวัลชม เชยประเภทตอบ ปัญหา ระดับ ม.ปลาย	สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.ก่ล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย ถวลดการ
6.	นายสุกชัย ดวงทองพล นายเกรียงไกร ศรีวิสัย	6/1 6/1	แข่งขันตอบปัญหา ทางวิทยาศาสตร์ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ แห่งชาติประจำปี 2544 ได้รางวัลชม เชยประเภทตอบ ปัญหา ระดับ ม. ปลาย	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.อรรณู อ.นิคม
7.	น.ส.สุนารี เจริญเขต นายเจษฎา ยุบลไสย	3/1 3/1	แข่งขันตอบปัญหา ทางวิทยาศาสตร์ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ แห่งชาติประจำปี 2544 ได้รางวัลชม เชยประเภทตอบ ปัญหา ระดับ ม.ต้น	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.ก่ล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย ถวลดการ

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
8.	น.ส.สุนารี เจริญเขต นายเจษฎา ยูลไสย	3/1 3/1	แข่งขันตอบปัญหา ทางวิทยาศาสตร์ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ แห่งชาติประจำปี 2544 ได้รางวัลชม เชยประเภทตอบ ปัญหาระดับ ม.ต้น	สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม	เกียรติบัตร	อ.กล่อมจิต ดอนภิรมย์
9.	นายเกรียงไกร ศรีวิสัย นายเอกสรรค์ มลาเช็ก	5/2 5/2	สอบคัดเลือกเข้าค่าย โอลิมปิกวิชาการ ระดับภูมิภาคค่ายที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2544	ศูนย์ สอวน. คณะวิทยา ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ประกาศของ ศูนย์ สอวน. คณะวิทยา ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	อ.กล่อมจิต ดอนภิรมย์ อ.สมฤทัย กำหอม
8.	น.ส.กนกพรรณ สีหาล้าน้อย	6/3	ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับจังหวัดประเภท กรีฑา	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ.ประพันธ์ อ.ศิริศักดิ์
			ชนะเลิศเหรียญทอง ระดับเขตการศึกษา 10	เขตศึกษา 10	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ.ประพันธ์ อ.ศิริศักดิ์
9.	นายธีรพงษ์ ภูมิประมาณ นายณรงค์ เบ็ญจบุญ ด.ญ.จันทิรา ผ่องนารถ	4/3 3/2 2/7	ชนะเลิศเหรียญทอง กีฬาเยาวชนกาฬสินธุ์ เขต 4	การกีฬาแห่ง ประเทศไทย	เกียรติบัตร เหรียญรางวัล	อ.ประพันธ์
10.	ด.ญ.ภัทรภรณ์ สายโรจน์	2/1	ชนะเลิศเหรียญทอง	สำนักงานสามัญ	เกียรติบัตร	อ.ประพันธ์
	ด.ญ.เพลินพิศ กมลวิบูลย์	2/2	กีฬาสามัญศึกษา	ศึกษาจังหวัด	เหรียญรางวัล	อ.ศิริศักดิ์
	น.ส.ภานุมาส เขียวพันธ์	2/4	กาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์		
	ด.ช.กรกช กมลวิบูลย์	2/2				
	ด.ช.สมปอง ศรีวิบูลย์	2/6				
	นายสรวิทย์ เวียงสมุทร	3/3				
	นายชาญชัย ตะเกิดมี	3/3				
	นายเสกสรร สุ่มมาตย์	3/5				
	นายอรรถพล กมลคง	3/5				
	นายจักรพล แสงบุญมี	3/6				
	ด.ญ.จันทิรา ผ่องนารถ	2/7				
	ด.ญ.ปนัดดา ทิพเจริญ	2/7				

ลำดับ ที่	ชื่อ – สกุล	ชั้น	ผลงาน/รางวัล ที่ปรากฏ	หน่วยงานที่จัด	เอกสาร / หลัก ฐานอ้างอิง	อาจารย์ ผู้ควบคุม
11.	ด.ญ.เบญจมาศ เบ็ญจบุญ ด.ญ.เบ็ญจวรรณ เบ็ญจบุญ ด.ญ.เสวภา มัชฌิโม ด.ญ.เรวดี โพธิ์กุศลชัย ด.ญ.ธิดารัตน์ ไชยมาลี ด.ญ.ศรินันท์ สิกขยาด ด.ญ.อุบลวรรณ ชูศรีนาค น.ส.อัจฉรา กุศลาลัย น.ส.เทวีพันธ์ เขียวไสย น.ส.พัชราภรณ์ ชูศรีพัฒน์ น.ส.นพพร ชื่นบุญชู น.ส.น้ำทิพย์ ไทยคำ	2/3 2/3 2/3 2/3 2/3 2/3 2/3 4/3 4/8 4/1 5/7 5/3	รองชนะเลิศอันดับที่ 2 ประเภท บาสเกตบอลหญิงรุ่น อายุไม่เกิน 18 ปี	สำนักงานสามัญ ศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์	เกียรติบัตร	อ.ประภาส อ.ประสพสุข
12.	นายวีระศักดิ์ พนมอุปถัมภ์ นายธีรพงษ์ ทองอ้วน นายวีระชาติ มลาชู นายวีรศักดิ์ นาโดนด นายวันชัย บุญสินชัย ด.ช.ธนารัตน์ เรืองสาย ด.ช.จตุชัย จันทับ ด.ช.วรารุช ผาสา ด.ช.ณัฐพล โสคำ	5/2 5/2 4/3 4/5 5/2 2/4 2/6 2/3 2/3	รองชนะเลิศอันดับ 2 วอลเลย์บอลชายอายุ ไม่เกิน 18 ปี	ศูนย์พลศึกษา ก.ส.	เกียรติบัตร	อ.ณรงค์
13.	นายอิทธิพร พงศ์ศาสตร์ นายเอกวิทย์ บุตรสมบัติ นายต่อพงษ์ วิมลพล นายศิวัช แต่งประกอบ นายชุมพล ทนุวรรณ	4/3 5/3 4/1 6/1 6/2	รองชนะเลิศอันดับ 2 บาสเกตบอลชายอายุ ไม่เกิน 18 ปี	ศูนย์พลศึกษา ก.ส.	เกียรติบัตร	อ.ประภาส อ.ประสพสุข
14.	ด.ช.ปริญญ์ แต่งประกอบ	3/1	รองชนะเลิศอันดับ 2 วอลเลย์บอลชายอายุ ไม่เกิน 15 ปี	ศูนย์พลศึกษา ก.ส.	เกียรติบัตร	อ.ประภาส อ.ประสพสุข

บทที่ 6

กลุ่ม และบทบาทของกลุ่มต่อกระบวนการพัฒนา

จากผลการวิจัยระยะที่ 1 (2543) ที่พบว่า (1) เจ้าของภูมิปัญญามีศักยภาพการผลิต การแสดง และการสืบทอดดนตรีโปงลาง แข็งแกร่งกว่าโรงเรียน (2) เจ้าของภูมิปัญญาและผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน (3) กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญาและผู้เป็นผู้นำชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์สืบทอดประเพณี ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชนผ่านทางบุญประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ (4) กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการถ่ายทอดและสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ผ่านบุญประเพณีต่าง ๆ ช่วยสนับสนุนการเห็นคุณค่าดนตรีพื้นบ้าน ศักยภาพของชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก และเยาวชนในการผลิต การแสดง การสร้างค่านิยมที่ดีต่อการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) โดยนำศักยภาพของบุคคลและกลุ่มบุคคลฝึกในชุมชนและโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง มาช่วยกันประสานแนวคิดและบทบาทในการจัดการศึกษาให้แก่ลูกหลานของชุมชน เพื่อสืบทอดดนตรีโปงลางตามแบบของเจ้าของภูมิปัญญา มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทบาทของโรงเรียนในปัจจุบัน ในรูปแบบการร่วมมือดำเนินการโครงการหลัก 3 โครงการ และกิจกรรมย่อย 14 กิจกรรม ดังรายละเอียดในบทที่ 4 แล้ว

จากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา สามารถนำมาวิเคราะห์บทบาท กระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาของชุมชนและโรงเรียนต่อการคืนบทบาทของโรงเรียนตลอดจนปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน ดังนั้นการนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ เสนอโดยใช้เอกบุคคลและกลุ่มบุคคลเป็นหลัก โดยแต่ละบุคคล กลุ่มบุคคล จะกล่าวถึงบทบาทกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาของทั้งฝ่ายชุมชนและโรงเรียนดังนี้

1. ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลร่องคำ

ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลร่องคำ เป็นบุคคลที่เข้าร่วมทำงานในโครงการศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร่องคำ ประชาชนในชุมชน ผู้บริหารและครู กล่าวถึงบุคคลท่านนี้ว่าเป็นอดีตกำนัน เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง เมื่อมีตำแหน่งหน้าที่ใดก็ทำหน้าที่นั้นอย่างเต็มความสามารถ ทุ่มเทให้ทั้งกำลังแรงงาน กำลังความคิด เป็นผู้มีความเป็นตัวจักรสำคัญในการประสานกับบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนให้มาสนับสนุนกิจการของชุมชนได้ ประชาชนบางกลุ่มกล่าวถึงอดีตกำนันท่านนี้ว่า เป็นทายาทในหกดตระกูลที่ก่อตั้งชุมชนแห่งนี้ เป็นบุคคลที่เข้มแข็ง ท่านรักทุกสิ่งทุกอย่างของชุมชนแห่งนี้ ปัจจุบันนอกจากจะทำงานด้านวัฒนธรรมแล้วยังได้รับเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้งนอกโรงเรียน และทั้งในโรงเรียน กุดลิงวิทยาคมและโรงเรียนร่องคำ นับว่าเป็นผู้มีบทบาทในการศึกษามากอีกผู้หนึ่ง ในส่วนบทบาทที่มีกับกระบวนการพัฒนาการคืนบทบาทของโรงเรียนให้ชุมชนนี้ บุคคลท่านนี้มีบทบาทในหลายโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นประธานที่ปรึกษาโครงการศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร่องคำ
2. เป็นกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีโปงลาง
3. เป็นกรรมการการบริหารจัดการงบประมาณฝ่ายชุมชน
4. รองประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนร่องคำ
5. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

ในการพัฒนากระบวนการคืนบทบาทโรงเรียนนั้น บุคคลท่านนี้มีบทบาทดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนด ความต้องการของชุมชนแห่งนี้ จากการผ่านการเป็นผู้นำของชุมชนตั้งแต่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ทำให้มีประสบการณ์จากการทำงาน ด้านการพัฒนามากมาย จึงได้นำประสบการณ์ต่าง ๆ มาหลอมและ ริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาในการสืบทอดดนตรีโปงลาง

2. มีบทบาทอย่างสูงในการวางแผนดำเนินการพัฒนาทั้งในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ ของโครงการ/กิจกรรม การกำหนดแนวทาง การทำงานร่วมกัน ตลอดจน การกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3. มีบทบาทอย่างสูงในขั้นการดำเนินการตามแผนโครงการเข้าร่วมบริหารงานใน ศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ ร่วมบริหารจัดการในโครงการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดนตรีอีสาน ทั้งในกิจกรรมแห่งระกวคณางสงกรนค้ และการประกวดการแห่เทียนเข้าพรรษา ด้วยดนตรีพื้นบ้าน

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านดนตรีโปงลางในงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในโรงเรียนครั้งที่ 13 ณ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานและผลักดันให้เกิดกิจกรรม โดยหวังว่าเด็กและเยาวชนจะตระหนักเห็น ความสำคัญและเกิดค่านิยม ตลอดจนเกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนผ่านทางการทำบุญ ประเพณี และจากเครือข่ายองค์กรภาคอื่น

4. บทบาทในการมีส่วนร่วมประเมินผลการพัฒนา ในทุกกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชน ร่วมมือกันจัดขึ้น

5. มีส่วนร่วมใน ด้านการกำหนดและพิจารณาการ กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ ด้านการจัดหลักสูตร และงานบริหาร โรงเรียน ด้านการส่งเสริมและ

พิทักษ์เด็ก ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนกุลดิงวิทยาคม และโรงเรียนร้องคำ ผ่านทางตำแหน่งกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเข้มแข็ง และโดดเด่น จนทำให้โรงเรียนทั้งสองแห่งเปิดตัวเข้าหาชุมชนอยู่ตลอดเวลา ทั้งการให้บริการด้านอาคารสถานที่ สนามกีฬา การบริการวงดนตรีโปงลาง การนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม บุญประเพณีของชุมชน ตามที่ชุมชนร้องขอ และตามความพร้อมของเขาและโรงเรียน

2. กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญา เป็นกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมพัฒนากระบวนการคืนบทบาทของ โรงเรียน ให้ชุมชนผ่านการดำเนินการ 14 กิจกรรมย่อย ร่วมกันในการสืบทอดดนตรีโปงลาง

ให้แก่เด็กและเยาวชน มีจำนวนหลายท่านซึ่งคณะผู้วิจัยได้ศึกษาถึงองค์ประกอบและคุณลักษณะของภูมิปัญญา จะพบว่า มีลักษณะเด่น ๆ หลายประการ

1) ภูมิปัญญาส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน เช่น นายสติต โพธิ์กุดสัย นายสติตย์ สังคมคาม, นายคำ เยาวพันธ์, นายสวัสดิ์, เยาวพันธ์, นายอดุล สืบสิงห์, นายนิวัติ กมลแสน และนายธีรวัฒน์ กมลช่วง

2) ภูมิปัญญาทุกคนเป็นคนในชุมชน มีบ้านเรือนอยู่ในชุมชนแห่งนี้มาแต่กำเนิด

3) ภูมิปัญญาส่วนใหญ่มีรายได้เสริมจากการผลิต การแสดง และการถ่ายทอดการเล่นดนตรีโปงลางให้แก่หน่วยงานหรือบุคคลจากท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีความสนใจและต้องการเครื่องดนตรีชนิดนี้ เช่น นายคำ เยาวพันธ์ มีรายได้จากการผลิตกลอง พิณ และแคน ประมาณปีละ 10,000 - 20,000 บาท อาจารย์สติตย์ สังคมคาม มีรายได้จากการผลิตโปงลางปีละ 10,000 บาท, อาจารย์อดุล สืบสิงห์ มีรายได้จากการผลิตเครื่องดนตรีพื้นเมืองทั้งโปงลาง กลอง พิณ แคน ซอ และโหวด ประมาณปีละ 30,000 - 50,000 บาท

4) ภูมิปัญญาทุกคนมีใจรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานทุกชนิดและมีความสูงที่จะสั่งสอนถ่ายทอดให้แก่ผู้สนใจทั่วไป

5) ภูมิปัญญามีกระบวนการถ่ายทอดการเล่นดนตรีพื้นเมืองที่คล้ายคลึงกัน คือ ใช้หลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น วิธีการถ่ายทอดให้แก่เด็กต้องให้บทเรียนที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ทำให้เกิดความสนุกสนานเป็นการดึงดูดใจและใช้กระบวนการปฏิบัติ เริ่มจากให้สังเกตทำตาม ทำเอง และฝึกจนชำนาญ แต่ละขั้นตอนมีการเสริมกำลังใจให้แก่เด็กด้วย ส่วนที่เป็นผู้ใหญ่ก็จะมีการบรรเลงบันทึกเทปให้ไปฝึกซ้อมที่บ้าน เมื่อสมาชิกเกิดปัญหาที่เดินทางไปสอนให้เป็นครั้งคราว เช่น อาจารย์อดุล สืบสิงห์ ผลิตกลองและโปงลางให้กับหน่วยงานในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วยังต้องตามไปฝึกสอนฝึกซ้อมให้อีกด้วย และหน่วยงานอื่นที่อยู่ในประเทศก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

6) ภูมิปัญญาทุกคนมีลักษณะความเป็นผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการและเต็มใจร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมของชุมชนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7) ภูมิปัญญาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุใกล้เคียงกันประมาณ 49 - 70 ปี ยกเว้น อาจารย์อดุล สืบสิงห์ อายุ 26 ปี และภูมิปัญญารุ่นใหม่ของชุมชนอายุอยู่ระหว่าง 20 - 23 ปี

8) ภูมิปัญญาที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเพราะเป็นผู้มีใจรักและมีความสามารถทางด้านการผลิต การเล่นดนตรีและเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านอุปกรณ์การผลิตและวัสดุที่ใช้ใน

การผลิต แม้แต่การจัดการแสดงถ้าหากขาดนักดนตรีก็จะมีที่ยืนตัวกันไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นคนในวงการเดียวกัน

ในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาครั้งนี้ กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญามีบทบาทที่เด่นดังนี้

- 1) ช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในการผลิตเครื่องดนตรีจริง เพื่อการสอน การฝึกซ้อม และผลิตเป็นของชำร่วย ที่ระลึก
- 2) สอนและฝึกฝนการผลิต การแสดง และการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน คนตรีโปงลางแก่เด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมย่อยในศูนย์สารสนเทศคนตรีโปงลางร้องคำ
- 3) เป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันทักษะคนตรีพื้นบ้าน เป่าแคน พิณ ซอ โหวด กับแก๊บ ประจำศูนย์สารสนเทศคนตรีโปงลางร้องคำ
- 4) ช่วยซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ชำรุด หรือเสื่อมคุณภาพ ทั้งในศูนย์และโรงเรียนร้องคำ ตลอดจนจากภายนอกที่นำมาใช้บริการซ่อมแซม
- 5) พัฒนารูปแบบการแสดงวงคนตรีโปงลางของศูนย์ ของโรงเรียนร้องคำ ให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ตลอดเวลาทั้งด้านเนื้อหา ขนาดของวง สายบรรเลง ตามขนาดของพื้นที่และเวทีที่เปิดให้แสดง เช่น งานรับลูกเสือโลกจัดเป็นชุดใหญ่ เป็นต้น
- 6) รับผลิตหรือการจำหน่ายและจัดบริการฝึกสอนให้แก่ลูกค้า เช่น มีโรงเรียนในต่างจังหวัดโรงหนึ่ง ซื้อเครื่องดนตรีโปงลางไปแล้ว เจ้าของภูมิปัญญาได้มีบริการหลังการขายโดยตามไปช่วยสอนให้นักเรียนที่โรงเรียนเท่านั้น จนสามารถแสดงได้โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มเติม เป็นต้น
- 7) ช่วยขยายเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยการเป็นวิทยากรภายนอกให้กับโรงเรียนอื่น เช่น เป็นวิทยากรภายนอก สอนเป่าโหวดให้กับโรงเรียนในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งโรงเรียนเหล่านั้นได้ศึกษารูปแบบการทำงานร่วมกันและปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
- 8) เป็นผู้ร่วมกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินการทั้ง 14 กิจกรรมย่อย
- 9) เป็นผู้ร่วมรับผลประโยชน์จากผลการพัฒนากลุ่มภูมิปัญญาทุกคนได้รับการติดต่อขอซื้อเครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ ทั้งกลอง โปงลาง พิณ ซอ แคน โหวด ฯลฯ เข้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่วนผลประโยชน์ทางด้านสังคม และจิตใจนั้นได้รับการยอมรับจากทางชุมชนเพิ่มขึ้น

10) ช่วยประชาสัมพันธ์โครงการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สันทนาการกลุ่ม

3. กลุ่มตัวแทนนักการเมืองในท้องถิ่น เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มการเมืองระดับต่าง ๆ เช่น ตัวแทนฝ่ายเทศบาลตำบลร่องคำ ตัวแทนฝ่ายองค์การบริหารตำบลร่องคำ สมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอร่องคำ กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีบทบาทในการพัฒนากระบวนการคล้าย ๆ กัน คือ

1) เป็นผู้สนับสนุนหลักทั้งในด้านงบประมาณ และการประสานงานกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนในการทำบุญตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้มีเวทีให้ภูมิปัญญาเด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถในด้านดนตรีพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง เช่น งานเทศกาลสงกรานต์ งานวันเข้าพรรษา งานกฐินอำเภอ งานวัน

ขึ้นปีใหม่ ฯลฯ ซึ่งงานบุญประเพณีเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องมีขบวนแห่ที่ต้องใช้ดนตรีพื้นบ้านประกอบเป็นวงขึ้นมา เช่น วงหมากอ้อย

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งวงดนตรีโปงลางในโรงเรียน ร่องคำ โดยเฉพาะเทศบาลตำบลร่องคำ สนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับทางโรงเรียน นำไปใช้จ่ายในการจัดหาวัสดุสำหรับการผลิตเครื่องดนตรีและค่าใช้จ่ายในการจัดหาชุดฟ้อนรำประกอบตลอดจนเครื่องสำอางสำหรับการแต่งหน้าของนักดนตรี นักแสดง

3) ช่วยประชาสัมพันธ์โครงการในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางสื่อวิทยุ แผ่นพับ และในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ทั้งในด้านการดำเนินโครงการและผลงานการแสดงของวงดนตรีโปงลางทั้งสองโรงเรียน

4) เป็นผู้ร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านจิตใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและสืบทอดดนตรีพื้นบ้านให้คงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน

4. กลุ่มตัวแทนกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มบุคคลนี้เข้ามามีส่วนร่วมทำงานในการพัฒนาครั้งนี้ โดยการเชิญชวนจากกลุ่มภูมิปัญญา และโรงเรียนทั้งสองโรงเรียนเมื่อได้ศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของตัวแทนกลุ่มนี้แล้วพบว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่หลายประการ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) ได้รับการเลือกตั้งและเป็นตัวแทนในสัดส่วนของผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กร
ท้องถิ่น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนตามเกณฑ์กำหนด
 - 2) กรรมการสถานศึกษาทุกคนเป็นในชุมชน โดยทุกคนมีบ้านเรือนอยู่ในเขต
เทศบาลตำบลร่องคำ และอยู่ในชุมชนมาแต่กำเนิด
 - 3) กรรมการสถานศึกษาเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน
 - 4) กรรมการสถานศึกษาบางส่วนเป็นนักการเมืองในระดับชุมชน เช่น สมาชิก
เทศบาลตำบล หรือหัวหน้าคณบดีนักการเมืองในท้องถิ่น
 - 5) กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง
 - 6) กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำ
โรงเรียนทั้งสองโรงเรียนในเวลาเดียวกัน
 - 7) กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งเป็นเครือญาติกัน หรือคุ้นเคยกัน เคยช่วยเหลือ
สนับสนุนกัน
 - 8) กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่คุ้นเคยกับบุคลากรของโรงเรียนทั้งสอง
เคยทำงานร่วมกันมา
 - 9) กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
- กลุ่มตัวแทนกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนทั้งสองโรงเรียนนี้เข้ามามีบทบาทในกิจกรรม
พัฒนาทั้ง 14 กิจกรรมย่อยดังนี้
- 1) การมาร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นและช่วยวางแผนการทำงานในแต่ละ
กิจกรรม
 - 2) ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนดำเนินการร่วมกับโรงเรียน
 - 3) กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้ง 14 กิจกรรมย่อยร่วมกับทุกฝ่าย
 - 4) สะท้อนความรู้สึกความคิดเห็นพฤติกรรมนักเรียนบางส่วน บางกลุ่มที่มี
พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้คณะครูผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้และร่วมแก้ไขปัญหากับทาง
โรงเรียน
 - 5) ร่วมชื่นชมในผลสำเร็จของงานการพัฒนา เนื่องจากผลงานการแสดง
วงดนตรีโปงลางของโรงเรียนร่องคำ เป็นที่ชื่นชอบทั้งในชุมชนและได้รับการติดต่อให้ไปแสดงใน
พื้นที่และงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานวันวิทยาศาสตร์ คณิต และเทคโนโลยีโรงเรียน งานวันเกิด
ของบุคคลสำคัญ ๆ ทั้งในและนอกชุมชน งานวันของดี 4 ภาค จัดที่ถนนสีลม กรุงเทพฯ งาน
10 ปี สกว. ที่หอประชุมสิริกิตต์ งานวันลูกเสือโลกที่ชลบุรี งานกาชาดจังหวัดกาฬสินธุ์ ในขณะที่

เดียวกันวงโปงลางดนตรีโรงเรียน
กุดลิงวิทยาคม ก็มีคนกล่าวขวัญชื่นชม
เป็นอย่างมากจากการแสดงในงานและ
สถานที่ต่าง ๆ ว่ามีความสามารถเกินวัย
เช่น งานวันปีใหม่ของชุมชน งานวัน
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ
เทคโนโลยี ครั้งที่ 13 งานเฉลิมฉลอง
ครบ ๖๐ ปี แห่งลูกเสือโลกที่อำเภอ
กมลาไสย งานกีฬากลุ่มโรงเรียน
ผลงานเหล่านี้ทำให้ทุกคนที่ร่วมทำงาน

ด้วยกันมีความสุขใจ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

5. หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

หน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนร่วมกับโรงเรียนที่เข้ามามีหน้าที่
ตามปกติตามสายงานและหน่วยงานของรัฐที่เข้ามามีส่วนร่วมเพราะได้รับการร้องขอจากทาง
โรงเรียน เช่น

1) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด นอกจาก
จะประกวดภูมิปัญญาต่าง ๆ เสริมภาระกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่ม
โรงเรียน ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ตามโอกาสที่เหมาะสม และตามกำลังงบประมาณใน
แต่ละปี เช่น การประกวดดนตรีพื้นบ้านประเภทพิณ แคน โหวด โปงลาง กลองเงี้ยว และ
เป่าใบไม้ ในงานฉลองครบ 25 ปีของโรงเรียนร่อนคำ และการประกวดการร้องสรภัญญะ
ประกวดแหล่อวยพรในงานวันสามเณรที่วัดปฐมพวงศรี เป็นต้น

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากจะช่วยดูแลความปลอดภัย ในการข้ามถนนของ
นักเรียนแล้ว เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการแสดงของนักเรียนหรือมีมหรสพในงาน
กิจกรรมของโรงเรียน จะมีดูแลความปลอดภัยให้ ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความ
เรียบร้อย

3) อนามัย เจ้าหน้าที่อนามัย จะมีส่วนในการมาดูแลตรวจสุขภาพให้นักเรียนอยู่
เสมอ ทำให้สุขภาพของนักเรียนส่วนใหญ่รวมทั้งนักเรียนที่เป็นนักเรียน นักแสดง นักดนตรี มีสุขภาพ
แข็งแรง

6. กลุ่มศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน

กลุ่มบุคคลส่วนนี้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการพัฒนานี้ โดยความสมัครใจ เมื่อศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะแล้วพบว่า มีคุณลักษณะตามสถานภาพได้ดังนี้

1. กลุ่มศิษย์เก่ามีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1.1 ส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดที่ใกล้เคียงกับชุมชน เช่น สถาบันราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด เป็นต้น มีส่วนน้อยที่จะจบการศึกษาแล้วกำลังอยู่ในระหว่างรงาน

1.2 ทุกคนเคยเป็นศิษย์ เก่าของทั้งสองโรงเรียนและมีภูมิลำเนาบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ

1.3 ทุกคนเคยได้รับการฝึกสอนจากเจ้าของภูมิปัญญา ในชุมชนมาก่อน

1.4 ทุกคนเคยมีความรักและมีความนิยมที่ดีในดนตรีพื้นบ้านแทบทุกชนิด

1.5 ทุกคนเคยเป็น / หรือกำลังเป็นนักดนตรี นักแสดงในวงดนตรีโปงลางของสถาบันที่ตนเองเคยศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่

1.6 ทุกคนสมัครใจเข้าร่วมทำงานนี้โดยไม่คิดค่าตอบแทน

2. กลุ่มศิษย์ปัจจุบัน มีคุณลักษณะดังนี้

2.1 ทุกคนกำลังเรียนอยู่ในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนร่องคำ

2.2 ทุกคนเคยได้รับการฝึกสอนด้านดนตรี บ้างจากภูมิปัญญามาก่อน

2.3 ทุกคนเคยเป็นนักดนตรี นักแสดงในวงดนตรีของโรงเรียน

ตัวแทนกลุ่มนี้ ได้รับบทบาทที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโรงเรียนร่องคำดังนี้ คือ

1) เป็นผู้ถ่ายทอดการผลิตการซ่อมแซม อุปกรณ์เครื่องดนตรี ให้กับรุ่นน้องในโรงเรียน

2) ช่วยคณะกรรมการในการฝึกซ้อมการแสดง และการฟ้อนรำประกอบให้กับนักดนตรีในปัจจุบัน

3) ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่นักดนตรี นักแสดง ของโรงเรียนในปัจจุบัน

4) นำประสบการณ์ของตนเองมาชี้แนะเพื่อการพัฒนาการแสดงรุ่นน้อง

5) ร่วมชื่นชมความสำเร็จของรุ่นน้อง

6) ชี้แนะในการเลือก สถานศึกษาต่อแก่รุ่นน้อง

ในการทำงานร่วมกันครั้งนี้ โรงเรียนกุดลิงมีกลุ่มบุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมและมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ มีบทบาทดังนี้

1.1 ผลักดันและริเริ่มโครงการร่วมกับผู้นำชุมชนเจ้าของภูมิปัญญาบนฐานความเข้าใจ ศักยภาพการผลิต การเล่น การสืบทอดดนตรีโปงลางของชุมชนที่เข้มแข็งกว่าบุคลากรของโรงเรียน

1.2 ร่วมตัดสินใจในการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำขึ้นในโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

1.3 ร่วมพัฒนาแผนงานและวิธีการทำงานร่วมกับชุมชนและภูมิปัญญาอย่างใกล้ชิด

1.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่บทบาทเป็นหัวหน้าศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ ได้แสดงศักยภาพในการจัดการบริหารให้การสานต่อกิจกรรมการจัดนิทรรศการดนตรีอีสาน จัดกิจกรรมการประกวดทักษะด้านการเล่นดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน ซอ โหวด ฯลฯ และการให้ความสะดวก การจัดการเรียนการสอนแก่ภูมิปัญญาให้มีอิสระในการสอน การฝึกซ้อม การวัดผลประเมินผลอย่างเต็มที่

1.5 ช่วยแก้ปัญหา กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้มีบทบาทในการช่วยคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ หลายครั้งหลายครา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านทัศนคติของครูต่อโครงการนี้ ที่ครูส่วนหนึ่งเห็นว่าทำให้คุณภาพงานด้านวิชาการลดลง เรียนไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ท่านผู้อำนวยการจึงได้เรียกประชุมสภาวินัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชนในการศึกษาให้แก่ลูกหลานของชุมชน จะต้องรวมพลังในการระดมทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จะต้องขยายฐานการเรียนรู้ ให้ออกไปจากโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการพัฒนาร่วมกันจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เรียนรู้จากวิถีชีวิต จากศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชน ทำให้เกิดความรัก ความผูกพันและภูมิใจในชุมชนของตนได้ ดังนั้นการจัดการศึกษากับชุมชนครั้งนี้ เพื่อสร้างค่านิยม เจตคติและจิตสำนึกในการที่จะอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชุมชนร้องคำไว้ จากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันนี้ ทำให้คณะครูปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน เพราะเมื่อคณะผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วม สังเกตการสอนของภูมิปัญญา จะมีครูหลายท่านมาชวนพูดคุย สนทนาในการจัดกิจกรรมชุมชนต่าง ๆ ให้เด็ก เช่น ชมรมกลุ่มสาระการงาน

พื้นฐานอาชีพ ชุมชนคณิตศาสตร์ ชุมชนทอเสื่อกก ชุมชนกีฬา ชุมชนเพาะเห็ด ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนในภาคปฏิบัติแล้วจะเชิญเจ้าของภูมิปัญญามาสอน / ฝึกอบรมให้กับนักเรียนตามรูปแบบแนวทางที่ใช้ในโครงการพัฒนาการสืบทอดโปงลางดำเนินการอยู่

1.6 ร่วมเป็นกรรมการจัดการบริหารงบประมาณร่วมกับฝ่ายชุมชน

1.7 ประชาสัมพันธ์โครงการ / กิจกรรมผ่านช่องทางและสื่อต่าง ๆ เช่น กับกลุ่มผู้ปกครอง ที่มารับส่งลูกหลาน ผ่านการประชุมผู้ปกครอง ผ่านกิจกรรมการแสดงในที่ต่าง ๆ เช่น ในงานวันปีใหม่ ฯลฯ

1.8 ร่วมกำกับติดตามประเมินผลการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

1.9 เป็นผู้วิจัยร่วม

1.10 จัดหาวัสดุและตกแต่งภายในศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ

1.11 ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

1.12 ขยายเครือข่ายรูปแบบการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนจากความร่วมมือซื้อเสียงของวงดนตรีของศูนย์ที่ได้ให้บริการชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ จึงเป็นที่สนใจของโรงเรียนใกล้เคียงทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนต่าง ๆ จึงแวะเวียนมาขอคำปรึกษาถึงวิธีการ รูปแบบในการทำงาน หลายโรงเรียน หลายคณะทำให้คณะครูและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

2. กลุ่มครูในโรงเรียนกุดสิงห์วิทยาคม ในการพัฒนากระบวนการคืนบทบาทของโรงเรียนผ่านกิจกรรม 14 ย่อยที่เน้นการทำงานร่วมกันนี้คณะครูในโรงเรียนกุดสิงห์วิทยาคมได้เข้าร่วมทำงาน ร่วมกับชุมชนและได้แสดงบทบาทที่สำคัญหลายบทบาท ดังนี้

2.1 อาจารย์สถิตย์ สังคมคาม นอกจากจะเป็นครูประจำการแล้วยังเป็นเจ้าของภูมิปัญญาการผลิตการแสดงดนตรีโปงลางอีกผู้หนึ่ง ดังนั้นจึงมีบทบาทในการผลิต การซ่อมแซม การแสดงดนตรีโปงลาง การคัดเลือกสมาชิกของวงดนตรีโปงลางประจำศูนย์ และที่สำคัญยิ่งคือการเป็นผู้ดูแลและเด็กนักเรียนสมาชิกในวงอย่างใกล้ชิด สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองเมื่อลูกหลานต้องเดินทางไปแสดงตามที่ต่าง ๆ

2.2 อาจารย์อัมพร ภูมิประเสริฐ เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอีกท่านหนึ่งที่ช่วยประสานแนวคิดและบทบาทของฝ่ายต่าง ๆ ให้ประสานและทำงานร่วมกันได้เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีพรสวรรค์ในการฟ้อนรำ ซึ่งในการทำงานร่วมกันนี้ท่านมีบทบาทในการจัดหาและพัฒนาชุดฟ้อนรำ และเป็นผู้ฝึกการฟ้อนรำประกอบการบรรเลงต่าง ๆ และคอยดูแลสมาชิกประจำวงดนตรีในการเดินทางไปแสดงในที่ต่าง ๆ ทุกครั้งและยังเป็นผู้วิจัยอีกท่านหนึ่งด้วย

2.3 คณะครู คณะครูที่เหลือจากฝ่ายบริหารและอาจารย์ 2 ท่านที่กล่าวแล้วนั้น มีบทบาทคล้าย ๆ กัน ดังนี้

- 1) สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนในชั้นของตนเองได้ทดลองไปฝึกซ้อมดนตรีที่บ้านตามความต้องการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจค้นหาความสามารถของตนเอง
- 2) นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญประเพณีของชุมชน
- 3) บางครั้งเดินทางไปกับคณะวงดนตรี เพื่อดูแลด้านการแต่งตัว อาหาร อุปกรณ์ดนตรี ตลอดจนสุขภาพของนักเรียนในการไปแสดงนอกชุมชน
- 4) ร่วมรับผลประโยชน์ ความภาคภูมิใจในผลงานวงดนตรีโปงลางของศูนย์

ในการทำงานร่วมกันครั้งนี้ โรงเรียนร้องคำมีกลุ่มบุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมและมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ ฝ่ายวิชาการ มีบทบาทดังนี้

1.1 ผลักดันและริเริ่มโครงการร่วมกับผู้นำชุมชนเจ้าของภูมิปัญญาและศิษย์เก่า บนฐานความเข้าใจ ศักยภาพการผลิต การเล่น การสืบทอดดนตรีโปงลางของชุมชนที่เข้มแข็งกว่าบุคลากรของโรงเรียน

1.2 ร่วมตัดสินใจในการจัดกำหนดและจัดตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ ขึ้นในโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม และรับดำเนินการกิจกรรมดนตรีอีสานกล่อมวิญญาณความเป็นไทย ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ความเป็นมาความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ต่าง ๆ ของอีสาน นำเสนอผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน

1.3 ร่วมพัฒนาแผนงานและวิธีการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและ มีการประชุมชี้แจง ให้คณะครูเข้าใจ ในการร่วมทำงานกับชุมชนและภูมิปัญญาอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกอีसानโรงเรียนร้องคำ ได้แสดงศักยภาพในการจัดการบริหาร ควบคุมวงตลอดจนการให้บริการแก่ชุมชนที่ต้องการรับบริการจากวงดนตรีโปงลางของโรงเรียน

1.5 ช่วยแก้ปัญหา กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้มีบทบาทในการช่วยคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ หลายครั้งหลายครัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านทัศนคติของครูต่อโครงการนี้ ที่ครูส่วนหนึ่งเห็นว่าจะทำให้คุณภาพงานด้านวิชาการลดลง

โรงเรียนไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดของกรมสามัญศึกษา ท่านผู้อำนวยการจึงได้เรียกประชุมสภาวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชนในการศึกษาให้แก่ลูกหลานของชุมชน จะต้องร่วมพลังในการระดมทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และขยายฐานการเรียนรู้ ให้กว้างออกไปจากโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการพัฒนาร่วมกันจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เรียนรู้จากวิถีชีวิต จากศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชน ทำให้เกิดความรัก ความผูกพันและภูมิใจในชุมชนของตนได้ ดังนั้นการจัดการศึกษากับชุมชนครั้งนี้ ซึ่งเป็นสร้างค่านิยม เจตคติและจิตสำนึกในการที่จะอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชุมชนร้องคำไว้จากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันนี้ ทำให้คณะครูปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน เพราะเมื่อคณะผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วม นิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้นเต็มรูป ในการจัดกิจกรรมชุมชน และการใช้ดนตรีพื้นบ้านในการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชน ผ่านชมรม ชุมชนต่าง ๆ เช่น ชมรมต่อต้านยาเสพติด ด้วยการออกกำลัง ชมรมคณิตศาสตร์ ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมกีฬา ต่าง ๆ

1.6 ร่วมเป็นกรรมการจัดการบริหารงบประมาณร่วมกับฝ่ายชุมชน

1.7 ประชาสัมพันธ์โครงการ / กิจกรรม และผลงานที่เกิดขึ้น ผ่านช่องทางและสื่อต่าง ๆ เช่น วารสารของโรงเรียน หอกระจายข่าวของโรงเรียน และแผ่นวิจิตร ให้กับบุคคลสำคัญต่างที่มาเยี่ยมชมโรงเรียน

1.8 ร่วมกำกับติดตามประเมินผลการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

1.9 เป็นผู้วิจัยร่วม

1.10 จัดหาวัสดุและตกแต่งภายในศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ

1.11 ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

1.12 ขยายเครือข่ายรูปแบบการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนจากความร่วมมือเชื้อเชิญของวงดนตรีของศูนย์ที่ได้ให้บริการชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ จึงเป็นที่สนใจของโรงเรียนใกล้เคียงทั้งในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนต่าง ๆ จึงแวะเวียนมาขอคำปรึกษาถึงวิธีการ รูปแบบในการทำงาน หลายโรงเรียน หลายคณะทำให้คณะครูและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

2. กลุ่มครูในโรงเรียนร้องคำ มีคณะครูในโรงเรียนร้องคำ ได้เข้ามาร่วมกันทำงานร่วมกัน และได้แสดงบทบาทที่สำคัญหลายบทบาท ดังนี้

2.1 อาจารย์สดศรี แก้วกันยา มีบทบาทเป็นผู้ควบคุมวงและฝึกสอนร่วมกับศิษย์เก่า อาจารย์ประจำหมวดภาษาไทย ควบคุมการจัดกิจกรรมดนตรีอีสานกล่อมวิญญาณความเป็นไทย อาจารย์เสรี เป็นตัวแทนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีโปงลางร่วมกับ คณะผู้นำและภูมิปัญญา

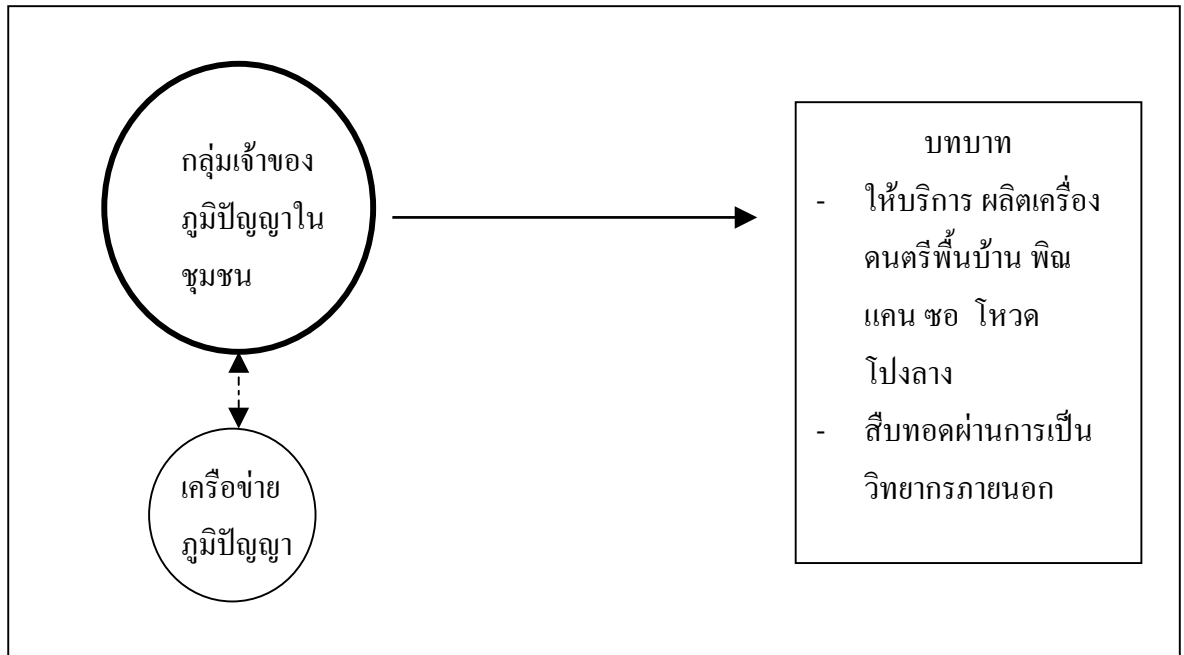
2.2 คณะครู คณะครูที่เหลือจากฝ่ายบริหารและอาจารย์ 2 ท่านที่กล่าวแล้วนั้น มีบทบาทคล้าย ๆ กัน ดังนี้

- 1) สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนในชั้นของตนเองได้ทดลองไปฝึกซ้อมดนตรีพื้นบ้านตามความต้องการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจค้นหาความสามารถของตนเอง
- 2) นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญประเพณีของชุมชน
- 3) บางครั้งเดินทางไปกับคณะวงดนตรี เพื่อดูแลด้านการแต่งตัว อาหาร อุปกรณ์ดนตรี ตลอดจนสุขภาพของนักเรียนในการไปแสดงนอกชุมชน
- 4) ร่วมรับผลประโยชน์ ความภาคภูมิใจในผลงานวงดนตรีโปงลางของศูนย์

ตอนที่ 2 สรุปสภาพของกลุ่มและบทบาทของกลุ่มก่อนและระหว่างการทำงานร่วมกัน

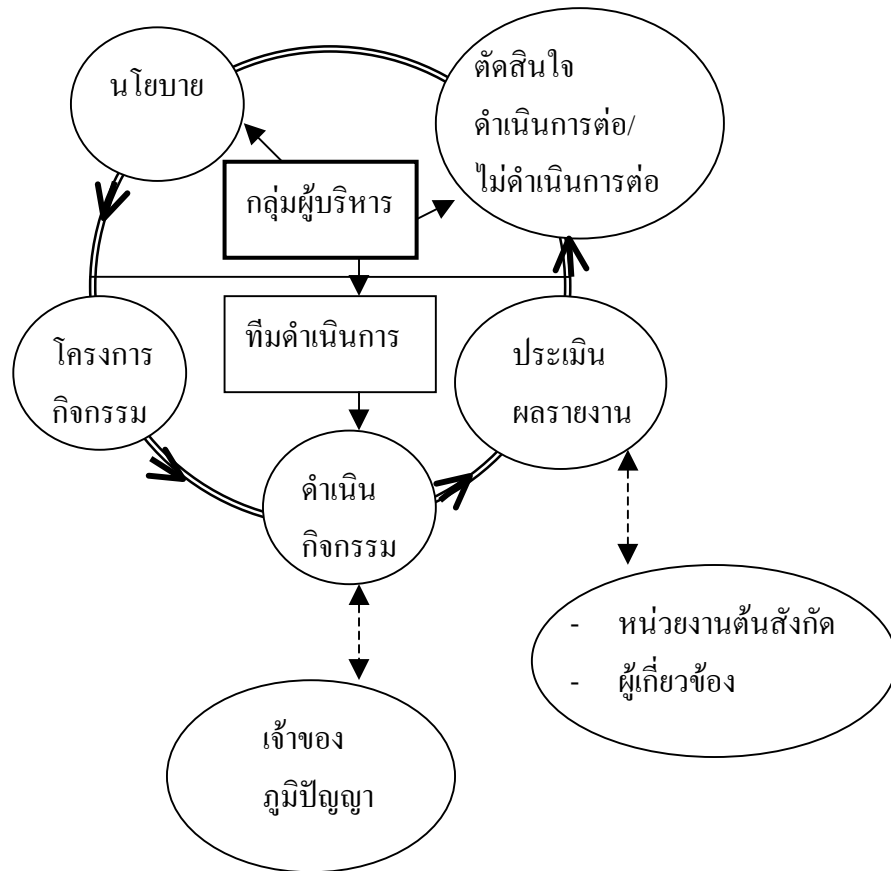
จากข้อมูลที่น่าสนใจที่ได้จาก การศึกษา สันทนากลุ่ม การจัดประชุมจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และจากการปฏิบัติงานภาคสนาม ที่นำเสนอด้กล่าวแล้ว สามารถสรุปให้เห็นถึงสภาพของกลุ่ม และบทบาทของกลุ่ม ดังแผนภาพ และรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แผนภาพแสดงสภาพ กลุ่มและบทบาทของกลุ่มก่อนการทำงานร่วมกันของเจ้าของภูมิปัญญา

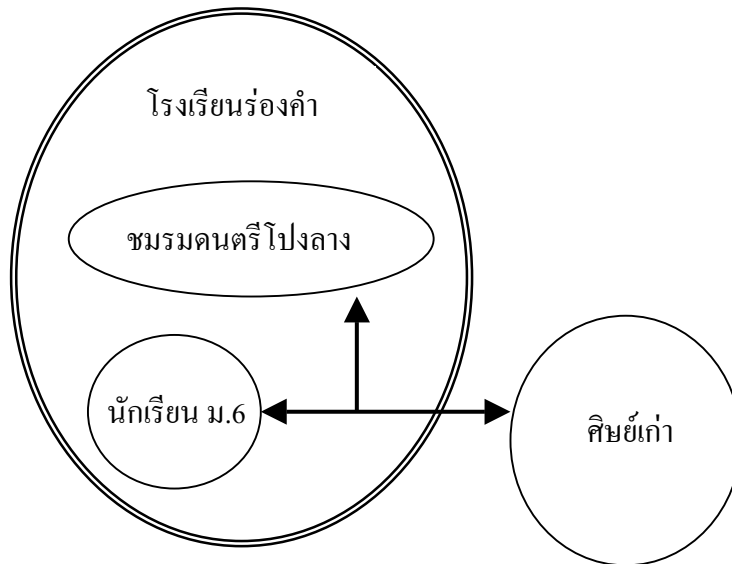
จากการปฏิบัติงานภาคสนามของคณะผู้วิจัย พบว่าก่อนการทำงาน ร่วมกัน เจ้าของภูมิปัญญาในชุมชนรวมกลุ่มกันแบบไม่เป็นทางการ โครงสร้างกลุ่มมีลักษณะเป็นแนวราบ ไม่มีผู้นำที่ชัดเจน แต่ให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ตามความมีอาวุโส การแสดงบทบาทของกลุ่ม คือ ให้บริการการผลิตดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน ซอ โหวด เพื่อการจำหน่ายให้แก่บุคคลหน่วยงานที่ต้องการ นอกจากนี้กลุ่มยังมีการเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นอื่น ๆ อีก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานซึ่งกันและกัน อีกบทบาทหนึ่งคือ บทบาทการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน จะฝึกอบรมการผลิต การซ่อมแซม การแสดง ให้แก่ลูกหลานที่ใกล้ชิด และรับเป็นวิทยากรภายนอก ฝึกสอนเด็กนักเรียนภายในโรงเรียนที่ติดต่อขอรับมาเป็นครั้งคราว ตามงบประมาณของโรงเรียนที่ได้รับการจัดสรร

2. แผนภาพแสดงกลุ่มและบทบาทของกลุ่มก่อนการทำงานร่วมกันของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม

ลักษณะและบทบาทของกลุ่มก่อนการทำงานร่วมกันของโรงเรียนกุดลิงวิทยาคม เป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการ มีจุดประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน มีการแต่งตั้งคณะทำงานตามระบบราชการ และมีจัดตั้งภูมิปัญญาในชุมชนมาฝึกสอนให้กับเด็กนักเรียน เมื่อสิ้นสุดโครงการ/งบประมาณมีการประเมินผล และรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหาร และคณะครู กรรมการศึกษา รับทราบ จากนั้นคณะผู้บริหารของโรงเรียนพิจารณาตัดสินใจให้ดำเนินการต่อหรือไม่ดำเนินการต่อ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านงบประมาณ และนโยบายของหน่วยเหนือ

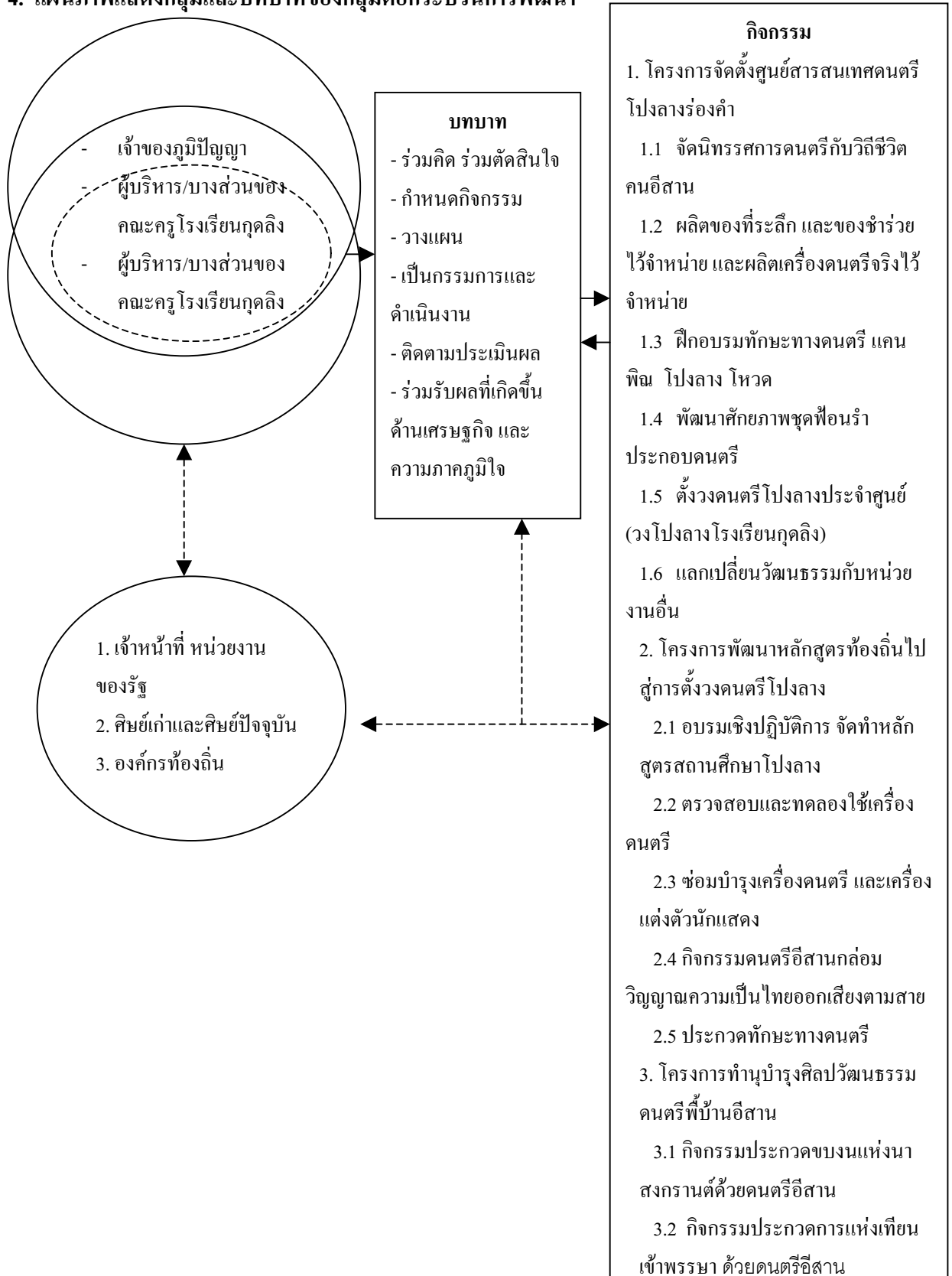
3. แผนภาพแสดงกลุ่มและบทบาทของกลุ่มศิษย์เก่าและปัจจุบัน ก่อนการทำงานร่วมกัน

สภาพของกลุ่มศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันของโรงเรียนร่อนคำ ก่อนการทำงานร่วมกันในการถ่ายทอดการแสดงให้แก่ศิษย์รุ่นน้องในชมรมดนตรีโปงลางของโรงเรียน เป็นครั้งคราวตาม ความต้องการของชมรมโดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ จากทางโรงเรียน

4. แผนภาพแสดงกลุ่มและบทบาทของกลุ่มต่อกระบวนการพัฒนา

สถานภาพของกลุ่มและบทบาทที่เกิดจากการประสานแนวคิดแนวนโยบาย เพื่อให้เกิดการผสมกลมกลืนกันในการพัฒนากระบวนการคืนบทบาทของโรงเรียน นั้น ลักษณะของกลุ่มที่เข้าร่วม มี 3 ลักษณะใหญ่ดังแผนภาพ คือ

1. กลุ่มเจ้าของภูมิปัญญา ลักษณะของกลุ่มเป็นกลุ่มธรรมชาติหรือกลุ่มไม่เป็นทางการ โครงสร้างภายในกลุ่มเป็นแนวราบ ให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน เข้าร่วมดำเนินการด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมกับทางโรงเรียน ดำเนินการกิจกรรม ทั้ง 14 กิจกรรม ให้บรรลุเป้าหมาย หรือผลลัพธ์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ และร่วมเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ

2. กลุ่มที่เป็นทางการ คือ กลุ่มของโรงเรียนร่อนคำ และโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยา ซึ่งมีการจัดการบริหาร ตามแนวปฏิบัติ ของระบบราชการ มีการแต่งตั้งบุคลากร เข้าร่วมโครงการนี้อย่างชัดเจน ทั้งการดำเนินกิจกรรม 14 กิจกรรมย่อย และในกรณีที่ ดึงนำวงดนตรีโปงลาง ไปแสดงนอกเขตชุมชน

ทั้ง 2 กลุ่มนี้ ได้แสดงบทบาท และรวมพลังอย่างเด่นชัด คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ กำหนดกิจกรรม วางแผนเป็นกรรมการและดำเนินงาน ติดตามประเมินผล ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นด้านเศรษฐกิจ และความภาคภูมิใจ

กลุ่มที่ 3. ประกอบด้วย มีลักษณะอย่างไม่เป็นทางการได้แก่ หน่วยงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอร่อนคำ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันของโรงเรียนร่อนคำ มีลักษณะเป็นกลุ่มธรรมชาติ ชนิดชั่วคราว เป็นกลุ่มพลังของชุมชน ที่แสดงบทบาทในด้านการสนับสนุน เรื่อง งบประมาณ เช่น เทศบาลร่อนคำ สนับสนุนงบประมาณ 60,000 บาท ในการจัดตั้งวงดนตรีโปงลางโรงเรียนร่อนคำ สนับสนุนงบประมาณในงานบุญประเพณีของชุมชน ทำให้เกิดมีเวทีและพื้นที่การแสดงของวงดนตรีพื้นบ้าน ส่วนบทบาทของศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่าโรงเรียนร่อนคำทำหน้าที่ช่วยฝึกสอนการเล่นดนตรีโปงลางผ่านชมรมดนตรีโปงลางของโรงเรียนตามช่วงเวลาที่มีเอื้ออำนวย เช่น ช่วงปิดภาคเรียน นอกจากนี้ยังแสดงบทบาทร่วมรับผลประโยชน์ความภาคภูมิใจที่เกิดจากการแสดงดนตรีโปงลางทั้งสองโรงเรียน

บทที่ 7

กระบวนการของชุมชน – โรงเรียนกับกระบวนการพัฒนา

การนำเสนอข้อมูลและผลการศึกษาในบทนี้เป็นการนำเสนอจากสภาพการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน จากสภาพการประชุม การดำเนินกิจกรรม การร่วมประเมินผล การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มภูมิปัญญา ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น และภาคีอื่นในชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีภาพเหตุการณ์และตัวอย่างที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานร่วมกัน เพื่อจะนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการของชุมชนและโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันหลาย ๆ เหตุการณ์ ดังนี้

ทั้งนี้ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างต่าง ๆ ดังกล่าว จะมีบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเสมอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหา ขั้นตอนการทำงาน ตลอดจนปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อกระบวนการของชุมชนและโรงเรียน การนำเสนอในบทนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างของการทำงานร่วมกัน

- 1.1 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการเปิดตัวโครงการระยะที่ 2
- 1.2. ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการแห่นางสงกรานต์ด้วยดนตรีพื้นบ้าน
- 1.3. ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีโปงลาง
- 1.4 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างในวัน วันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับ

นักเรียนครั้งที่ 13

- 1.5 ภาพและเหตุการณ์งานวัน 10 ปี สกว.

ตอนที่ 2 สภาพกระบวนการชุมชนและโรงเรียน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อกระบวนการของชุมชนและโรงเรียน

ตอนที่1 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างของการทำงานร่วมกัน

1.1.ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการประชุมเปิดตัวโครงการระยะที่ 2

การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้การประชุมเปิดตัวโครงการเป็นเครื่องมือในการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร้องคำ มีผู้เข้าร่วมประชุม

จำนวน 30 คน แยกเป็นคณะผู้วิจัยจากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม 5 คน จากผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม 8 คน ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนร่องคำ 4 คน จากกลุ่มผู้นำชุมชนและเจ้าของภูมิปัญญา 13 คน เมื่อหัวหน้าโครงการวิจัยขอหารือถึงสถานที่ตั้งศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลางร่องคำ หลายฝ่ายได้ให้ข้อมูลข้อคิดเห็นต่าง ๆ อย่างหลากหลายดังตัวอย่าง

“...แม้จะมีสภาพ
วัฒนธรรมประจำประจำตำบลร่องคำก็
จริงอยู่ แต่สถานที่ทำการของสภา
วัฒนธรรมนั้นไม่มี ในการทำงานหรือ
มีหนังสือแจ้งมานั้นจะส่งถึงประธาน
โดยตรง คือผม คือเข้าบ้านผมเลย
ถ้าจะเอาศูนย์นี้ต้องไปตั้งที่บ้านผม
คงไม่สะดวกหรือไม่ถูกต้อง มันไม่
เหมาะสมด้วย จะฝึกซ้อมคนจะไปมากี่

ไม่สะดวก ผมเสนอว่าควรตั้งไว้ที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง จะถูกต้องและเหมาะสมกว่า
จะตั้งที่บ้านผมหรือในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลร่องคำ...” (ประธานสภาวัฒนธรรม
ตำบลร่องคำ)

“...โรงเรียนผมเป็น
โรงเรียนขนาดใหญ่ก็จริงแต่ปีการศึกษา
อย่างที่ท่านทราบแหละครับ โรงเรียนเรามี
นักเรียนมาสมัครเข้าเรียนมากอาคารเรียน
และห้องปฏิบัติการ การเรียนการสอนยัง
ไม่เพียงพอเลย ที่จริงผมก็อยากจะรับเป็นที่
ตั้งเองอยู่เหมือนกัน แต่ด้วยข้อจำกัดดังกล่าว
ผมขอเสนอว่าควรให้โรงเรียนกุศลิ่ง
วิทยาคมนี้แหละเป็นที่ตั้งศูนย์เพราะทั้งฝ่ายชุมชนและโรงเรียนจะได้สะดวกในการติดต่อ
ในการฝึกซ้อมในการสอนด้วย...” (ผู้บริหารโรงเรียนร่องคำกล่าว)

“...ผมเห็นว่าที่ตั้งศูนย์น่าจะอยู่ที่โรงเรียนกุศลิ่งนี้แหละ เพราะผมคิดว่าเราน่าจะ
เน้นการฝึกสอนให้กับเด็กประถมมากกว่า...” (ตัวแทนเจ้าของภูมิปัญญา)

“..โรงเรียนผมในส่วนห้องเรียนครบเพียงพออยู่ มีห้องสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการด้านดนตรีและการฝึกกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยการไหว้พระ
สวดมนต์ ก็มีอยู่ถ้าปรับปรุงอีกเล็กน้อยให้เป็นที่ตั้งศูนย์สารสนเทศก็ทำได้ ผมขอรับเป็นที่ตั้งศูนย์ฯ
เอง...” (ผู้บริหารโรงเรียนกุฉินทวิทยา)

เมื่อที่ประชุมมีมติเกี่ยวกับที่ตั้ง
ศูนย์แล้ว หัวหน้าโครงการได้หารือเกี่ยว
กับคณะกรรมการศูนย์ บทบาท หน้าที่
ภารกิจของศูนย์ ซึ่งมีผู้ให้ความคิดเห็น
ต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

“...คณะกรรมการ
ของศูนย์ประกอบไปด้วยฝ่ายต่าง ๆ คือ
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ฝ่าย
โรงเรียนทั้งสองโรงเรียนและฝ่ายชุมชนซึ่ง
ควรเป็นผู้นำชุมชนและเจ้าของภูมิปัญญา...” (ผู้บริหารโรงเรียนร่องคำ)

“...ดิฉันขอแสดงความคิดเห็นสนับสนุนท่านผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนร่องคำ
คือถ้ามีตัวแทนของทุกฝ่ายจะทำให้การทำงานมีการปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ดิฉัน
ขอเสนอชื่อผู้ที่จะเป็นประธานศูนย์ฯ เลยนะคะ ขอเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนกุฉินท...”
(ครูโรงเรียนกุฉินท)

“... ผมขอเสนอให้หัวหน้าโครงการ ขอมติให้ที่ประชุมเสนอชื่อประธานและกรรมการ
ประจำศูนย์เลยครับ ...” (ตัวแทนภูมิปัญญา)

เมื่อที่ประชุมได้เสนอชื่อคณะกรรมการ ศูนย์ฯ ทั้งหมดแล้ว ได้มีการหารือ การจัดกิจกรรม
ของศูนย์ โดยคณะผู้วิจัยได้นำเสนอแผนงานโครงการตามที่ชุมชนเคยเสนอไว้ ที่ประชุมได้อภิปราย
และแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“... ผมได้ศึกษาดูกิจกรรมตามเอกสารประกอบการประชุมแล้วเห็นว่า โดยภาพรวมด้าน
งบประมาณแล้วเป็นจำนวนที่มากพอสมควร แต่อยากจะได้รายละเอียดเกี่ยวกับกันเบิกจ่าย...”
(ผู้บริหารโรงเรียนร่องคำ)

“... ตามแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในปีการศึกษา 2545 นี้โรงเรียนได้กำหนดแผน
การเรียนการสอน แผนงานโครงการต่าง ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อดูตามกิจกรรมและระยะเวลา
ของการทำงานครั้งนี้แล้ว โครงการนี้ทางโรงเรียนคิดว่า จะจัดให้นักเรียนได้เรียนและฝึกซ้อมใน
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และนอกเวลาเรียนเป็นหลัก อยากจะให้ทางชุมชนพัฒนาด้วยว่า ช่วงเวลานี้
ท่านจะมีความขัดข้องประการใดหรือไม่...” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกุฉินทวิทยา)

“... ตามที่ผม ได้มาเป็น วิทยากร เป็นผู้ฝึกสอน ฝึกซ้อมทุกครั้งที่ผ่านมา อย่างปีที่แล้ว ก็ได้ใช้เวลาหลังเลิกเรียนการเดินทางของนักเรียน ก็มีความปลอดภัย ฝ่ายชุมชนก็ดูแลมาตลอด ถ้าทางโรงเรียนสะดวกช่วงเวลาใด ทางชุมชนก็พร้อมจะดำเนินการตามนั้น ส่วนนักเรียนที่จะสมัครมาเรียนนั้น อยากให้ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้มีหลาย ๆ ระดับ เพื่อจะได้เห็นแนวทางอาชีพด้านดนตรี บ้านเราต่อไป...” (เจ้าของภูมิปัญญา)

“... สำหรับโรงเรียนร่อนคำนั้น แผนงาน โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ได้จัดทำ และแจ้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว โชคดีที่แผนงานด้านบริการและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และกิจกรรมพัฒนา นักเรียน ตามมาตรฐานการศึกษา ให้นักเรียนมีสุนทรียภาพ ด้านศิลปะ ดนตรี และความสามารถทางพลศึกษาได้ มีกิจกรรมการเข้าร่วมกับบุญประเพณีของชุมชน ซึ่งผมพิจารณากิจกรรมของฝ่ายชุมชนแล้วคงไม่กระทบกระเทือนกับ โครงการอื่น ส่วนการก่อตั้งวงดนตรีโปงลางและการฝึกซ้อม ก็จักเป็นกิจกรรมเสริมหลังเลิกเรียนแล้ว โดยมีอาจารย์อัคราจ้าง เป็นตัวหลักคงจะดำเนินการได้...” (ผู้ช่วยอำนวยการโรงเรียนร่อนคำ)

จากนั้น หัวหน้าโครงการวิจัย ได้ชี้แจงเกี่ยวกับ การใช้จ่ายงบประมาณ การติดต่อประสานงานของทุกฝ่าย และได้กล่าวปิดประชุม

1.2 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างของขบวนแห่นางสงกรานต์ด้วยดนตรีพื้นบ้าน

จากการปฏิบัติงานภาคสนามของผู้วิจัย พบว่า ชุมชนมีการตื่นตัวในการจัดขบวนแห่แต่ละคุ้ม มีการเตรียมการ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น คัดเลือกสาวงามของคุ้มมาเป็นเทพีหรือนางสงกรานต์

ฝึกซ้อมการรำรำส่วน ภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้าน ก็มีการฝึกซ้อม การบรรเลง เพลงต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ และเมื่อถึงวันจัดงานคือในวันที่ 12 เมษายน ขบวนของคุ้มต่างๆ ก็เริ่มทยอยเข้ามาบริเวณสนามโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาเขต ขบวนรถของนางสงกรานต์ของแต่ละคุ้ม มีการตกแต่งสวยงามตระการตา ด้วยผ้าสีต่าง ๆ และดอกไม้ เช่น

ดอกคูณ ทำให้ดูเหลืองอร่ามตา ยิ่งนัก ถัดจากรถนางสงกรานต์ จะเป็นขบวนพ็อนรำประจำคุ้ม แต่งกายชุดพ็อนรำด้วยผ้าพื้นเมือง ที่ผลิตในชุมชนเองเป็นส่วนใหญ่ ผู้พ็อนรำของแต่ละคุ้ม จะเป็นการผสมผสานกันระหว่าง เด็ก เยาวชน และหนุ่มสาวที่มีอายุระหว่าง 12 – 30 ปี แต่ละคุ้มคัดเลือกคนที่หน้าตาสะสวยแต่งชุดพื้นเมืองด้วยผ้าแพรวไหมที่สวยงาม ต่อจากขบวนพ็อนรำนี้ จะเป็น

ขบวนของกลุ่มบุคคลวัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งเด็กผู้ใหญ่ซึ่งแต่งกายถ้าเป็นคนสูงอายุ จะแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง นุ่งผ้าสไบ หรือ ผ้าไหมพาดเฉียง ในมือถือขันน้ำอบ น้ำหอม ถ้าเป็นเด็กและคนหนุ่มสาว แต่งตัวด้วยผ้าสีฉูดฉาด ประแป้งแต่งหน้า ในมือก็ถือขันน้ำอบน้ำหอมเดินตามขบวนพ็อนด้วยใบหน้าที่แสดงถึงความรื่นเริง และคึกคะนอง ถัดจากกลุ่มนี้จะเป็นกระบวนดนตรีพื้นบ้าน (วงหมากอ้อย) ที่ประกอบไปด้วยรถเข็นเครื่องขยายเสียง ต่อพ่วงเข้ากับออแกน และพิณเบส และมี

คนเป่าแคน คีลพิณส่วนกลองที่อมขนาดเล็กห้อยคล้องคอดีจังหะ ประกอบการบรรเลง ขณะที่บรรเลงไปนั้น ก็จะมีกลุ่มบุคคลวัยต่าง ๆ มีเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิงขยับเท้าขยับมือไปตามจังหวะดนตรีอย่างสนุกสนาน พร้อมกับเล่นสาดน้ำไปด้วย ตลอดทางที่ขบวนแห่ผ่าน เริ่มจากสนามโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาไปยังคอน

ปูตา ได้ผ่านตลาดสดและบ้านเรือนราษฎร มีภาพตัวอย่างเกิดขึ้นอย่างชัดเจน คือ มีเด็กเยาวชน และบุคคลต่าง ๆ จะมาสมทบในขบวนวงหมากอ้อย และแสดงท่าเต้นพ็อนรำ พร้อมกับสาดน้ำอย่างสนุกสนาน ดนตรีบรรเลงด้วยทำนองเพลงลูกทุ่งหมอลำยอชิตต่าง ๆ เช่น โบว์รักสีดำ รักสลาย ดอกฝ้ายบาน ฯลฯ การบรรเลงจะบรรเลงต่อเนื่องโดยไม่มีการหยุดพัก จนกระทั่งไปถึงคอนปูตา วงหมากอ้อยก็จะหยุดบรรเลง ก็จะมีแต่เฉพาะขบวนพ็อนรำ ๆ ถวายปู่ - ตา จนเสร็จสิ้นของทุกคุ้ม ก็จะมีพิธีสงฆ์ปูตา โดยการนำของนายอำเภอ ร้องคำและภรรยา หัวหน้าหน่วยงานราชการ และประชาชนมากมาย เมื่อเสร็จจากพิธีสงฆ์แล้ว ก็มีการตัดสินมอบรางวัลและจะเริ่มทยอยกันกลับ โดยไม่ต้องพ็อนรำประกอบอีก ส่วนขบวนหมากอ้อยของแต่ละคุ้มก็จะเคลื่อนมาเล่นผสมผสานเสียงบรรเลงเข้าด้วยกัน เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ที่สนุกสนานเครื่องทั้งการเล่นสาดน้ำและการเดินตามจังหวะ การบรรเลง จนถึงตลาดสดก็จะแยกบรรเลงมุ่งหน้าที่ยังคุ้มของตนเอง เพื่อฉลองชัยชนะด้วยกัน

1.3 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีโปงลาง

กิจกรรมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีโปงลาง ได้มีการดำเนินการ ระหว่างวันที่ 3 - 5 มิถุนายน 2545 ทางฝ่ายชุมชนและโรงเรียนได้เรียกร้อง ให้คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ

มหาสารคาม เป็นสถานที่ประชุมปฏิบัติการ เพราะนอกจากจะได้ดำเนินการในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นแล้ว ชุมชนและโรงเรียน ก็จะได้โอกาสเรียนรู้ และชมนิทรรศการในสำนักศิลปวัฒนธรรม และดูการฝึกซ้อมวงดนตรีแกนอีสานของสถาบันราชภัฏมหาสารคามด้วย เมื่อคณะผู้วิจัยหลักได้หารือกับกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ ก็ได้รับอนุญาตให้ใช้ห้องประชุมเป็นเวทีของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนั้น เมื่อถึงวันกำหนดมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด จำนวน 30 คน เป็นตัวแทนโรงเรียนกุดลิง 3 คน ตัวแทนโรงเรียนร่องคำ 2 คน อีก 25 คนเป็นเจ้าของภูมิปัญญาผู้นำท้องถิ่น

และตัวแทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำทั้ง 2 โรงเรียน ขบวนการจัดทำหลักสูตรเริ่มต้นด้วยการกล่าวนำของคณบดีคณะครุศาสตร์ ผศ. ประดิษฐ์ เอกทัศน์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดที่ดีในการจัดทำหลักสูตร เช่น “...จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมปฏิบัติการในวันนี้ ผมดูจากสัดส่วนแล้วเป็นผู้รู้เป็นภูมิปัญญาจากฝ่ายชุมชนมากกว่าตัว

แทนจากโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ผมจึงหวังว่า หลักสูตรที่จะจัดทำนี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่แท้จริงและมีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา กระบวนการ ที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีงาม และเกิดสิ่งที่มีคุณค่าต่อชุมชน...” จากนั้นคณบดีได้แนะนำคณะผู้บริหาร คณะวิทยากรหลักและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ลำดับถัดมาเป็นกิจกรรมการอบรมอาจารย์สุรกานต์ จังหาร วิทยากรหลัก ได้มอบหมายให้สัมมนาสมาชิกทุกฝ่าย ดำเนินกิจกรรมตามใบงานคือ ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเริ่มจากหมวดทั่วไป แล้วให้แต่ละฝ่ายสรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษา และศึกษาในหมวดถัดไป สลับด้วยอภิปรายสรุปในแต่ละหมวด จนครบ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจและเห็นแนวทางในสิ่งที่ทำร่วมกัน จากกิจกรรมดังกล่าวนี้ตัวแทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลายท่านพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “...อาจารย์ครับ ผมเพิ่งเริ่มกระจ่างในบทบาท หน้าที่ ของกรรมการสถานศึกษาและบทบาทของชุมชนว่าจะต้องปฏิบัติร่วมกับทางโรงเรียนได้อย่างไรบ้าง ที่ผ่าน ๆ มาโรงเรียนเสนออะไรผมก็เพียงแต่รับรู้ ให้เห็นอะไรก็เห็นโดยไม่เข้าใจบทบาทอย่างแจ่มแจ้ง...”

กิจกรรมในช่วงบ่าย วิทยากรได้ให้แต่ละฝ่ายศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง บทเรียน ความสำเร็จ ความล้มเหลวของตนเองแล้วให้นำเสนอทั้งในรูปเอกสารและการอภิปรายร่วมกันเสร็จงานวันแรก สมาชิกที่มาจากชุมชนจึงได้ท่องเที่ยว ทัศนศึกษากิจการงานต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์และของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม

กิจกรรมในวันที่ 2 วิทยากรหลักได้มอบหมายให้ทั้งสองฝ่าย นำผลการศึกษาในวันแรก มาสรุปเป็นประเด็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโปงลาง ตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนด จุดประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ สื่อ การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การเข้าร่วม สังเกตอย่างมีส่วนร่วมของคณะผู้วิจัยพบตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างที่สื่อให้เห็นว่า ฝ่ายชุมชนได้ แสดงบทบาทและศักยภาพ ในด้านการกำหนดจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้และลำดับขั้นตอนการจัดประสบการณ์ได้ลึกซึ้ง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

กิจกรรมในวันที่ 3 วิทยากรได้ มอบหมายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมจัดทำหน่วย การเรียนรู้ (แผนการสอน) ในรายวิชาที่ ร่วมกันจัดทำขึ้นในวันที่ 2 จากเนื้อหา สาระที่ร่วมกันจัดทำขึ้นไว้แล้ว

เมื่อคณะผู้วิจัยได้รวบรวมและ จัดทำร่างหลักสูตรท้องถิ่นโปงลางแล้ว ได้จัดทำประชาพิจารณ์หลักสูตร ได้เชิญ ผู้ชำนาญการด้านหลักสูตร ตัวแทน

ชุมชน ตัวแทนโรงเรียนมาร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ความสมบูรณ์ ความเหมาะสมของร่างหลักสูตร ที่จัดทำขึ้น ก่อนการนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนคุณลุง

1.4 ภาพเหตุการณ์และตัวอย่างการแสดงดนตรีโปงลางของทั้งสองโรงเรียนใน วัน วร. ครั้งที่ 13

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมดนตรีอีสาน เดิมกำหนดไว้ว่าจะจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนการแสดงกับวิทยาลัย นาฏศิลป์กาฬสินธุ์แต่จากการประชาสัมพันธ์ในสัปดาห์วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 13 ที่สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ได้มีการประชาสัมพันธ์ทั้งทางสื่อ วิทยุโทรทัศน์ และผู้ที่ มาดูงาน ชุมชนและโรงเรียนจึงต่อรองและแสดงความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการถนนพหุปัญญา จัดโดยคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของงาน จากการต่อรองดังกล่าวหัวหน้าโครงการวิจัยได้ เรียนหารือผู้บริหารสถาบันและผู้บริหารคณะ ซึ่งก็ได้รับการอนุมัติด้วยดี จากการปฏิบัติงานภาค สนามของคณะผู้วิจัยพบว่า วงดนตรีโปงลางของทั้งสองโรงเรียนได้มีการฝึกซ้อมกันอย่างเอาใจจริง เอาใจก่อนจะถึงวันนัดหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการโรงเรียนร่องคำ นายนิคม อรรถอำนวย ผู้อำนวยการโรงเรียนร่องคำ ซึ่งเป็นผู้จัดการวงสังคีตอีสาน (โปงลางร่องคำ) ลงทุนลงแรงมากำกับ

และคัดเลือกลายบรรเลงต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ได้โทรศัพท์สอบถามเวลาการแสดง ลักษณะพื้นที่เวที การจัดการแสดง กับหัวหน้าผู้วิจัยอยู่ตลอดเวลา ส่วนวงดนตรีของโรงเรียนกุดลิงซึ่งควบคุมและฝึกสอนโดยเจ้าของภูมิปัญญาโดยตรงโดย พ่อสถิตย์ โพธิ์กุลไสย ก็มีความกระตือรือร้น กระตุ้นเสริมแรงลูกศิษย์ในวงให้ยืนชั้นแข็งในการแสดง ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ท่าร้ายรำต่าง ๆ ก็ได้รับ

การฝึกซ้อมจากอาจารย์อัมพร ภูมิประเสริฐ อาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่ทำผลงานกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เน้นศิลปะการแสดงพื้นเมือง นอกจากนี้ก่อนจะถึงวันกำหนดวงดนตรีของทั้งสองโรงเรียนได้ทดลองแสดงในงานวันเด็กแห่งชาติที่จัดขึ้นในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 46 ที่จัดขึ้น ณ หน้าที่ว่าการอำเภอร่องคำ

เพื่อเป็นการฝึกซ้อมเด็กให้คุ้นเคยกับการแสดงในสถานที่และสถานการณ์ในที่ชุมชนที่มีผู้ชมการแสดงอย่างมากมาย และหาจุดบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

เมื่อถึงกำหนดนัดหมายเข้าวันที่ 11 มกราคม 2546 คณะวงดนตรีโปงลางจากทั้งสองโรงเรียน ได้ทยอยเดินทางโดยรถเหมาจากอำเภอร่องคำ ซึ่งคณะของโรงเรียนร่องคำเดินทางโดยรถบัสจำนวน 3 คัน ซึ่งผู้ที่เดินทางมาด้วยมีทั้งคณะนักแสดง คณะครูเกือบทั้งโรงเรียน ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึงผู้ปกครองของนักแสดง ส่วนโรงเรียนกุดลิง จำนวน 2 คัน รวมทั้งรถตู้ที่ใช้ขนอุปกรณ์การแสดงอีกหลายคัน ซึ่งเป็นภาพที่น่าประทับใจ ที่แสดงให้เห็นถึงการประสานแนวคิดและร่วมใจในการสืบทอดแนวคิดการสืบทอดดนตรีโปงลางชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อคณะทุกคนได้ลงจากรถ แต่ละคนก็กุลีกุจอทำหน้าที่ของตนเอง นักดนตรี นักแสดงได้ขออนุญาตใช้ห้องสำนักงานคณะในการเตรียมตัวทำการแสดง ส่วนชาวคณะโรงเรียนกุดลิงได้ใช้บริเวณสนามหน้าสำนักศิลปวัฒนธรรมเป็นที่เตรียมการแสดง ส่วนผู้ปกครองก็มาช่วยดูแลความเรียบร้อยและคอยให้ความช่วยเหลือในการแต่งตัวของนักแสดง และบังเอิญในขณะนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามและคณะได้เดินทางมาทำพิธีเปิดกิจกรรมถนนพหุปัญญา ท่านได้กล่าวชื่นชมแก่คณะครูศาสตร์และหัวหน้าโครงการวิจัยว่า “ถนนพหุปัญญานี้เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้นำเสนอกิจกรรมที่เกิดจากความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ทั้งศาสตร์ที่เป็นสากลและศาสตร์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของเราเอง ผมไปมาหลายงานเพิ่งเห็นที่นี่แหละ ที่มีวงโปงลางมาแลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงซึ่งกันและกัน” ท่านยัง

กล่าวต่อไปอีกว่า อยากให้
จัดกิจกรรมแบบนี้ในบริเวณ
ศาลากลางหลังเก่าบ้าง
ก่อนถึงเวลาแสดงคอนเสิร์ตได้
เรียนเชิญอธิการบดี
รศ.ดร. สมเจตน์ ภูศรี เป็น
ผู้กล่าวเปิดการแสดง
ตอนหนึ่งท่านกล่าวว่า
“... นี่เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาวิจัยของคณาจารย์

ของสถาบันเพื่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาบันแห่งนี้...” จากนั้นการแสดงได้เริ่มต้นด้วยการแสดงของวงโปงลางโรงเรียนกุลดิงวิทยาคม เริ่มด้วยลายบรรเลงไห้วครูโปงลาง ลายบรรเลงไล่วัวขึ้นภู ลายบรรเลงนกไซบินข้ามทุ่ง และลายเซ็งเหย่ไข่มดแดง ฯลฯ ระหว่างการแสดงนั้นมีภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปรากฏอย่างชัดเจนคือผู้ที่มาร่วมงานที่เกี่ยวขมอยู่ในบริเวณต่าง ๆ ได้มุงหน้ามาชมการแสดงนี้อย่างมากมายและมีการสอบถามว่าเป็นวงของใคร มาจากไหน ใครเป็นผู้ฝึกสอน ผู้ปกครอง ญาติพี่น้องและครูที่อยู่ในเหตุการณ์ในบริเวณนั้นต่างก็แย่งกันตอบ อธิบายที่ไปที่มาของวงดนตรีวงนี้ด้วยความภาคภูมิใจที่แสดงออกทั้งสีหน้าและการพูดจา การแสดงของวงนี้ใช้เวลาทั้งหมด 30 นาที ตามข้อตกลงของกับสถาบัน ต่อจากนั้นก็เป็นการแสดงของวงดนตรีโปงลางของโรงเรียนร่องคำ เนื่องจากว่าได้นำนักดนตรีและนักแสดงชุดใหญ่มา ทำให้นางรำไม่สามารถแสดงบนเวทีได้ จึงต้องลงมาทำการแสดงบนถนนแทน การแสดงเริ่มด้วยการบรรเลงลายเปิดผ้ากั๊ว ตามด้วยลายน้ำโดนตาด ลายเพลงไทยคำรำพัน ลายแม่ฮ้างกล่อมลูก ลายกาเด็นก้อน ฯลฯ จากพลังของการแสดงดนตรีที่บรรเลง อีกทั้งท่วงท่ารำยรำที่สนุกสนาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยากแท้ที่จะบรรยายให้เห็นรายละเอียดของผู้ชมได้ เพราะสายตาเกือบครึ่งหนึ่งที่จับจ้องมาที่เวทีแทบไม่กระพริบ ผู้ที่มีกล้องติดมือมาก็พยายามเข้าใกล้เวทีให้มากที่สุดเพื่อทำการถ่ายภาพ แสงสว่างวูบวาบ

กระเทือนระบบสายตา บ้างก็บันทึกวีดิทัศน์ การแสดงใช้เวลาทั้งหมด 50 นาที เมื่อเสร็จสิ้นการ
แสดงแล้วได้มีการร่วมถ่ายรูปพร้อมกับอธิการบดีและคณบดีคณะครุศาสตร์ จากนั้นคณะครูอาจารย์ที่
เดินทางมาร่วมงานจากทุกภาคของประเทศได้ซักถามเกี่ยวกับวงโปงลาง ทั้งการฝึกซ้อม การใช้บ
ประมาณ การบริหารวง จากผู้อำนวยการโรงเรียนร้องคำซึ่งท่านก็ตอบคำถามและแลกเปลี่ยนเรียน
รู้ด้วยความภาคภูมิใจ ท่านได้เปรย ๆ กับคณะผู้วิจัยหลักกว่าเป็นเพราะได้ร่วมงานกับคณะผู้วิจัยครั้ง
นี้ทำให้โรงเรียนร้องคำเป็นที่รู้จักของคนมากมาย โดยเฉพาะมาตรฐานการแสดงที่หลายคนบอกว่า
เทียบได้กับวงโปงลางในระดับอุดมศึกษา

1.5 ภาพและเหตุการณ์งานวัน 10 ปี สกว.

เมื่อวันที่ 17 มกราคม
2546 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ได้มีหนังสือถึงหัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง
การศึกษาและพัฒนากระบวนการคืน
โรงเรียนให้กับชุมชนโดยใช้ดนตรีโปงลาง
เป็นตัวประสานสัมพันธ์ จะจัดงานประชุมวิชา
การและจัดนิทรรศการในหัวข้อ “...ความรู้
เพื่อชีวิต 10 ปี สกว.” ใน วันที่ 19 - 23
กุมภาพันธ์ 2546 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติ
สิริกิติ์ เนื่องในโอกาสครบรอบการดำเนินงาน 10 ปี ของสกว. การจัดงานครั้งนั้นมีองค์ประกอบ
ของงานจัดเป็น 3 ส่วน คือ การประชุมทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ และการจัดพื้นที่ขายสินค้า
และจัดกิจกรรมบริเวณเอเทรียม ทั้งนี้ในส่วนการจัดกิจกรรมบริเวณเอเทรียมนั้น เน้นการนำ
ผลงานจากการวิจัยไปนำเสนอในรูปแบบการเสวนา สำหรับผลงานวิจัยและกิจกรรมบันเทิง
ระหว่างเวลา 10.00 - 17.00 น. ของทุกวัน

ในครั้งนั้น โครงการศึกษา และพัฒนา
กระบวนการคืนโรงเรียนให้กับชุมชนโดยใช้
ดนตรีโปงลางเป็นตัวประสานสัมพันธ์ได้มีโอกา
สไปร่วมแสดงผลงานด้วยในวันที่ 20
กุมภาพันธ์ 2546 เวลา 14.00 – 15.00 น. ทุกคน
ต่างชื่นชมที่ได้นำทีมบุคลากรของสถาบันไป
ศึกษาหาความรู้เพื่อชีวิตประการหนึ่ง อีก

ประการหนึ่งก็เป็นโอกาสที่จะได้ แสดงดนตรีฝีมือนักเรียนในระดับชาติ จะได้สร้างโอกาสให้นักเรียนที่ สังกัดวงดนตรีได้ภูมิใจยิ่งขึ้น ว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นเป็นการกระทำ ที่ดีมีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในส่วนของเด็กประถมศึกษาต้นเต้นและสัญญาว่าจะตั้งใจฝึกซ้อมดนตรีและการฟ้อนร่าอย่างเต็มที่ เพราะจะได้ถูกคัดเลือกไปเที่ยวกรุงเทพฯ จริง ๆ สักที เพราะเคยเห็นเพียงในโทรทัศน์ กลุ่มนักเรียนโรงเรียนร่อนคำที่เล่นเก่งแล้วก็ยิ่งดีใจ เพราะจากประสบการณ์ที่ได้ไปแสดงที่กรุงเทพฯ ก็ได้รับค่าทิปคนละ 300 – 400 บาทกลับบ้าน ต่างคนต่างก็นึกกระหยิ่ม

ยิ้มย่องว่าคราวนี้น่าดู เพราะเป็นงานระดับชาติ ดีไม่ดีฝรั่งหรือเศรษฐกิจไทยใจดีมาพบเข้าคงจะชอบใจการแสดงอาจได้รับเชิญไปแสดงยังต่างประเทศ ครูผู้ควบคุมวงตลอดจนภูมิปัญญา ก็คิดเช่นกันเพราะคอยโอกาสที่จะได้ไปเที่ยว

ไกล ๆ เช่นกัน นักเรียนกลุ่ม โรงเรียนกุศลวิทย์วิทยาคมและกลุ่มร่อนคำก็พลอยหวังไปด้วย เพราะการประชุมชี้แจงเรื่องราวและวาดหวังเรื่องดี ๆ ที่จะเกิดกับหลาย ๆ คนในกลุ่มก็สิ้นสุดที่การนัดหมายเข้าค่ายซ้อมการแสดงดนตรีและพัฒนาชุดการฟ้อนร่าให้อ่อนช้อยงดงามจนมั่นใจทั้งฝ่ายวงประมงกุศลวิทย์วิทยาคมและวงมัธยมร่อนคำ (วงสังคีตอีสาน)

เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2546 เวลา 21.00 น. วงดนตรีโปงลางรุ่นเยาว์และวงดนตรีรุ่นพี่ก็ได้เดินทางจากบ้านร่อนคำ ตำบลร่อนคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ออกมาสมทบกับทีมวิจัยที่สถาบันราชภัฏมหาสารคามมุ่งหน้าสู่กรุงเทพฯ โดยรถบัสใหญ่ 1 คันและรถตู้เล็ก 1 คัน จำนวนประชากรทั้งหมด 58 ชีวิต เป็นทีมนักวิจัยจากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม 3 คน อาจารย์ผู้บริหารโรงเรียนและภูมิปัญญาชาวบ้านของทั้ง 2 โรงเรียน 12 คน นักเรียนระดับประถมศึกษา 8 คน และนักเรียนโรงเรียนร่อนคำจำนวน 35 คน ทุกคนต่างก็มีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน ทีมโปงลางจากร่อนคำเดินทางถึงที่พักซึ่งทีมประสานงานจัดไว้ให้เวลา 05. 00 น. ของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546 อาบน้ำอาบชำระเสร็จ กลุ่มผู้ใหญ่หลับ กลุ่มเด็ก ๆ และผู้ควบคุมไม่ยอมนอน เพราะตื่นเต้น กังวลว่าจะทำให้รายการแสดงเสียหายบกพร่องต่างพลัดเปลี่ยนกันแต่งหน้า ทำผม ผัดหน้า ทาแป้ง แต่งตัว จนกระทั่งถึงเวลานัดหมายไปทานข้าวที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เวลา 11.00 น. และจะทำการแสดงเวลา 14.00 น. เมื่อทานข้าวเสร็จแล้วเด็ก ๆ ต่างใช้เวลาก่อนแสดงเดินชมนิทรรศการต่าง ๆ รอบ ๆ บริเวณ บางกลุ่มก็มาร่วมกิจกรรมการแข่งขันเกมบนเวที สนุกกับการรับแจกรางวัล ณ เวทีแสดงนั้น

พอถึงเวลา 13.00 น. มีการโยกย้ายรายการปรับให้วงโปงลางแสดงเวลา 13.30 น. จนถึง 15.00 น. โดยการนำของหัวหน้าโครงการ อาจารย์อัมพร ภูมิประเสริฐ เริ่มจากการพูดแนะนำ

ความเป็นมาของโครงการและเสนอผลงานที่เป็นทายาทนักดนตรีตัวน้อยสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีอีสานชั้นพื้นฐานทั้งเดี่ยวและบรรเลงร่วมกัน 10 นาทีผ่านไป จึงนำเสนอผลงานวงดนตรีโปงลางสังคีตอีสานซึ่งเป็นผลงานของโครงการดนตรีพื้นฐานวงโปงลาง ในเนื้อหาการแสดงมีความรู้แพร่หลาย เช่น การร้องเนื้อร้อง การบรรเลงลายบรรเลง ทำนองเพลง และลีลาการฟ้อนรำ

การแต่งการ เครื่องดนตรี เสียงดนตรี ตลอดจนรูปร่างลักษณะของเครื่องดนตรี การแสดงตั้งแต่ต้นจนจบการแสดงมีผู้ติดตามหยุดชมอย่างไม่ว่างตาส่วนภูมิปัญญาชาวบ้าน แม้แต่ทีมนักวิจัยทุกคนก็ปลื้มใจไปตาม ๆ กันกลับถึงกาฟสนั้พุดคุยกันเรื่อง 10 ปี สกว.ที่ใครมีความรู้สึก

เบิกบานใจไม่จี๊ดจางทั้งกลุ่มกลุ่มผู้บริหาร ครู กลุ่มภูมิปัญญาและนักเรียน

ตอนที่ 2 สภาพกระบวนการของชุมชนและโรงเรียน

จากข้อมูลที่ได้จากภาพเหตุการณ์และตัวอย่างที่นำเสนอมาในข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการของชุมชนและโรงเรียนในด้านกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาและอื่น ๆ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและโรงเรียนที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน

2.1.1 เกิดการเรียนรู้สืบเสาะหาข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1.1 ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน
ซอ โหวด โปงลาง

2.1.1.2 คุณลักษณะของวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้วัสดุพื้นบ้าน

2.1.1.3 ประวัติความเป็นมาของลายบรรเลงต่าง ๆ

2.1.1.4 วัสดุและการผลิตชุดฟ้อนรำที่ใช้ประกอบ

2.1.1.5 ทำรำ ประวัติความเป็นมาของท่ารำต่าง ๆ

2.1.1.6 คติความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

จากการทำงานร่วมกันในกิจกรรมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ในกิจกรรมแห่งสงกรานต์

ด้วยดนตรีพื้นบ้าน กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษาด้วยดนตรีพื้นบ้าน การแสดงของวงดนตรีทั้งสองโรงเรียน ทำให้ได้มีการศึกษาองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ข้างต้น จากเริ่มต้นที่คิดว่าไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้มากนักหรือบางอย่างก็แทบลืมเลือนไปแล้ว แต่เมื่อแต่ละกลุ่มได้เข้ามาทำงานร่วมกันก็เกิดการปะติดปะต่อความคิดและร่วมกันศึกษาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จากแหล่งและบุคคลผู้รู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมแล้วจึงนำมาตรวจสอบร่วมกัน

2.1.2 เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการแสดง ทั้งชุมชนและโรงเรียนได้นำประสบการณ์จากการแสดงแต่ละครั้งมาวิเคราะห์ร่วมกันถึงจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร ควรจะปรับขนาดของวงอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับงานต่าง ๆ

2.1.3 เกิดการเรียนรู้การจัดโครงสร้างองค์กรจากการทำงานร่วมกันในรูปของคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการคืนบทบาทของโรงเรียนให้กับชุมชน โดยในทุกกิจกรรมจะมีกรรมการที่มาจากฝ่ายชุมชนในสัดส่วนที่มากกว่าฝ่ายโรงเรียน

2.2 การยอมรับซึ่งกันและกันในกลุ่มต่าง ๆ แม้จะมีอาวุโส และคุณวุฒิที่แตกต่างกัน เกิดการยอมรับในความสามารถของแต่ละคน เพราะต่างคนต่างก็มีความสามารถในด้านต่าง ๆ กัน ครูเกิดการยอมรับเจ้าของภูมิปัญญาที่สามารถฝึกอบรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูสอนไม่ได้ ส่วนเจ้าของภูมิปัญญาที่รู้สึกเป็นเกียรติที่ครูยอมรับและภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้ต่อไป

2.3 การเรียนรู้เรื่องบุญประเพณีที่สำคัญกับวิถีชีวิต จากการทำงานร่วมกันครั้งนี้ ทำให้ครูนักเรียนได้เรียนรู้ถึงกิจกรรมบุญประเพณีที่สำคัญกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ เพื่อบูชาพญาแถน เพื่อให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อและไม่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

3.1 ปัจจัยที่เอื้อ จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

- 3.1.1 มีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ
- 3.1.2 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ
- 3.1.3 เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
- 3.1.4 ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

3.2 ปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

- 3.2.1 ขาดความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน
- 3.2.2 ไม่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
- 3.2.3 ขาดข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ

บทที่ 8

ผลลัพธ์ ผลกระทบ

จากการดำเนินโครงการตลอดระยะเวลา 15 เดือน ได้เกิดผลลัพธ์ผลกระทบต่อโรงเรียน ซึ่งเป็นผลจากการทำงานร่วมกัน การเข้ามามีส่วนร่วมกับการมีบทบาทการมีส่วนร่วมต่าง ๆ อีกทั้งเหตุการณ์ต่างๆ อาจกระทบชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียน ชุมชนมีการเคลื่อนไหวที่จะทำงานร่วมกันและให้การศึกษาเด็กและเยาวชนผ่านวิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้น ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

1.1 ชุมชนได้พึ่งพาตนเอง ในด้านมหรสพบันเทิง ในงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นงานส่วนรวม เช่น งานบุญประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา งานบุญบั้งไฟ งานประเพณีแห่นางสงกรานต์

1.2 ชุมชนเริ่มมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน เพราะการดำเนินงานทุกกิจกรรมชุมชนมีบทบาทในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผนจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน กำกับติดตามประเมินผลและร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

1.3 ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

1.4 มีทายาททางดนตรีพื้นบ้านเกิดขึ้นในชุมชนเป็นจำนวนมาก

1.5 ชุมชนได้พัฒนา กระบวนการผลิตการแสดง การบริโภคดนตรีโปงลางผ่านการทำงานร่วมกันกับโรงเรียน

1.6 ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนเจ้าของภูมิปัญญาที่มีรายได้จากการขายเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น

2. ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน ครู ตลอดจนนักเรียนได้แก่

1.7 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครูและนักเรียนของทั้งสองโรงเรียน คือ

2.1 ได้เครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ คือ โปงลาง โรงเรียนละ 5 ผืน แคน โรงเรียนละ 10 เต้า พิณ โรงเรียนละ 10 พิณเบส โรงเรียนละ 10 กลองตุ้ม โรงเรียนละ 2 ชุด โหวต โรงเรียนละ 5 อัน

2.2 ได้แผนจัดการเรียนรู้ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน โรงเรียนละ 1 ชุด

2.3 ผลงานการแสดงและความรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียน และผู้อื่นเป็นที่ชื่นชมของชุมชน ผู้ปกครองที่พบเห็นและยังทำประโยชน์นั้นให้กับชุมชนได้อีกด้วย

2.4 นักเรียนแต่ละคนคิดตัดสินใจเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกปฏิบัติตามความ

สนใจ ความสามารถ ร่วมทำงานกับกลุ่มได้เป็นอย่างดี เช่น นักเรียนที่ต้องการเล่นดนตรีที่บ้าน หรือเพื่อนรำ ก็จะเลือกเข้าเรียนดนตรีหรือนาฏศิลป์

2.5 ครูได้เพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

2.6 คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดรูปแบบการแสดง ได้เหมาะสมตาม ความต้องการของผู้มาขอใช้บริการ เช่น งานที่ต้องการให้มีการแสดงเป็นวงชุดใหญ่ก็จะจัดเครื่องดนตรี ทั้งนักดนตรี นักแสดง และลายบรรเลงต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ หรือวงขนาดเล็กก็จัดลดลงตาม ความต้องการและตามภาวะเศรษฐกิจของผู้มาขอใช้บริการ

2.7 นักเรียนที่เป็นนักดนตรี นักแสดงเกิดการซึมซับ คุณธรรมจริยธรรม แตกต่าง จากนักเรียนทั่วไป เช่น ความรับผิดชอบ ความเคารพต่อครูบาอาจารย์ ความสามัคคี ความตรงต่อ เวลา ความเอื้ออาทร การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และ การรู้จักกาลเทศะ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญ ในการดำรงชีวิตในสังคม

2.8 ได้ประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียนของทั้งสองโรงเรียนในรูปแบบ ของ VCD การแสดงดนตรีโปงลางออกเผยแพร่ทั้งในและระดับนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกหลานที่เป็นแรงงานไปทำงานในต่างประเทศได้สั่งซื้อ VCD ชุด การแสดงดนตรีโปงลาง ไปเผยแพร่ เปิดให้แขกชาวต่างประเทศชม ตามร้านอาหารไทยในต่างประเทศ ทำให้ผู้จัดการร้านอาหารไทยในประเทศต่าง ๆ เช่น ฝรั่งเศส ได้ส่งพนักงานมาฝึกเพื่อนรำและฝึกตีโปงลาง ทำการแสดงเพื่อดึงดูดลูกค้าเป็นการดึงดูดภูมิปัญญาไทยสู่ความเป็นสากล

2.9 โรงเรียนร่วมกับชุมชน ได้ใช้ดนตรีพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งในการบรรเลงเพื่อ ออกกำลังกาย ตามโครงการ กีฬาต้านยาเสพติด

2.10 นักเรียนที่เป็นนักดนตรี นักแสดง มีอาชีพเสริมโดยมารายได้จากการนำ ทักษะทางดนตรีพื้นบ้าน เชื้อจนครอบครัว เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง เช่น การได้รับ ทาบทามไปแสดงในวงอาชีพ ในช่วงปิดภาคเรียน เช่นวงหมอลำซิ่ง

2.11 ครูที่ควบคุมวงดนตรีได้รับการกำหนดแต่งตั้งเป็นอาจารย์ 3 ระดับ 8 ในสาขา ดนตรีนาฏศิลป์ เช่น อาจารย์อำพร ภูมิประเสริฐ เป็นอาจารย์ 3 ระดับ 8 สาขานาฏศิลป์ ของโรงเรียนกุศลวิทย์วิทยา นอกระบบยังมีอาจารย์ท่านอื่น ที่กำลังอยู่ในระหว่างแก้ไข

3. ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถาบันราชภัฏมหาสารคาม

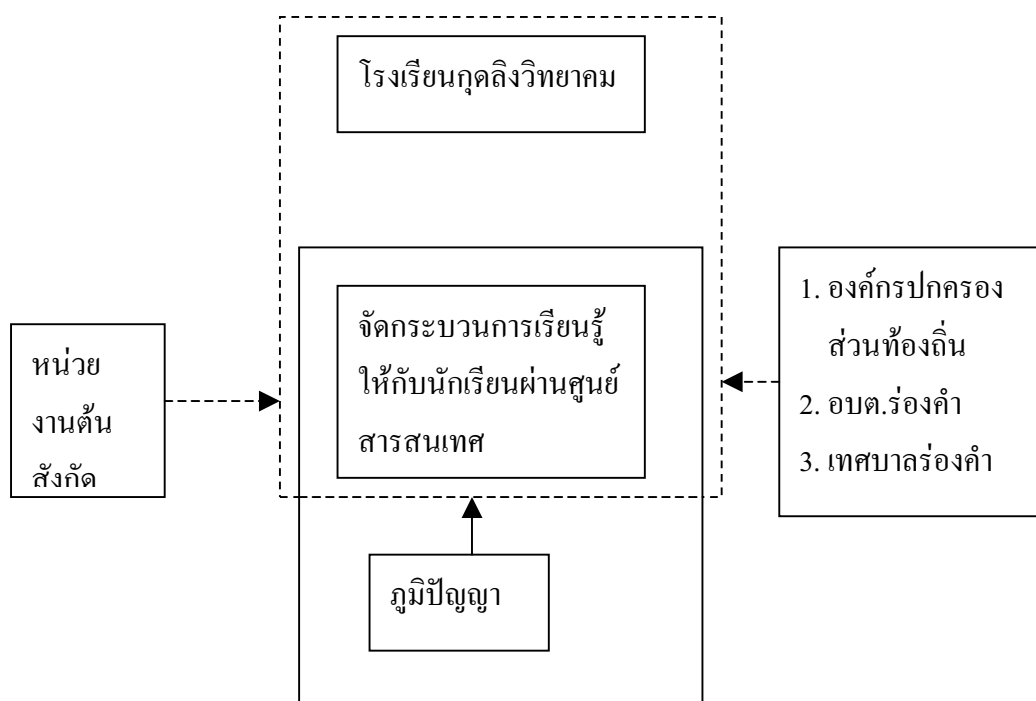
โครงการพัฒนากระบวนการคืนบทบาทของโรงเรียนให้ชุมชน โดยใช้โปงลางเป็น ตัวสานสัมพันธ์นี้ ทำให้คณะผู้วิจัยได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันกับโรงเรียนและชุมชนที่สามารถ นำมาเป็นรูปแบบและแนวทางในการกำหนดบทบาทของคณะครูสาสตร์สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม เช่น รูปแบบและแนวทางให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับสถาบัน นอกจากนี้ *สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*

อาจารย์และนักศึกษาในสถาบันราชภัฏควรเข้าไปเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น เพราะชุมชนคือแหล่งเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย นอกจากนี้ประสบการณ์จากการวิจัยนี้ยังส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่คณะผู้วิจัยรับผิดชอบพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

4. รูปแบบการคืนบทบาทโรงเรียนให้ชุมชน

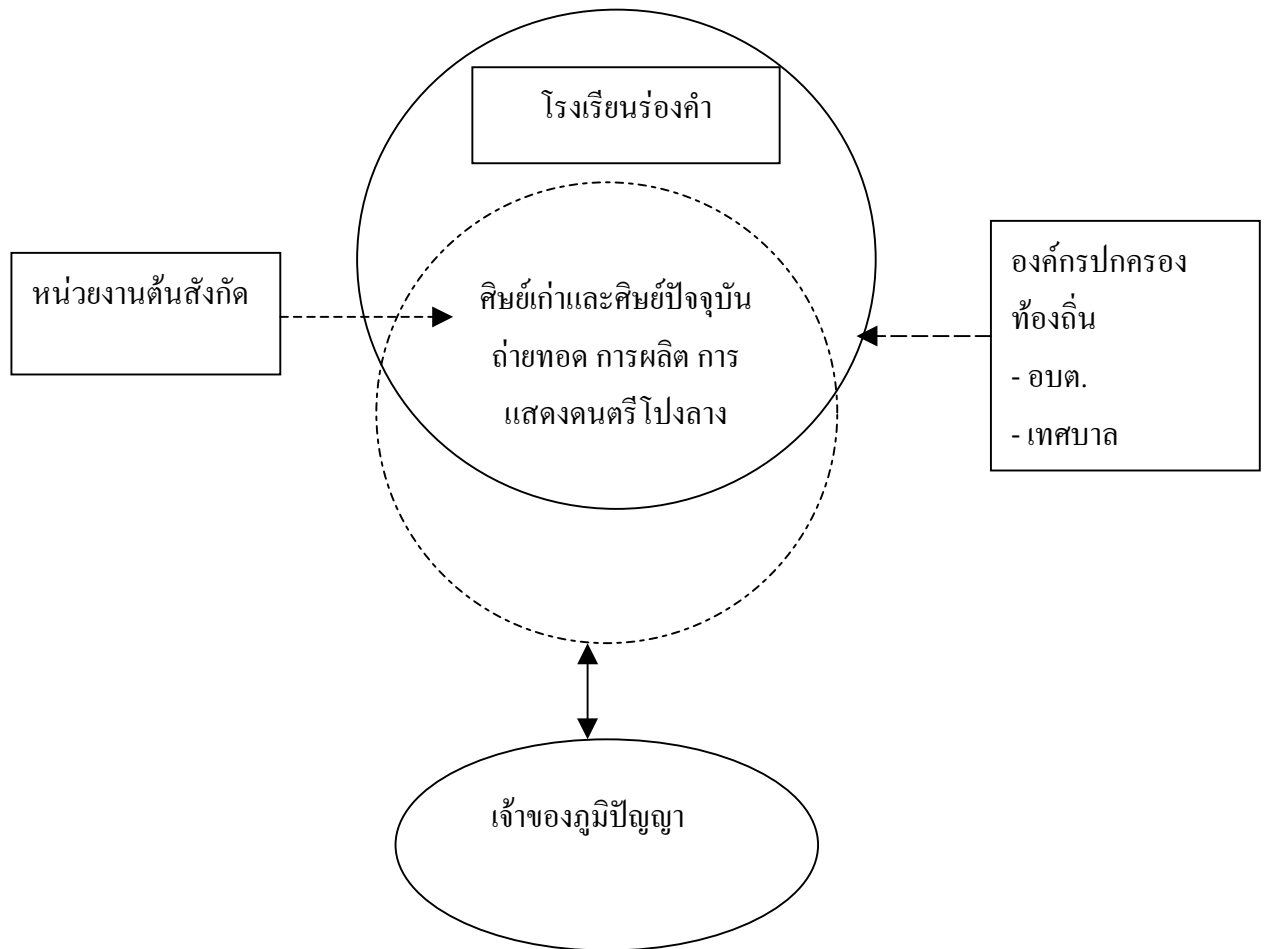
4.1 กรณีศึกษาโรงเรียนกุศลสิงหวิทยาคม จากผลการศึกษาสามารถสรุปรูปแบบการคืนบทบาทโรงเรียนให้ชุมชนในกรณีโรงเรียนกุศลสิงหวิทยาคม มีรูปแบบตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพแสดงรูปแบบการคืนบทบาทของโรงเรียนให้ชุมชน กรณีโรงเรียนกุศลสิงหวิทยาคม

จากแผนภาพ โรงเรียนกุศลสิงหวิทยาคม ได้คืนบทบาท การสืบทอดดนตรีโปงลาง โดยมอบบทบาทส่วนนี้ให้กับเจ้าของภูมิปัญญาและผู้นำชุมชน ได้นำหลักสูตรที่จัดทำขึ้น ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านดนตรีพื้นบ้าน ผ่านทางกิจกรรมในศูนย์สารสนเทศ ดนตรีโปงลาง ร่องคำ ส่วน หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอร่องคำ ให้การจัดการศึกษา ร่วมกันของชุมชนและโรงเรียน ให้แนวทางให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุน งบประมาณ และจัดกิจกรรมเพื่อเป็นเวทีให้เด็กได้แสดงออก ถึงทักษะและความสามารถด้านดนตรีพื้นบ้าน

4.2 กรณีศึกษาโรงเรียนร่องคำ จากผลการศึกษาสามารถสรุปรูปแบบการคืนบทบาทโรงเรียนให้ชุมชนในกรณีโรงเรียนร่องคำ มีรูปแบบตามแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนร่องคำได้คืนบทบาท การผลิต การแสดง การสืบทอดดนตรีโปงลาง ให้ชุมชนโดยผ่านทางศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน (ม.6) ที่เป็นลูกศิษย์ของเจ้าของภูมิปัญญา ส่วน หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และองค์กรปกครองท้องถิ่น อบต. ร่องคำ และเทศบาลตำบลร่องคำ มีบทบาทในการสนับสนุนด้านงบประมาณ ให้คำแนะนำ ในการพัฒนา การแสดง และ จัดกิจกรรม เช่น งานวันเด็ก บุญประเพณีของชุมชนต่าง ๆ เพื่อเป็นเวที ให้เด็กได้แสดงออก ถึงทักษะและความสามารถ ด้านดนตรีพื้นบ้าน

เมื่อนำรูปแบบทั้ง 2 กรณีศึกษานี้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้าน บริหารการศึกษา เช่น รองศาสตราจารย์โสภณ ติสสองเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรชัย ศรีสารคาม ผู้เชี่ยวชาญดนตรีพื้นบ้าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุบล ธนสีลังกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประดิษฐ์ เอกทัศน์ และอาจารย์สุรภาพ ทองบุญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปของการคืนบทบาทโรงเรียนให้ชุมชน โดยใช้ดนตรีโปงลางเป็นตัวประสานสัมพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้งห้าท่าน ให้ทัศนะคล้ายกันว่า ในเชิงอุดมคติ แล้วรูปแบบของโรงเรียนกุลดิลกวิทยาคม มีส่วนสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ส่วนรูปแบบของโรงเรียนร่องคำ ยังจะต้องพัฒนา

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

การให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท มากกว่าที่เป็นอยู่แต่ ในทัศนคติของคณะผู้วิจัย เห็นว่า รูปแบบทั้งสองนี้เหมาะสมกับสภาพบริบทของชุมชนและบริบทของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน เพราะผลการศึกษาพบว่า เมื่อเจ้าของภูมิปัญญาได้ถ่ายทอด การผลิต การแสดง การบริโภค ดนตรีโปงลาง ให้กับนักเรียนโรงเรียนกุลดลึงวิทยาคม ในระดับประถมศึกษาแล้ว แต่ถ้านักเรียนเหล่านั้นจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ก็จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนร่อนคำ จากการที่มีความสามารถในด้านนี้เบื้องต้นจากระดับประถมศึกษาแล้ว ก็สามารถเพิ่มพูนทักษะ จากศิษย์เก่าหรือศิษย์ปัจจุบัน (ม.6) ได้เหมือนกับการให้ภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอดให้

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน, กรม. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรสตรีในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะ กพสม. กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน, 2529.
- กองทุนสนับสนุนการวิจัย. สำนักงาน . การสื่อสารเพื่อชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2543
- กิตติโชค ห้อยยี่งู. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนดินโสภาวิทยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2527.
- จรูญ วงศ์สายัณห์. “การศึกษากับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี” . ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2517.
- จรูญ สุภาพ. “สรุปสาระจากการบรรยายเรื่อง การเมืองกับการศึกษา”. สมาน อัสวภูมิ (บรรณาธิการ), สัมมนาปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมกับการบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบการศึกษาระดับดุสิตบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2532.
- จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539 .
- ชนิดา รักษ์พลเมือง . การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์ , 2532.
- ทรงเดช แสงนิล. ไปกลางจังหวัดกาฬสินธุ์. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ค, 2536.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.“กาฬสินธุ์ดินดำน้ำชุ่ม”. ในมติชนสุดสัปดาห์.(584): 1 พฤศจิกายน 2534.
- ประเวศ วะสี.“ทางรอดจากหายนะ”, มติชน 24 กุมภาพันธ์ 2541. หน้า 6.
- ปราการ แสนอุบล . “ไปกลาง” : อมตะมรดกแผ่นดินที่ราบสูง. ใน เนชั่น.2(58) : กรกฎาคม 2536.
- ปรีชา คัมภีรปรกรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย”. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน. หน่วยที่ 4. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 14 . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2540 .

ปัญญา แสงสุนานนท์ “ลายแคนที่ไม่เคยเหือดหายของอีสาน”. ใน เจ็ดร้อยปีลายสือไทย 94-99.

บุรีรัมย์: วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ . 2526.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. กระบวนและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2543สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541.

พรชัย ศรีสารคาม. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. “สัมภาษณ์” 10 กันยายน 2542

พิสิฐ พิษณานนท์. การบริหารโรงเรียนกับชุมชน .นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปกร

วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ , 2530.

พิรพงษ์ พลเวียงธรรม และคณะ. บทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันหลักให้เกิด

กระบวนการสืบทอดดนตรีโปงลาง. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. 2543.

มหาสารคาม. มหาวิทยาลัย .การประชุมสัมมนาดนตรีนานาชาติ ครั้งที่ 3 .มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 11-17 ธันวาคม 2539.

รัตนะ บัวสนธิ์. “บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น” , วารสาร

การศึกษาแห่งชาติ. 24 (เมษายน-พฤษภาคม 2533) : 68-74

โรงเรียนกุดลิงวิทยาคม : ธรรมนูญโรงเรียนฉบับที่ 1 ปีการศึกษา 2543-2545. เอกสารโรเนียว.

โรงเรียนร่องคำ : ธรรมนูญโรงเรียนฉบับที่ 1 ปีการศึกษา 2543 – 2545. บริการงานหมาย

เลข 1.

วิมลศรี อุปรมัย และคณะ. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์เจริญผล , 2528 .

ศึกษาธิการ กระทรวง . หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) .

กรุงเทพฯ “การศาสนาการพิมพ์” 20 พฤษภาคม 2533 .

ศึกษาธิการ กระทรวง . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

. กรุงเทพฯ “การศาสนาการพิมพ์” 20 มีนาคม 2535.

ศึกษาธิการ กระทรวง . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.

2533) . กรุงเทพฯ “การศาสนาการพิมพ์” 8 มกราคม 2534.

ศึกษาธิการ . กระทรวง . ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2529 .กรุงเทพฯ ฯ : พรินติงกรุ๊ป จำกัด. 2529.

สามัญศึกษา.กรม. “การศึกษาการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา” สังกัดกรมสามัญศึกษา

วารสารการวิจัยการศึกษา .12(3): 70-84 : กรกฎาคม 2525.

สีลาภรณ์ นาคทรรพ. “การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ใน การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคต

ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2540.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย . สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับ

ชุมชนหน่วยที่ 1 – 7 . พิมพ์ครั้งที่ 14 . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2540.

สุพิชญา วีระกุล. เอกสารประกอบการเรียนวิชาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.

พิษณุโลก. แผนกเอกสารการพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก , 2521.

สุภางค์ จันทรวาณิช. “สื่อพื้นบ้านกับการศึกษา”, สารสารการศึกษาแห่งชาติ. ปีที่ 19

(ตุลาคม-พฤศจิกายน), 2527 : 62-67.

สุวัฒน์ มุทฺธเมธา. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ ฯ :

โอเดียนสโตร์ , 2524.

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หึงปากเกร็ด , 2528.

อะคิน รพีพัฒน์และคณะ. การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนา. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ด้านสุทธการพิมพ์. 2527.

อุทัย ดุลยเกษม และอรดี งามวิทย์. ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอ
เพื่อการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2540.

อุทัย ดุลยเกษม และอรดี งามวิทย์. ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอ
เพื่อการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2540.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษากับการพัฒนาและความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ. สระบุรี :

โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง 2 , 2529.

Cohen , J. M., and Uphoff, N. T. Rural Development Participation : Concept and measures for
project design implementation and evaluation . Rural Development Committee Center for
International Studies, Cornell University., 1977.

Sumption , M. R. and Engstrom, Y. School – community relations. New York : McGraw – Hill
Book Company . 1966.

ภาคผนวก ข

นิราศวิจัยโปงลางร่อนคำ

สิบห้าเดือนที่สืบสานงานวิจัย
โรคดนตรีโปงลางร้ายทายาท
คือสิบสี่กิจกรรม สามโครงการ
ขอรายงานกิจกรรมปฏิบัติ
ต้องทบทวน**เจตคติ**ต่อโปงลาง
ประชุมกลุ่มนักวิจัยทั้งใหญ่ย่อย
ระดมคิดกิจกรรมนำอภิปราย
แล้วลงสู่ชุมชนคันสกัด
เห็นชุมชนภูมิปัญญาครูอาจารย์
ความสัมพันธ์พื้นฐานเด่นเห็นประจักษ์
งานโรงเรียนงานบุญประเพณี
ทั้งครูบาอาจารย์ประธานกิจ
ขบวนแห่ขบวนแข่งรีนเริงมาน
จึงเปิดตัวโครงการงาน Phase สอง
ให้ชุมชนสืบสานด้านโปงลาง
จัดตั้ง**ศูนย์สารสนเทศ**ได้เด็ดขาด
สกว. พอใจให้ทุนรอน
กรรมการทำงานมีสองชุด
ที่**ปรึกษา**หาหรือไม่ถือตน
ทั้งศิษย์เก่ากำนันผู้ใหญ่บ้าน
อบต. ผอ. ล้วนพอใจ
เครื่องดนตรีข้อมกระบถั่วนเชยชวนฝึก
นิทรรศการดนตรีมีให้ยล

นิราสร้างห่างซิดพิสมัย
เหมือนตรวจไข้ ทดลองยา ดูอาการ
ต้องหาขาดด้วยยาดี **สิบสี่ขนาน**
เห็นสัญญาบ่งชี้มีแนวทาง
ก่อนจะจัดให้ยาดีสิบสี่อย่าง
และอีกอย่างความสัมพันธ์เป็นจันใด
ก่อนทะยอยสู่พื้นภูมิกลุ่มเป้าหมาย
หาลวดลายก่อเกิดเนื่องงาน
ศึกษาทัศนคติวิเคราะห์อ่าน
ผู้บริหารมองโปงลาง**ค่อนข้างดี**
จากงานหลัก สืบสิบสองคลองสิบสี่
ประชาชีทุกหมู่เหล่าเข้าร่วมงาน
นำลูกศิษย์เข้าร่วมสวมประสาน
อิมอาการทั้งสีหน้าและท่าทาง
เพื่อทดลองโครงการงานสะสา
เปิดหนทางสร้างทายาทไม่ขาดตอน
ภูมิปัญญาผู้สามารถอาสาสอน
ประสาทพรโปงลางอยู่คู่สากล
จากหลายจุดภาพลักษณ์เป็นมรรคผล
หลายกลุ่มคนดำเนินการประสานใจ
ภูมิปัญญาครูอาจารย์ร่วมงานได้
เห็นผลได้เด่นดีที่ชุมชน
อีกที่กวโปงลางว่างฝึกฝน
เยาวชนได้สดับซึมซับใจ

เด็กสมัครเข้าชมรมบ่มทักษะ
 สมาชิกเพิ่มจำนวนน่าพอใจ
 บ้างเพื่อนรำจำปาศรีนครินทร์รับ
 โดยมีกลุ่มภูมิปัญญาเป็นอาจารย์
จัดตั้งวงโปงลางประจำศูนย์ ฯ
 ให้เด็กเรียนเล่นของจริงสิ่งบันเทิง
ผลิตเครื่องดนตรีจริงไว้จำหน่าย
 ไครมาเยือนเตือนใจไม่จืดจาง
 เมื่อเล่นเก่งเล่นดีมีทักษะ
ทัศนศึกษาหาความรู้ทั้งใกล้ไกล
 เสวนาหมุนเวียนเปลี่ยนวงเล่น
ประกวดวงโปงลางสร้างสัมพันธ์
จัดอบรมหลักสูตรสถานศึกษา
สอนพิเศษแคนโปงลางบรรเลงลาย
 กิจกรรมบำรุงโสตสัมผัส
จัดออกเสียงตามสายสลับเพลง
 ทุกอังคารเที่ยงวันจัดเวรเสนอ
 สารพัดกิจกรรมบำรุงใจ
จัดกิจกรรมบำรุงศิลปะ
จัดประกวดวงดนตรีแห่ขบวน
 มีพิณแคน กลองยาว โปงลางโหวด
 ชุดฟ้อนมี ทั้งแก่เฒ่าและเยาวชน
 ลาย “ลำเพลิน” “ วัวขึ้นภู” “ ภูตอมดอก”
 งามจิตร ภิรียา เข้ายวนใจ

เพศวัยคลายหึงพริ้งสดใส
 ทุกคนได้เรียนจริงสิ่งต้องการ
 บ้างฝึกขับร้องหมอลำสำเนียงหวาน
 เมื่อชำนาญก็**แข่งขันประชันเชิง**
 จัดเกื้อกูลสิ่งสนใจไม่ให้เลิกลิง
 ไม่ระเริงเรื่องเสพติดปิดเส้นทาง
ของข้าวเวรแจกจ่ายขายได้บ้าง
 มีโปงลางของข้าวเวรช่วยเตือนใจ
จัดแลกเปลี่ยนศิลปะทั้งไกลใกล้
 วิทยาลัยราชภัฏจตุรัสพันธ์
 พัฒนาการรำเต้นให้กล้ากลั่น
 ร่วม**ประชันการแสดง**แข่งลวดลาย
 กลุ่มเนื้อหาดนตรีมีหลากหลาย
ฝึกนางโขนนางฟ้อนละครเพลง
 ก็เร่งรัดให้ค้นคว้าหาคนเก่ง
 เนื้อหาถึง**มรดกอีสานไทย**
 เพื่อปรนเปรอปรับจิตให้คิดใหม่
 ให้กลั่นไถภูมิปัญญากลับมาชวน
 ไม่ลดละวิถีชนใช้คนละส่วน
 ดนตรีล้วนเป็นสมบัติของชุมชน
 เล่นกันสด ขยับย่อ ตามท้องถนน
 เสียงอีงอล อีกทีก คึกคักใจ
 ขบวนฟ้อน เข้ายอก ขยับไหว
 โขว์ผ้าไหม ลายจิต ช่างคิดทำ

ดวงหน้าทาบรอยยิ้มที่อ้อมเอิบ
 ตัดปัญหาครอบครัวกลัวบาปกรรม
 เพราะรักที่สดใสในวัยนี้
 ผูกพันจิตคิดวิธีประทับประคอง
 วันสงกรานต์ที่ผ่านเห็นดังเช่นว่า
 ทั้งร่วมงานประเพณีบุญบั้งไฟ
 สรุปรเป็นรูปธรรมความสำเร็จ
 ฐานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สำคัญ
ได้หลักสูตรโปงลางแนวทางสอน
 เป็นคู่มือสื่อสอนภูมิปัญญา
 เด็กประถมเล่นวงโปงลางศูนย์ ฯ
 อีกสามเดือนก็จะเป็นวงดนตรี
 สมาชิกวงนี้ยี่สิบห้า
 ภูมิปัญญาขอเวลาพิสูจน์ตน
 อีกหนึ่งวงโปงลางในกลุ่มวัยรุ่น
 ชื่อ **สังคีตอีสาน** เรียกขานกัน
 อยู่โรงเรียนร่อนคำ กาศสินธุ์
 ได้รับใช้ประชาชนงานล้นมือ
 เช่นสมโภช งานผ้าป่า ทั้งบุญบวช
 เล่นต้อนรับรัฐมนตรีมาตรวจการ
 เป็นตัวแทนวงโปงลางจากกาฬสินธุ์
รัฐบาลจัดที่เขตลีลม
 เกิดรายได้ใช้สอยเมื่อน้อยนิด
 แม้เหนื่อยกายแต่ก็ได้เห็นแนวทาง

รักกำเริบ ยามชราช่างน่าจำ
 ไม่กล้าหัวใจให้ไฟปอง
 ยังอยู่ที่**โปงลาง**ไม่ห่างห้อง
 ให้พี่น้องลูกหลานสืบสานไป
 ร่วมงาน**เข้าพรรษา**ก็สดใส
 ชุมชนใช้ดนตรีนี้เช่นกัน
ได้ศูนย์สารสนเทศโปงลางนั้น
 เพาะความฝันแต่ยังเยาว์เข้าตำรา
 ตามขั้นตอน พ.ร.บ. การศึกษา
 พัฒนาเยาวชนด้านดนตรี
 กำลังหนุนฝึกพื้นฐานกันเต็มที่
 สังเกตมีวีแววแล้วสิบคน
 ที่ยังไม่เข้าท่าแรงฝึกฝน
 บอกทุกคน **“ปีใหม่ได้เห็นกัน”**
 งบจากศูนย์สารสนเทศได้สร้างสรรค์
 ปัจจุบันเล่นคีมีฝีมือ
 ท้าท้าองถิ่นอีสานเหนือล้วนเชื่อถือ
 มีหนังสือถึงบอยใช้สอยงาน
 งานประกวดเทียบพรรษาเชื่อว่างาน
 ประกาศด้านยาบ้าประชาม
 ไปติดดินที่กรุงเทพฯแสนสุขสม
ทักษิณชมชื่นใจไม่จีจาง
 แต่ว่าสุขภาพจิตได้เสริมสร้าง
 สังคมกว้างโลกทัศน์พัฒนา

เป็นคำกล่าวจากสาวหนุ่มกลุ่มผู้เล่น
 ได้ชื่อเสียงและผลงานตามกันมา
 หนึ่งกุ่มภาถึงสิ้นเดือนกรกฎ
 ใช้คุณ PAR. ร่วมทำงานสานสัมพันธ์
 เพราะคณะทำงานประสานกิจ
 ร่วมกระทำร่วมแก้ไขด้วยไมตรี
 นิราศเรื่องโปงลางร้องคำนี้
 เพียงแต่ฝึกปากเพียรเขียนกลอนกานท์

ครู อาจารย์ ก็เห็นดังเช่นว่า
 ภูมิปัญญาให้ความเห็นแจ่มชัดกัน
 ตามกำหนดหกเดือนเหมือนจักรผัน
 สิ่งที่ฝนเห็นเส้นทางค่อนข้างดี
 ได้ร่วมคิดแผนงานกันถ้วนถี่
 ประเมินมีทุกแผนเป็นแกนงาน
 ใช่จะมีกรรมที่คมหวาน
 กราบรายงานท่านเมธีเท่านี้เอย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายพิรพงษ์ พลเวียงธรรม
 เกิดวันที่ 14 เมษายน 2490
 อายุ 57 ปี
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 163 หมู่ 11 ตำบลหนองแขม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
 สถานที่ทำงาน สถาบันราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
 รับราชการ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2514
 รับราชการ ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม)
 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2514

ตำแหน่งทางบริหาร

อดีตรองผู้อำนวยการสำนักอธิการบดี สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
 อดีตรองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์
 อดีตรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
 ปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏมหาสารคาม และ
 ประธานโปรแกรมดนตรีศึกษา

ตำแหน่งทางวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

ประวัติการศึกษา

1. สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง)
 วิชาเอกคณิต-ภาษาอังกฤษ จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม
2. สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) สาขามัธยมศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
 วิชาโทภาษาอังกฤษ จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพระนคร อำเภอบางเขน
 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2513

ผลงานด้านการวิจัย

1. บทบาทของวัดที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการพัฒนาด้วยจิตใจ ปี พ.ศ. 2528
2. ประเมินผลการรณรงค์โรคปากและเท้าเปื่อยของโค กระบือภาคตะวันออก
 เชียงเหนือ ปี พ.ศ. 2537
3. ประเมินผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเชียงเหนือ
 ปี พ.ศ. 2539

4. โครงการศึกษาบทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันหลักในการสืบ
ทอดวัฒนธรรม ด้านการเล่นดนตรีโปงลาง พ.ศ. 2542

ผลงานเด่นที่ภาคภูมิใจ

1. ลำไยส่งเสริมคุณภาพชีวิต
2. ชุดเพลงประกอบการสอนภาษาไทย

สถานที่ติดต่อ สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร. (043) 722118 ต่อ 324 07-2154069
(043) 722267

ชื่อ นายสมบัติ ฤทธิเดช

ประวัติการศึกษา

1. สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกฟิสิกส์
จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม
2. สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

1. ติดตามและส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
2. โครงการศึกษาบทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันหลักในการสืบ
ทอดวัฒนธรรม ด้านการเล่นดนตรีโปงลาง พ.ศ. 2542 (ผู้วิจัยหลัก)
3. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ประจำ
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

ประสบการณ์การบริหาร

รองชนะเลิศสถาบันราชภัฏ ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม

สถานที่ทำงาน

คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏมหาสารคาม .โทร (043) 722118 ต่อ 180 ,
(01) 6708358

ชื่อ นายโจ แสนคำ

เกิดวันที่ 18 กันยายน 2520

ภูมิลำเนา 66 / 10 บ้านห้วยผึ้ง ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2542 สำเร็จการศึกษาศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการวัดผลและ
ประเมินผลการศึกษา สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
ปัจจุบัน กำลังศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขา
การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติด้านการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนวัดผล โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2542
ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการศึกษาบทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันหลักใน
การสืบทอดวัฒนธรรม ด้านการเล่นดนตรีไปกลาง พ.ศ. 2542

ภาคผนวก ก

บันทึกการประชุมเปิดตัวโครงการและเสนอกิจกรรมโป่งยางระยะที่ 2
วันที่ 25 - 26 กุมภาพันธ์ 2545 ณ ห้องประชุมโรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม เวลา 9.00 -16.00 น.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาโครงการวิจัยดนตรีโป่งยาง

1. ผศ. พิศพงษ์ พลเวียงธรรม	หัวหน้าโครงการวิจัยโป่งยาง
2. อาจารย์สมบัติ ฤทธิเดช	นักวิจัย
3. อาจารย์สุรวาท ทองบุ	ที่ปรึกษาวิจัย
4. อาจารย์รุ่งอรุณ พันธกัณฑ์	ผู้ช่วยวิจัย
5. นายโจ แสนคำ	ผู้ช่วยวิจัย
6. นายสถิต สังคมคาม	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
7. นายระลึก ศรีหาตา	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
8. นางสาวฝน เปานาเรียง	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
9. นางอัมพร ภูมิประเสริฐ	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
10. นางจันทร์หอม ศิริกิจ	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
11. นางวิไล ทวีรัตน์	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
12. นายสุริยา ศิริกิจ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
13. นายสมพงษ์ เปานาเรียง	รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลิ่งวิทยา
14. นายธีรวัฒน์ กมลช่วง	อาจารย์อัตราจ้างโรงเรียนร่องคำ (ภูมิปัญญา)
15. นายอุศล สืบสิงห์	ผู้ช่วยวิจัยท้องถิ่น (ภูมิปัญญา)
16. นายนิคม อรรถอำนวย	ผู้อำนวยการโรงเรียนร่องคำ
17. นายนรินทร์ กระจุกชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนร่องคำ
18. นายบัณฑิต เยาวไสย	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนร่องคำ
19. นายสถิต โพธิ์คุตสัย	ภูมิปัญญาโป่งยาง
20. นายคำ เยาวพันธ์	ภูมิปัญญาผู้ผลิตดนตรีโป่งยาง
21. นายทองเหลือ เยาวไสย	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 10
22. นายจำปา คำสุวรรณ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8
23. นายพรมมา กมลตรี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 9
24. นายคำตัน คำแก้ว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1
25. นายสังคม บัวคำโคตร	ภูมิปัญญา
26. นายถนอม กมลหัน	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 11

27. นายสนธิ เยาวเรศ	ภูมิปัญญา หมู่ 9
28. นายสมศักดิ์ บุญดวง	ภูมิปัญญา หมู่ 6
29. นายเซ่ง แต่งประกอบ	ผู้ใหญบ้าน หมู่ 2
30. นายพงษ์ศักดิ์ กมลพิบูลย์	ภูมิปัญญา หมู่ 10

วัตถุประสงค์ของการประชุม

1. เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนตลอดจนภูมิปัญญาได้รับทราบและเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินกิจกรรมโปงลาง
 2. เพื่อหาข้อมูลสรุปเกี่ยวกับ สถานที่จัดตั้งเป็นศูนย์สารสนเทศคนตรีโปงลางร้องคำ
 3. เพื่อให้ชุมชนและโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเข้าใจในคุณค่าคนตรีโปงลางที่จะเป็นฐานสำคัญแห่งความเข้มแข็งของชุมชน
3. ข้อเสนอการประชุมเปิดตัวโครงการวิจัยโปงลางในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2545 ณ หอประชุมโรงเรียนกุศลดิ
- 3.1 มติที่ประชุมตกลงว่าจะจัดตั้งศูนย์สารสนเทศคนตรีโปงลางร้องคำ ณ โรงเรียนกุศลดิวิทยาคม
- 3.2 คณะกรรมการประจำศูนย์ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 คณะ ดังนี้
- 3.2.1 กรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วย
1. นายบุญมี คลุ้มศรีไวย์	ประธานที่ปรึกษา
2. ผู้อำนวยการกุศลดิวิทยา	กรรมการที่ปรึกษา
3. ผู้อำนวยการโรงเรียนร้องคำ	กรรมการที่ปรึกษา
4. นายเซ่ง แต่งประกอบ	กรรมการที่ปรึกษา
5. นายคำ เยาวพันธ์	กรรมการที่ปรึกษา
6. ผู้ใหญบ้านหมู่ที่ 1,2,3,4,5,6,7,8,,10,10,12 และหมู่ที่ 13	กรรมการที่ปรึกษา
- 3.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย
1. ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลดิวิทยาคม	ผู้อำนวยการ
2. นายสมพงษ์ เปานาเรียง	รองผู้อำนวยการ
3. นายนวัฒน์ กระภูชัย	รองผู้อำนวยการ
4. ผศ.พีรพงษ์ พลเวียงธรรม	หัวหน้าโครงการ
5. นายสมบัติ ฤทธิเดช	นักวิจัย

6. นายสถิตย์ สังคมคาม	นักวิจัยร่วม
7. นายสัมฤทธิ์ ระดาศักดิ์	กรรมการ
8. นายพิจิตร ศรีประทุม	กรรมการ
9. นายสถิต โพธิ์กุลสัย	กรรมการ
10. นายจำปา คำสุวรรณ	กรรมการ
11. นายสุริยา ศิริกิจ	กรรมการและเลขานุการ
12. นายอุดม สืบสิงห์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

4. การกิจของศูนย์สารสนเทศ

4.1 จัดห้องสำนักงาน งบประมาณ 20,000 บาท รองผู้อำนวยการสมพงษ์ เปาเนียง จะนำเสนอแผนผังการจัดสำนักงานในที่ประชุมคราวต่อไป

4.2 ที่ประชุมมีมติตกลงจะทำป้ายชื่อมีข้อความว่า "ศูนย์สารสนเทศดนตรีโปงลาง ร่องคำ"

4.3 ปรัชญา ที่ประชุมเห็นชอบตกลงใช้ข้อความว่า

"ดนตรีอีสานกลม่อวิญญาณความเป็นไทย"

วิสัยทัศน์ ที่ประชุมเห็นชอบตกลงใช้ข้อความว่า

"ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพลังสำคัญต่อความเป็นชาติไทย"

พันธกิจ ที่ประชุมเห็นชอบตกลงใช้ข้อความว่า

"ร่วมมือสืบสาน อนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ความเป็นสากล"

วัตถุประสงค์ ที่ประชุมมีข้อสรุป ดังนี้

1. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาดนตรีของชุมชน
2. เป็นเวทีประสานกิจกรรม สืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เป็นเวทีสร้างทายาททางดนตรีอีสานในชุมชน

5. จัดกลุ่มระดมสมองเพื่อคิดกิจกรรมย่อยของโครงการ ทั้ง 14 กิจกรรม และสรุปเป็นแผนปฏิบัติงาน